

Дмитрий Петров

казахский ЯЗЫК

16
УРОКОВ

БАЗОВЫЙ ТРЕНИНГ

*Вашему вниманию
предлагается учебный материал,
который ознакомит Вас
с базовыми структурами казахского языка.*

*Данный формат издания поможет Вам
самостоятельно заниматься этими
структурами и в достаточно короткие сроки
довести их использование до автоматизма.*

*Мы постарались представить материал
в дружелюбном формате, который
сделает для Вас процесс обучения
эффективным и приятным.*

Дмитрий Петров

УДК 811.512.122

ББК 81.2 Каз

П27

Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрлігі Тіл саясаты комитетінің тапсырмасы бойынша «Қазақстан Республикасы тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2019 жылдарға арналған бағдарламасы» аясында шығарылды.

Петров Д.Ю.

П27 Казахский язык. Базовый тренинг / Дмитрий Петров.

А.: Институт Дмитрия Петрова, 2018. — 304 с.

ISBN 978-9965-23-461-3

12+

Бұл оқу құралында Дмитрий Петровтың авторлық әдісімен жасалған 16 сабақтан тұратын қазақ тілінің базалық курсы берілген. Әр сабақ қазақ тілінің негізгі құрылымдарын қолдану дағдыларын қалыптастыруға көмектесетін практикалық тапсырмалардан тұрады. Кітап тіл үйренудің бастауыш және жалғастырушы деңгейлеріне арналған. Белгілі полиглот әдіскердің тіл үйрету жүйесі қазақ тілін үйретуде тұңғыш рет қолданылып отыр. Кітап мұғалімдерге, әдіскерлерге және қазақ тілін үйренуші көпшілік қауымға арналған.

В книге изложен базовый курс казахского языка по методу Дмитрия Петрова, адаптированный для самостоятельных занятий. В каждом уроке – большое количество практических заданий, которые помогут сформировать навыки применения основных структур казахского языка. Учебник будет полезен и начинающим, и продолжающим свое обучение. Методическая система известного полиглота Д.Петрова в обучении казахскому языку применяется впервые. Учебник предназначен для преподавателей, методистов и желающих изучить казахский язык.

УДК 811.512.122

ББК 81.2 Каз

Серияны көркемдеп безендірген Ольга Ващевская

Художественное оформление серии Ольги Ващевской

ҚР Мәдениет және спорт министрлігі Тіл саясаты комитеті «Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-Қазына» ұлттық ғылыми-практикалық орталығы» коммерциялық емес акционерлік қоғамы.

© Петров Д. Ю., Огиевский В. В.

© Оформление. Петров Д. Ю., Огиевский В. В.

Барлық құқығы қорғалған. Кітап авторлық құқық иесінің рұқсатынсыз ешбір форматта қайта басылып шығарылмайды.

Все права защищены. Никакая часть данной книги не может быть воспроизведена в какой бы то ни было форме без письменного разрешения владельца авторских прав.

ISBN 978-9965-23-461-3

Краткое содержание

Алфавит	8
Рекомендации по работе с тренажёром	10
УРОК 1	11
УРОК 2	29
УРОК 3	45
УРОК 4	63
УРОК 5	81
УРОК 6	103
УРОК 7	119
УРОК 8	137
УРОК 9	155
УРОК 10	175
УРОК 11	195
УРОК 12	211
УРОК 13	227
УРОК 14	243
УРОК 15	259
УРОК 16	277
Итоговые упражнения	293
Содержание	296

Алфавит

Казахский алфавит
содержит 42 буквы и основан
на кириллическом алфавите.

Буквы	Название буквы	Пример использования	Русский эквивалент
Аа	а	ана	мать
Әә	ә (слияние звуков а и е)	әке	отец
Бб	бы	бала	ребенок
Вв	вы	вагон	вагон
Гг	гі	гүл	цветок
Ғғ	ғы (звонкий вариант гортанного звука [x])	ғарыш	космос
Дд	ды	дала	степь
Ее	е	ел	страна
Ёё	ё	Гёте	Гёте
Жж	жы	жаз	лето
Зз	зы	заман	эпоха
Ии	и	ине	игла
Йй	нүктелі й	айна	зеркало
Кк	кі	кітап	книга
Ққ	қы	қазақ	казах
Лл	лы	лақ	козленок
Мм	мы	мата	ткань
Нн	ны	нан	хлеб
Ңң	ың	аң	хищник
Оо	о	ойын	игра
Өө	слияние русского о и ё	өзен	река

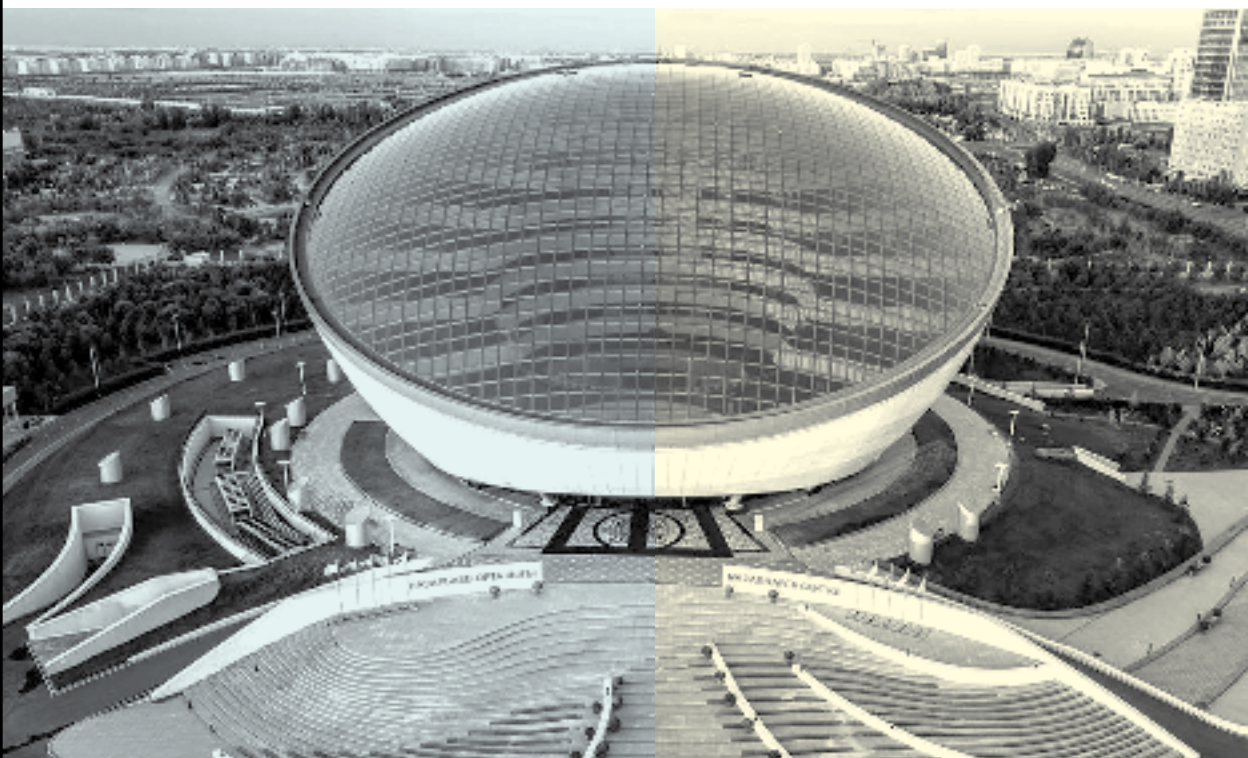
Алфавит

Буквы	Название буквы	Пример использования	Русский эквивалент
Пп	пы	парақ	лист
Рр	ры	раушан	роза
Сс	сы	сағат	часы
Тт	ты	таң	утро
Уу	ұу, үу	су	вода
Ұұ	звук между о и у	ұн	мука
Үү	звук между у и ю	үн	звук
Фф	фы	фирма	фирма
Хх	хы	хат	письмо
Һһ	ха	ғауһар	бриллиант
Цц	цы	цирк	цирк
Чч	чы	чех	чех
Шш	шы	шай	чай
Щщ	ща	щётка	щётка
Ъ	жуандық белгісі	объект	нысан, объект
Ыы	ы	ыдыс	посуда
Іі	і	іс	дело
Ь	жіңішкелік белгісі	ансамбль	ансамбль
Ээ	э	эмблема	эмблема
Юю	ю	аю	медведь
Яя	я	аяқ	нога

Рекомендации по работе с тренажёром

1. В книге изложен базовый тренинг казахского языка, адаптированный для самостоятельных занятий.
2. Все темы и слова, включённые в учебник, подобраны с учётом частотности их употребления в казахском языке.
3. Курс разделён на 16 уроков.
4. Каждый урок состоит из описания базовых схем казахского языка и большого количества практических заданий.
5. Последовательно выполняя все предложенные задания, Вы лучше запомните базовую структуру языка и сформируете навык использования этих структур на практике.
6. В ходе занятий не нужно заставлять себя заучивать слова – лучше лишний раз обратитесь к подсказке.
7. Если у Вас возникнут трудности с каким-либо упражнением – не останавливайтесь на нём, переходите к следующему.
8. Правильность своих ответов Вы сможете проверить на сайте **poliglot16.com** в свободном доступе.

УРОК 1

*Знание казахского языка открывает путь
к другим тюркским языкам – турецкому,
татарскому, узбекскому, киргизскому,
туркменскому, азербайджанскому
и многим другим.*

*Общее число людей,
говорящих на тюркских языках, –
около двухсот миллионов.*

Алгоритм глагола в казахском языке

В каждом языке есть свой алгоритм использования глаголов, то есть слов, означающих действие.

Начнём с форм глагола, наиболее употребительных в казахском языке.

Любое действие происходит в **настоящем**, **будущем** или **прошедшем** времени.

При этом мы что-то **утверждаем (+)**, **отрицаем (–)** или **задаём вопрос (?)**. Соответственно, мы получаем всего девять возможных вариантов предложений, описывающих действие (см. таблицу на стр. 13).

Для каждого из этих девяти вариантов установлен свой строгий порядок слов в предложении. Обычный порядок слов для различных форм предложений отражён в нашей таблице.

В качестве подлежащего мы используем личные местоимения в основной форме:

мен	сен	сіз	біз	сендер	сіздер	ол	олар
я	ты	Вы	мы	вы	Вы	он, она, оно	они

В казахском языке имеются два местоимения 2-го лица. **Сіз, сіздер** являются вежливой формой **сен, сендер**.

В казахском языке, в отличие от русского, нет понятия рода.

- По-русски даже неодушевленные предметы мы называем **он (стол)** или **она (книга)**.
- По-казахски для всего используется местоимение **ол (он, она, оно)**.

⇒ Настоящее время

Для образования 1-й формы настоящего времени используется 4 глагола:

отыр (сидеть), **тұр (стоять)**, **жатыр (лежать)**, **жүр (идти, ходить)** к которым прибавляются личные окончания:

Сен тұрсың. – Ты стоишь.

Сен отырсың. – Ты сидишь.

- 2-я форма настоящего времени образуется при помощи основного и вспомогательных глаголов **отыр, тұр, жатыр, жүр**. От основного глагола отбрасывается последняя буква **«у»** и добавляются **«-ып»**, **«-іп»**, **«-п»**, затем следует вспомогательный глагол с личным окончанием:

Сен айтып тұрсың. – Ты говоришь.

Сен оқып отырсың. – Ты читаешь.

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ НА ПРИМЕРЕ ГЛАГОЛА

АЙТУ СКАЗАТЬ, ГОВОРИТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	ба?	мен сен сіз біз	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	мен сен сіз біз	айтпаймын айтпайсың айтпайсыз айтпаймыз		
	сендер сіздер ол олар	айтасыңдар айтасыздар айта айта	ма?	сендер сіздер ол олар	айтасыңдар айтасыздар айтады айтады	сендер сіздер ол олар	айтпайсыңдар айтпайсыздар айтпайды айтпайды		
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр жатыр	ма?	сендер сіздер ол олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр жатыр	сендер сіздер ол олар	жатыр жатыр жоқ жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз біз	айттым айттың айттыңыз	ба?	мен сен сіз біз	айттым айттың айттыңыз	мен сен сіз біз	айтқан айттың айттыңыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол олар	айттыңдар айттыңыздар айтты айтты	ма?	сендер сіздер ол олар	айттыңдар айттыңыздар айтты айтты	сендер сіздер ол олар	айтқан айттың айттыңыз	сендер сіздер ол олар	жатыр жатыр жоқ жоқ

➤ Прошедшее время

От основного глагола отбрасывается последняя буква «у» и добавляются

«-ды» / «-ді», «-ты» / «-ті», а также личные окончания (например: айту):

Сен айттың. – Ты сказал.

Сен тұрдың. – Ты стоял (встал).

Сіз айттыңыз. – Вы сказали.

Мен оқыдым. – Я читал.

Олар айтты. – Они сказали.

Ол айтты. – Он сказал.

➤ Будущее время

Образуется путем прибавления к основе глагола «-а», «-е», «-й» и личных окончаний.

Например: **тұр + а + сың = тұрасың:**

Сен тұрасың. – Ты будешь стоять.

Сен айтасың. – Ты скажешь. / Ты будешь говорить.

Мен айтамын. – Я буду говорить. / Я скажу.

Сен оқисың. – Ты будешь учиться. / Ты будешь читать.

Алгоритм глагола в казахском языке

➞ Для образования отрицательной формы от всех глаголов в настоящем или прошедшем времени используются суффиксы **-ған / -ген, -қан / -кен**, которые присоединяются к глаголам **отыр, тұр, жатыр, жүр**. Затем следует отрицание **жоқ**.

Рассмотрим схему образования формы в настоящем времени:

глагол	+	ып іп а п	отыр тұр жүр жат	+	ған ған ген қан	+	жоқ	+	личное окончание
--------	---	--------------------	---------------------------	---	--------------------------	---	-----	---	---------------------

Сен айтып тұрған жоқсың. – Ты не говоришь.

Ол күліп жатқан жоқ. – Он не смеется.

Рассмотрим схему образования формы в прошедшем времени:

глагол	+	ған қан ген	жоқ	+	личное окончание
--------	---	-------------------	-----	---	---------------------

Сен айтқан жоқсың. – Ты не говорил.

▪ Отрицательная форма будущего времени образуется путем прибавления к основе глагола суффиксов **«ма / ме, ба / бе, па / пе»**, затем **«-й»** и личное окончание.

Сен айтпайсың. – Ты не скажешь.

➞ Вопросительные частицы **«ма / ме, ба / бе, па / пе, ше»** ставятся в конце предложения и используются для того, чтобы задать общий вопрос:

если слово заканчивается на букву	ставится частица	примеры
ж, з, м, н, ң	ба бе	Сен айттың ба? – Ты сказал? Мен көрдім бе? – Я видел(-а)?
к, қ, п, с, т, ш, щ, ф, х, һ, ц, ч, б, в, г, д	па пе	Біз айттық па? – Мы сказали? Біз көрдік пе? – Мы видели?
л, р, у, й	ма ме	Ол айтты ма? – Он сказал? Ол көрді ме? – Она видела?

▪ Вопросительная частица **ше** используется при переспрашивании и уточнении:

Мен айттым. Сен ше? – Я сказал. А ты?

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

Все глаголы в соответствующих формах можно найти на стр. 20-27.

1. Он не ходил. (Ол барған)

.....

2. Я не вижу. (Мен көріп тұрған)

.....

3. Мы сказали? (Біз ... па?)

.....

4. Я не знал. (Мен білген)

.....

5. Я сказал. А ты? (Мен айттым. ...?)

.....

6. Она не сядет. (Ол ...)

.....

7. Он не встал. (Ол)

.....

8. Вы скажете? (Сіздер ...?)

.....

9. Мы знаем. А вы? (Біз білеміз. ...?)

.....

10. Они не видели. (Олар)

.....

Вопросительные и временные слова

Вопросительные слова в сочетании с местоимениями и глаголами дают возможность создавать огромное количество комбинаций.

Чаще всего в казахском языке используются следующие вопросительные слова:

Кім?	Кто?
Не?	Что?
Қайда?	Где? / Куда?
Қайдан?	Откуда?
Қашан?	Когда?
Қанша? / Неше?	Сколько?
Қалай?	Как? / Каким образом?
Қандай? / Қай?	Какой? / Который?
Неге?	Почему?

➞ В казахском языке слово **кім?** употребляется только по отношению к людям, в отличие от русского, слово **не?**, которое употребляется по отношению ко всем другим одушевленным и неодушевленным предметам. Эти местоимения имеют также форму множественного числа **кімдер?** – кто? (многие) и **нелер?** – что? (о нескольких предметах).

- Вопросительные слова всегда употребляются после личного местоимения:

Сен қайда жүрсің? – Где ты ходишь?

Так как форма указывает на лицо, совершающее действие, в разговорной речи подлежащее часто опускается:

Қайда жүрсің? – Где ты ходишь?

➞ Временные слова

қазір сейчас	бүгін сегодня	ертең завтра	кеше вчера
------------------------	-------------------------	------------------------	----------------------

Сен қашан келесің? – Когда ты придёшь?
Мен ертең келемін. – Я завтра приду.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

Все глаголы в соответствующих формах можно найти на стр. 20-27.

1. **Что вы знаете?** (Сіз ... білесіз?)

.....

2. **Где она стоит?** (Ол ... тұр?)

.....

3. **Где вы ходите?** (Сіздер ... жүрсіздер?)

.....

4. **Как он узнал?** (Ол ... білді?)

.....

5. **Когда ты скажешь?** (Сен ... айтасың?)

.....

6. **Почему они не сказали?** (Олар ... айтпады?)

.....

7. **Откуда ты узнал?** (Сен ... білдің?)

.....

8. **Что она скажет?** (Ол ... айтады?)

.....

9. **Где он сидит?** (Ол ... отыр?)

.....

10. **Куда он пойдёт?** (Ол ... барады?)

.....

Разговорная тема: Этикет

Сәлем! / Сәлеметсіз бе!
Привет! / Здравствуйте!

Қайырлы таң!
Доброе утро!

Қайырлы күн!
Добрый день!

Қайырлы кеш! / Қайырлы түн!
Добрый вечер! / Доброй ночи!

Рақмет! / Өтінемін!
Спасибо! / Пожалуйста!

Оқасы жоқ!
Не за что!

Қалың(-ыз) қалай?
Как дела? (у Вас)?

Жақсы!
Хорошо!

Сіздің атыңыз кім?
Как Вас зовут?

Сенің атың кім?
Как тебя зовут?

Менің атым...
Меня зовут...

Танысқанымға қуаныштымын!
Приятно познакомиться!

Кешіріңіз!
Извините!

Сау болыңыз! / Сау бол!
До свидания! / Пока!

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. **Добрый день!** (Қайырлы ...!)

.....

2. **Привет!** (...!)

.....

3. **Как вас зовут?** (... кім?)

.....

4. **Меня зовут...** (Менің ...)

.....

5. **Приятно познакомиться!** (... қуаныштымын!)

.....

6. **Как у тебя дела?** (Қалың ...?)

.....

7. **Спасибо, хорошо. А у тебя?** (Жақсы, Сенің?)

.....

8. **Тоже хорошо.** (Менде де)

.....

9. **До свидания!** (Сау ...!)

.....

10. **Пока!** (Сау ...!)

.....

АЙТУ

сказать, говорить

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	ба?	мен сен сіз біз	айтамын айтасың айтасыз айтамыз		мен сен сіз біз	айтпаймын айтпайсың айтпайсыз айтпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	айтасыңдар айтасыздар айта	ма?	сендер сіздер ол, олар	айтасыңдар айтасыздар айтады		сендер сіздер ол, олар	айтпайсыңдар айтпайсыздар айтпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	айттым айттың айттыңыз	ба?	мен сен сіз	айттым айттың айттыңыз		мен сен сіз	айтқан айтқан айтқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	айттық	па?	біз	айттық		біз	айтқан	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	айттыңдар айттыңыздар айтты	ма?	сендер сіздер ол, олар	айттыңдар айттыңыздар айтты		сендер сіздер ол, олар	айтқан	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я скажу.
2. Он не скажет.
3. Ты скажешь?
4. Вы не сказали.
5. Он не говорит.
6. Мы скажем.
7. Они сказали.
8. Она сказала?
9. Они скажут?

БІЛУ

ЗНАТЬ

	?			+		–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	білемін білесің білесіз білеміз	бе?	мен сен сіз біз	білемін білесің білесіз білеміз	мен сен сіз біз	білмеймін білмейсің білмейсіз білмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	білесіндер білесіздер біле	ме?	сендер сіздер ол, олар	білесіндер білесіздер біледі	сендер сіздер ол, олар	білмейсіндер білмейсіздер білмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	біліп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсындар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар	тұрсындар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	білдім білдің білдіңіз	бе?	мен сен сіз біз	білдім білдің білдіңіз білдік	мен сен сіз біз	білген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз	білдік	пе?	сендер сіздер ол, олар	білдіңдер білдіңіздер білді	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ
	сендер сіздер ол, олар	білдіңдер білдіңіздер білді	ме?					

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я знаю.
- Он будет знать.
- Они не знали.
- Мы будем знать?
- Она не знала.
- Ты знал?
- Мы знаем.
- Они знают?
- Я не знаю.

ТҰР

СТОЯТЬ

	?			+		—		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тұрамын тұрасың тұрасыз тұрамыз	ба?	мен сен сіз біз	тұрамын тұрасың тұрасыз тұрамыз	мен сен сіз біз	тұрмаймын тұрмайсың тұрмайсыз тұрмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	тұрасыңдар тұрасыздар тұра	ма?	сендер сіздер ол, олар	тұрасыңдар тұрасыздар тұрады	сендер сіздер ол, олар	тұрмайсыңдар тұрмайсыздар тұрмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар	тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	тұрған
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тұрдым тұрдың тұрдыңыз	ба?	мен сен сіз	тұрдым тұрдың тұрдыңыз	мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	тұрдық	па?	біз	тұрдық	біз	жоқпыз	тұрған
	сендер сіздер ол, олар	тұрдыңдар тұрдыңыздар тұрды	ма?	сендер сіздер ол, олар	тұрдыңдар тұрдыңыздар тұрды	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он стоит.
- Она не стояла.
- Мы будем стоять?
- Они не стоят.
- Я стоял.
- Ты стоял?
- Они стоят?
- Он не будет стоять.
- Я буду стоять.

ОТЫР

сидеть

	?			+		–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	отырамын отырасың отырасыз отырамыз	ба?	мен сен сіз біз	отырамын отырасың отырасыз отырамыз	мен сен сіз біз	отырмаймын отырмайсың отырмайсыз отырмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	отырасыңдар отырасыздар отыра	ма?	сендер сіздер ол, олар	отырасыңдар отырасыздар отырады	сендер сіздер ол, олар	отырмайсыңдар отырмайсыздар отырмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	отырымн отырысың отырысыз отырымыз	ба?	мен сен сіз біз	отырымн отырысың отырысыз отырымыз	мен сен сіз біз	отырған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	отырысыңдар отырысыздар отыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	отырысыңдар отырысыздар отыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	отырдым отырдың отырдыңыз	ба?	мен сен сіз	отырдым отырдың отырдыңыз	мен сен сіз	отырған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	отырдық	па?	біз	отырдық	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	отырдыңдар отырдыңыздар отырды	ма?	сендер сіздер ол, олар	отырдыңдар отырдыңыздар отырды	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она не сидела.
- Я сажу.
- Ты не сидишь.
- Они будут сидеть.
- Мы сидели.
- Он сидит.
- Она будет сидеть?
- Ты сидел?
- Мы будем сидеть?

ЖАТЫР

лежать

	?			+		–	
БУДУЩЕЕ	мен	жатамын	ба?	мен	жатамын	мен	жатпаймын
	сен	жатасың		сен	жатасың	сен	жатпайсың
	сіз	жатасыз	ма?	сіз	жатасыз	сіз	жатпайсыз
	біз	жатамыз		біз	жатамыз	біз	жатпаймыз
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жатасыңдар	ба?	сендер	жатасыңдар	сендер	жатпайсыңдар
	сіздер	жатасыздар		сіздер	жатасыздар	сіздер	жатпайсыздар
	ол, олар	жата	ма?	ол, олар	жатады	ол, олар	жатпайды
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын	мен	жоқпын
	сен	жатырсың		сен	жатырсың	сен	жоқсың
	сіз	жатырсыз	ма?	сіз	жатырсыз	сіз	жоқсыз
	біз	жатырмыз		біз	жатырмыз	біз	жоқпыз
	сендер	жатырсыңдар	ба?	сендер	жатырсыңдар	сендер	жоқсыңдар
	сіздер	жатырсыздар		сіздер	жатырсыздар	сіздер	жоқсыздар
	ол, олар	жатыр	ма?	ол, олар	жатыр	ол, олар	жоқ
	мен	жаттым	ба?	мен	жаттым	мен	жоқпын
	сен	жаттың		сен	жаттың	сен	жоқсың
	сіз	жаттыңыз	па?	сіз	жаттыңыз	сіз	жоқсыз
	біз	жаттық		біз	жаттық	біз	жоқпыз
	сендер	жаттыңдар	ба?	сендер	жаттыңдар	сендер	жоқсыңдар
	сіздер	жаттыңыздар		сіздер	жаттыңыздар	сіздер	жоқсыздар
	ол, олар	жатты	ма?	ол, олар	жатты	ол, олар	жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они не лежат.
- Мы не будем лежать.
- Ты не лежал.
- Я буду лежать.
- Она лежит.
- Он лежал.
- Она лежала?
- Они лежали?
- Ты будешь лежать?

ЖҮР

ХОДИТЬ, ИДТИ

	?			+		–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жүремін жүресің жүресіз жүреміз	бе?	мен сен сіз біз	жүремін жүресің жүресіз жүреміз	мен сен сіз біз	жүрмеймін жүрмейсің жүрмейсіз жүрмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	жүресіңдер жүресіздер жүре	ме?	сендер сіздер ол, олар	жүресіңдер жүресіздер жүреді	сендер сіздер ол, олар	жүрмейсіңдер жүрмейсіздер жүрмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жүрсіңдер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар	жүрсіңдер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жүрдім жүрдің жүрдіңіз	бе?	мен сен сіз	жүрдім жүрдің жүрдіңіз	мен сен сіз	жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жүрдік	пе?	біз	жүрдік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жүрдіңдер жүрдіңіздер жүрді	ме?	сендер сіздер ол, олар	жүрдіңдер жүрдіңіздер жүрді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я буду ходить.
- Я иду.
- Она шла?
- Ты не идёшь.
- Мы будем идти?
- Вы ходите?
- Он не ходит.
- Он не шёл.
- Они ходят?

БАРУ

ИДТИ

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	барамын барасың барасыз барамыз	ба?	мен сен сіз біз	барамын барасың барасыз барамыз		мен сен сіз біз	бармаймын бармайсың бармайсыз бармаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	барасыңдар барасыздар бара	ма?	сендер сіздер ол, олар	барасыңдар барасыздар барады		сендер сіздер ол, олар	бармайсыңдар бармайсыздар бармайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	бара	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	бара	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	бардым бардың бардыңыз	ба?	мен сен сіз	бардым бардың бардыңыз		мен сен сіз	бармадым бармадың бармадыңыз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	бардық	па?	біз	бардық		біз	бармадық	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	бардыңдар бардыңыздар барды	ма?	сендер сіздер ол, олар	бардыңдар бардыңыздар барды		сендер сіздер ол, олар	бармадыңдар бармадыңыздар бармады	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не пойдёт.
- Я иду.
- Ты пойдёшь?
- Он не пойдёт.
- Мы пойдём?
- Она пойдёт.
- Они ходили?
- Ты не пошёл.
- Они идут?

КЕЛУ

приходить, приезжать

	?			+			-			
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	келемін келесің келесіз келеміз	бе?	мен сен сіз біз	келемін келесің келесіз келеміз		мен сен сіз біз	келмеймін келмейсің келмейсіз келмейміз		
	сендер сіздер ол, олар	келесіңдер келесіздер келе	ме?	сендер сіздер ол, олар	келесіңдер келесіздер келеді		сендер сіздер ол, олар	келмейсіңдер келмейсіздер келмейді		
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	келе	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	келе	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	келе жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	келдім келдің келдіңіз	бе?	мен сен сіз	келдім келдің келдіңіз		мен сен сіз			жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	келдік	пе?	біз	келдік		біз			жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	келдіңдер келдіңіздер келді	ме?	сендер сіздер ол, олар	келдіңдер келдіңіздер келді		сендер сіздер ол, олар			жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она приезжает.
- Он не приехал.
- Они приедут?
- Мы идём?
- Я не приду.
- Ты не пришёл.
- Он идёт.
- Она придёт?
- Вы пришли?

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Сен қашан барасың?

.....

2. Мен білемін.

.....

3. Сен ертең келесің бе?

.....

4. Біз айттық.

.....

5. Сіздің атыңыз кім?

.....

6. Ол қалай білді?

.....

7. Олар білген жоқ.

.....

8. Біз жатырмыз.

.....

9. Танысқаныма қуаныштымын!

.....

10. Олар отырған жоқ.

.....

11. Біз ертең барамыз.

.....

12. Сен кеше білдің бе?

.....

13. Олар қайда жүр?

.....

14. Мен ертең айтамын.

.....

15. Мен білген жоқпын.

.....

16. Мен бүгін барамын.

.....

УРОК 2

При изучении казахского языка стоит уделить внимание пословицам, поговоркам и афоризмам, например, цитатам классика казахской литературы Абая и других носителей мудрости казахского народа.

Местоимения

Казахские местоимения соответствуют русским местоимениям.

- ➞ При вежливом обращении на **Вы** используется местоимение **сіз**. Причём если в русском вы пишется и с большой буквы и с маленькой, то в казахском **сіз** пишется, как правило только с маленькой.
- ➞ В казахском языке, в отличие от русского, нет понятия рода. По-русски даже неодушевлённые предметы мы называем **он** (стол) или **она** (книга). По-казахски для всего используется местоимение **ол** (**он, она, оно**).

Кім? – Кто?	Кімді? – Кого?	Кімге? – Кому?
мен – я	мені – меня	маған – мне
сен – ты	сені – тебя	саған – тебе
сіз – вы, Вы	сізді – вас	сізге – вам
ол – он, она	оны – его, её	оған – ему, ей
біз – мы	бізді – нас	бізге – нам
сендер – вы	сендерді – вас	сендерге – вам
сіздер – вы, Вы	сіздерді – вас	сіздерге – вам, Вам
олар – они	оларды – их	оларға – им

Ол мені естіген жоқ. – Он меня не слышал.
Біз кеше оларды көрген жоқпыз. – Мы вчера их не видели.
Мен оған ертең айтамын. – Я скажу ему завтра.
Олар бізден сұрады. – Они спросили у нас.
Ахмет бізге келді. – Ахмет пришёл к нам.

- ➞ В казахском языке местоимения, которые в предложении являются подлежащими, можно опускать:

Саған айттым. – Я сказал тебе.
Оларды кеше көрген жоқпыз. – Мы вчера их не видели.
Мені естіген жоқ. – Он меня не слышал.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

Все глаголы в соответствующих формах можно найти на стр. 36–43

1. Вы видели его? (... көрдіңіздер ме?)

.....

2. Ты меня слышишь? (... естіп тұрсың ба?)

.....

3. Что ты ему сделал? (... не істедің?)

.....

4. Они знают тебя? (... біле ме?)

.....

5. Ты сказал ему? (... айттың ба?)

.....

6. Ты его слушаешь? (... тыңдап тұрсың ба?)

.....

7. Он придет к нам. (... келеді.)

.....

8. Они скажут ему. (... айтады.)

.....

9. Мы видели вас. (... көрдік.)

.....

10. Он идет к тебе. (... бара жатыр.)

.....

Направления

В казахском языке нет предлогов. Функции некоторых предлогов выполняют окончания.

⇒ Когда говорят о **цели движения** (где? куда?), то используется окончание «**-ға / -ге**», «**-қа / -ке**», «**-да / -де**», «**-та / -те**».

⇒ Когда говорят об отправной точке (откуда?), то используется окончание «**-дан / -ден**», «**-тан / -тен**», «**нан / -нен**».

« -ға / -ге », « -қа / -ке »	« -да / -де », « -та / -те »	« -дан / -ден », « -тан / -тен »
қайда куда	қайда где	қайдан откуда
осы жерге сюда	осы жерде здесь	осы жерден отсюда
сол жерге туда	сол жерде там	сол жерден оттуда

Когда окончание добавляется к именам собственным:

Астанаға – в Астану Астанада – в Астане Астанадан – из Астаны	Лондонға – в Лондон Лондонда – в Лондоне Лондоннан – из Лондона	Мәскеуге – в Москву Мәскеуде – в Москве Мәскеуден – из Москвы
Алматыға – в Алматы Алматыда – в Алматы Алматыдан – из Алматы	Оралға – в Уральск Оралда – в Уральске Оралдан – из Уральска	Таразға – в Тараз Таразда – в Таразе Тараздан – из Тараза
театрға – в театр театрда – в театре театрдан – из театра	үйге – домой үйде – дома үйден – из дома	мектепке – в школу мектепте – в школе мектептен – из школы

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Ты живёшь в Астане? (Сен ... тұрасың ба?)

.....

2. Мы пришли домой. (Біз ... келдік.)

.....

3. Где ты живёшь? (... тұрасың?)

.....

4. Наша школа там. (Біздің мектеп)

.....

5. Я завтра не пойду в школу. (Ертең ... бармаймын.)

.....

6. Куда мы пойдём? (... барамыз?)

.....

7. Ахмет остался дома. (Ахмет ... қалды.)

.....

8. Вы пойдёте сегодня в ресторан? (Бүгін ... барасыздар ма?)

.....

9. Он приехал из Уральска. (Ол ... келді.)

.....

10. Они пришли оттуда? (Олар ... келді ме?)

.....

Разговорная тема: Дом Үй

пәтер
квартира

дәліз
коридор

бөлме
комната

жатын бөлме
спальня

асүй
кухня

жуынатын бөлме
ванная комната

есік
дверь

терезе
окно

балкон
балкон

шатыр
крыша

жиһаз
мебель

кереует
кровать

үстел
стол

орындық
стул

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Этот дом большой. (Бұл ... үлкен.)

.....

2. В кухне нет мебели. (Асүйде ... жоқ.)

.....

3. Коридор длинный. (... ұзын.)

.....

4. Эта квартира большая. (Бұл ... үлкен.)

.....

5. В комнате есть большое окно. (Бөлмеде үлкен ... бар.)

.....

6. В вашей квартире есть балкон? (Бөлмеңізде ... бар ма?)

.....

7. Вы выбрали мебель? (... таңдадыңыз ба?)

.....

8. Где находится кухня? (... қайда орналасқан?)

.....

9. В комнате нет мебели. (... жиһаз жоқ.)

.....

10. Сколько окон в квартире? (Пәтерде қанша ... бар?)

.....

ТҰРУ

жить, проживать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	тұрамын тұрасың тұрасыз тұрамыз	ба?	мен	тұрамын тұрасың тұрасыз тұрамыз		мен	тұрмаймын тұрмайсың тұрмайсыз тұрмаймыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	тұрасыңдар тұрасыздар тұра	ма?	сендер	тұрасыңдар тұрасыздар тұрады		сендер	тұрмайсыңдар тұрмайсыздар тұрмайды	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	тұрдым тұрдың тұрдыңыз	ба?	мен	тұрдым тұрдың тұрдыңыз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	тұрдыңдар тұрдыңыздар тұрды	ма?	сендер	тұрдыңдар тұрдыңыздар тұрды		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я живу.
2. Он будет жить?
3. Мы не жили.
4. Ты не живёшь.
5. Она будет жить.
6. Они жили.
7. Он живёт?
8. Она проживает.
9. Я проживал.

ІСТЕУ

делать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	істеймін істейсің істейсіз істейміз		бе?	мен сен сіз біз	істеймін істейсің істейсіз істейміз		мен сен сіз біз	істемеймін істемейсің істемейсіз істемейміз
	сендер сіздер ол, олар	істейсіңдер істейсіздер істей		ме?	сендер сіздер ол, олар	істейсіңдер істейсіздер істейді		сендер сіздер ол, олар	істемейсіңдер істемейсіздер істемейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	істедім істедің істедіңіз		бе?	мен сен сіз	істедім істедің істедіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	істедік		пе?	біз	істедік		біз	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	істедіңдер істедіңіздер істеді		ме?	сендер сіздер ол, олар	істедіңдер істедіңіздер істеді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она не делает.
- Ты делаешь?
- Он делает.
- Я сделал.
- Вы сделали?
- Я не делаю.
- Я не буду делать.
- Вы делаете?
- Мы не делаем.

КӨРУ

видеть

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	көремін көресің көресіз көреміз	бе?	мен сен сіз біз	көремін көресің көресіз көреміз		мен сен сіз біз	көрмеймін көрмейсің көрмейсіз көрмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	көресіңдер көресіздер көре	ме?	сендер сіздер ол, олар	көресіңдер көресіздер көреді		сендер сіздер ол, олар	көрмейсіңдер көрмейсіздер көрмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	көріп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	көріп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	көрдім көрдің көрдіңіз	бе?	мен сен сіз	көрдім көрдің көрдіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	көрдік	пе?	біз	көрдік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	көрдіңдер көрдіңіздер көрді	ме?	сендер сіздер ол, олар	көрдіңдер көрдіңіздер көрді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы не видели.
- Они увидят?
- Он не увидел.
- Я увижу.
- Ты увидел.
- Она видит.
- Мы не увидим.
- Ты видишь?
- Она видела?

ЕСТУ

СЛЫШАТЬ

	?			+			–	
БУДУЩЕЕ	мен	естімін естісің естісіз естіміз	бе?	мен	естімін естісің естісіз естіміз		мен	естімеймін естімейсің естімейсіз естімейміз
	сен			сен			сен	
	сіз			сіз			сіз	
	біз			біз			біз	
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	естісіңдер естісіздер есті	ме?	сендер	естісіңдер естісіздер естіді		сендер	естімейсіңдер естімейсіздер естімейді
	сіздер			сіздер			сіздер	
	ол, олар			ол, олар			ол, олар	
	ол, олар			ол, олар			ол, олар	
ПРОШЕДШЕЕ	мен	естідім естідің естідіңіз	бе?	мен	естідім естідің естідіңіз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сен			сен			сен	
	сіз			сіз			сіз	
	біз			біз			біз	
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	естідіңдер естідіңіздер естіді	ме?	сендер	естідіңдер естідіңіздер естіді		сендер	жоқсындар жоқсыздар жоқ
	сіздер			сіздер			сіздер	
	ол, олар			ол, олар			ол, олар	
	ол, олар			ол, олар			ол, олар	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они не слышат.
- Мы не услышим.
- Ты не слышал.
- Я услышу.
- Вы слышите.
- Он слышал.
- Она слышала?
- Они слышат?
- Ты услышишь?

ТЫҢДАУ

слушать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тыңдаймын тыңдайсың тыңдайсыз тыңдаймыз	ба?	мен сен сіз біз	тыңдаймын тыңдайсың тыңдайсыз тыңдаймыз		мен сен сіз біз	тыңдамаймын тыңдамайсың тыңдамайсыз тыңдамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	тыңдайсыңдар тыңдайсыздар тыңдай	ма?	сендер сіздер ол, олар	тыңдайсыңдар тыңдайсыздар тыңдайды		сендер сіздер ол, олар	тыңдамайсыңдар тыңдамайсыздар тыңдамайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тыңдап	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	тыңдап	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тыңдадым тыңдадың тыңдадыңыз	ба?	мен сен сіз	тыңдадым тыңдадың тыңдадыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	тыңдадық	па?	біз	тыңдадық		біз	тыңдаған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	тыңдадыңдар тыңдадыңыздар тыңдады	ма?	сендер сіздер ол, олар	тыңдадыңдар тыңдадыңыздар тыңдады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он слушает.
2. Они не будут слушать.
3. Ты слушаешь?
4. Мы не слушаем.
5. Она будет слушать?
6. Они слушали?
7. Ты не слушал.
8. Я буду слушать.
9. Вы слушали.

СҰРАУ

спрашивать, просить

	?			+			–		
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	сұраймын сұрайсың сұрайсыз сұраймыз	ба?	мен сен сіз біз	сұраймын сұрайсың сұрайсыз сұраймыз		мен сен сіз біз	сұрамаймын сұрамайсың сұрамайсыз сұрамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	сұрайсыңдар сұрайсыздар сұрай	ма?	сендер сіздер ол, олар	сұрайсыңдар сұрайсыздар сұрайды		сендер сіздер ол, олар	сұрамайсыңдар сұрамайсыздар сұрамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз		мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	сұрап тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар	сұрап тұрмыз тұрсыңдар тұрсыздар тұр		сендер сіздер ол, олар	сұрап тұрған жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	сұрадым сұрадың сұрадыңыз	ба?	мен сен сіз	сұрадым сұрадың сұрадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	сұрадық	па?	біз	сұрадық		біз	көрген жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	сұрадыңдар сұрадыңыздар сұрады	ма?	сендер сіздер ол, олар	сұрадыңдар сұрадыңыздар сұрады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она спрашивает.
- Он спрашивал?
- Я спросил.
- Они не спрашивали.
- Ты не спрашиваешь.
- Мы спросим.
- Он спросит?
- Вы просите?
- Я не попрошу.

КЕТУ

уходить, уезжать, идти

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	кетемін кетесің кетесіз кетеміз	бе?	мен сен сіз біз	кетемін кетесің кетесіз кетеміз		мен сен сіз біз	кетпеймін кетпейсің кетпейсіз кетпейміз	
	сәндер сіздер ол, олар	кетесіңдер кетесіздер кете	ме?	сәндер сіздер ол, олар	кетесіңдер кетесіздер кетеді		сәндер сіздер ол, олар	кетпейсіңдер кетпейсіздер кетпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кетіп бара	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	кетіп бара	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жатыр жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кетіп	қалдым қалдың қалдыңыз	ба?	мен сен сіз	кетіп	қалдым қалдың қалдыңыз	мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		қалдық	па?	біз		қалдық	біз	кеткен жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		қалдыңдар қалдыңыздар қалды	ма?	сәндер сіздер ол, олар		қалдыңдар қалдыңыздар қалды	сәндер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жатыр жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты не уходишь.
2. Я не уйду.
3. Мы ушли?
4. Они не уезжают.
5. Она уедет?
6. Вы уехали?
7. Он не ушёл.
8. Я пошёл.
9. Они уезжают.

ҚАЛУ

остаться

	?			+			-		
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	қаламын қаласың қаласыз қаламыз	ба?	мен сен сіз біз	қаламын қаласың қаласыз қаламыз		мен сен сіз біз	қалмаймын қалмайсың қалмайсыз қалмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қаласыңдар қаласыздар қала	ма?	сендер сіздер ол, олар	қаласыңдар қаласыздар қалады		сендер сіздер ол, олар	қалмайсыңдар қалмайсыздар қалмайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	қалып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	қалып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жатқан
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	қалдым қалдың қалдыңыз	ба?	мен сен сіз	қалдым қалдың қалдыңыз	мен сен сіз	қалған	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	қалдық	па?	біз	қалдық	біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	қалдыңдар қалдыңыздар қалды	ма?	сендер сіздер ол, олар	қалдыңдар қалдыңыздар қалды	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Они остались.
2. Он не остался.
3. Ты осталась?
4. Она не остаётся.
5. Мы останемся.
6. Я не остаюсь.
7. Вы не останетесь.
8. Он остаётся.
9. Ты остаёшься?

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Мен сені көрдім.

.....

2. Сіз осы жерде тұрасыз ба?

.....

3. Біз оны кеше көрдік.

.....

4. Мен ертең Астанаға кетемін.

.....

5. Ол қайда тұрады?

.....

6. Мен осы жерде тұрамын.

.....

7. Сіз естіген жоқсыз ба?

.....

8. Оны мейрамханада көрдім.

.....

9. Мені естіп тұрсың ба?

.....

10. Бүгін не істедің?

.....

11. Мен үйде қалдым.

.....

12. Ол Таразға кетті.

.....

13. Біз Оралда тұрамыз.

.....

14. Олар сол жерден келді.

.....

15. Не істеп жатырсың?

.....

16. Ертең мектепке бармаймын.

.....

УРОК 3

*...Когда для лучшего запоминания
мы записываем слова и предложения рукой,
задействуется психомоторная память,
что в разы повышает эффективность обучения...*

Притяжательные местоимения

Притяжательные местоимения указывают, кому принадлежит предмет, о котором идёт речь.

мен	я	менің	мой, моя, моё, мои
сен	ты	сенің	твой, твоя, твоё, твои
сіз	Вы (уваж. форма, ед. ч.)	сіздің	ваш, ваша, ваше, ваши
ол	он, она	оның	его, её
біз	мы	біздің	наш, наша, наше, наши
сендер	вы	сендердің	ваш, ваша, ваше, ваши
сіздер	Вы (уваж. форма, мн. ч.)	сіздердің	ваш, ваша, ваше, ваши
олар	они	олардың	их

➞ В русском языке для указания принадлежности достаточно использовать только притяжательное местоимение. В казахском языке используется «опоясывающая» конструкция, то есть к слову, которое принадлежит, тоже добавляются окончания как показатель принадлежности. Окончания добавляются в зависимости от твёрдости или мягкости слова:

менің	сенің	сіздің	оның	біздің	сендердің	сіздердің	олардың
-м	-ң	-ңыз	-ы	-мыз			-ы
-ым	-ың	-іңіз	-і	-міз	-ың	-ыңыз	-і
-ім	-ің	-ыңыз	-сы	-ымыз	-ің	-іңіз	-сы
		-іңіз	-сі	-іміз			-сі

менің бөлмем – моя комната

сенің атың – твое имя

сіздің мектебіңіз – ваша школа

оның үйі – его (её) дом

біздің еліміз – наша страна

сендердің үстелдерің – ваш стол

сіздердің пәтерлеріңіз – Ваша квартира

олардың кітабы – их книга

При добавлении притяжательных окончаний буквы «**к, қ, п**» в конце слова переходят в звонкие «**г, ғ, б**»: **кітап** (книга), **кітабым** (моя книга), **кітабымыз** (наша книга).

➞ Чтобы сказать «**у меня есть**» в казахском языке используется слово **бар**, чтобы сказать «**у меня нет**» – слово **жоқ**:

бар – есть

жоқ – нет

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова и окончания.

1. Это моя комната. (Бұл ... бөлме...)

.....

2. Когда придёт ваш друг? (... дос ... қашан келеді?)

.....

3. Это наша машина. (Бұл ... машина.)

.....

4. Это моя мама. (Бұл ... ана...)

.....

5. Твоя сестра придёт к нам? (... апа ... бізге келе ме?)

.....

6. У них есть квартира. (... пәтер ... бар.)

.....

7. У меня нет книги. (... кіта ... жоқ.)

.....

8. Куда уехал твой папа? (... әке ... қайда кетті?)

.....

9. Где Ваш ребёнок? (... бала ... қайда?)

.....

10. Мои друзья приедут к нам домой. (Дос ... біздің үйге келеді.)

.....

Указательные местоимения

Указательные местоимения используются для выделения предмета или лица из ряда им подобных.

В казахском языке существует две группы указательных местоимений, которые делятся по степени приближённости:

бұл – этот, эта, это

сол – тот, та, то

бұл – этот, ближний

сол – тот, дальний

⇒ Указательные местоимения единственного числа стоят всегда перед существительным, к которому они относятся. Они не изменяются по числам и не могут присоединять окончания:

Сол бөлме бос. – Та комната пустая.

Сол бөлмелер бос. – Те комнаты пустые.

Бұл қымбат кітап. – Это дорогая книга.

Бұл қымбат кітаптар. – Это дорогие книги.

⇒ Местоимения также могут использоваться самостоятельно, без существительных. В таком случае они будут изменяться по падежам и числам (если предмет, перед которым стоит указательное местоимение, во множественном числе).

	единственное число		множественное число	
Кім? – Кто? Не? – Что?	бұл	сол	бұлар	солар
Кімді? – Кого? Нені? – Чего?	бұны	соны	бұларды	соларды
Кімге? – Кому? Неге? – Чему?	бұған	соған	бұларға	соларға

Бұл кітапты алдым. Бұны алдым.

Я взял эту книгу. Я взял это (её).

Сол фильмді көрдің бе? Соны көрдің бе?

Ты посмотрел тот фильм? Ты посмотрел тот (его)?

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Этот дом новый. (... үй жаңа.)

.....

2. Те цветы красивее. (... гүлдер әдемірек.)

.....

3. Эта квартира больше. (... пәтер үлкенірек.)

.....

4. Та школа ближе. (... мектеп жақынырақ.)

.....

5. Эта собака маленькая. (... ит кішкентай.)

.....

6. Те яблоки вкусные. (... алмалар тәттірек.)

.....

7. Те места самые красивые. (... жерлер ең әдемі.)

.....

8. Этот город красивый. (... қала әдемі.)

.....

9. Эта игра интересная. (... ойын қызық.)

.....

10. Это дерево высокое. (... ағаш биік.)

.....

Определительные конструкции

Определительные конструкции – это сочетания из двух слов, которые обозначают предмет (определяемое) и его признак (определение).

⇒ В определительных конструкциях **первого типа** соединяются, как и в русском языке, два слова – **прилагательное и существительное**:

қиын сабақ – сложный урок

қызық кітап – интересная книга

жаңа пәтер – новая квартира

⇒ **Второй тип** определительных конструкций – это словосочетания из двух существительных, где ко второму присоединяются окончания: «**-ы / -і**», «**-сы / -сі**».

▪ Эти словосочетания похожи на сочетания с притяжательным местоимением **оның** (его), только вместо **оның** стоит существительное:

существительное	+	существительное с окончанием -ы / -і, -сы / -сі
-----------------	---	--

жүк машинасы (груз + машина) – **грузовая машина**

жұмыс орны (работа + место) – **рабочее место, предприятие**

университет кафесі (университет + кафе) – **университетское кафе**

▪ Во втором типе определительных конструкций в качестве первого слова могут использоваться и прилагательные, называющие национальность.

На русский язык они переводятся как **прилагательное + существительное**:

қытай тауары – **китайский товар**

қазақ сөзі – **казахское слово**

түрік халқы – **турецкий народ**

⇒ **Третий тип** определительных конструкций полностью похож на притяжательные сочетания с местоимением **оның**: к первому существительному прибавляется окончания «**-ның / -нің**», а ко второму – «**-ы / -і, -сы / -сі**».

▪ Эта конструкция используется **при принадлежности одного предмета или лица другому конкретному предмету или лицу**. На русский язык это переводится сочетанием двух существительных, одно из которых стоит в родительном падеже:

существительное с окончанием -ның / -нің, -дың / -дің, -тың / -тің	+	существительное с окончанием -ы / -і, -сы / -сі
---	---	--

атамның машинасы – **машина дедушки**

баламның бөлмесі – **комната моего ребёнка**

ағамның пәтері – **квартира моего брата**

Переведите на казахский язык и запишите словосочетания с правильным окончанием и в правильной последовательности.

1. Номер телефона. (телефон, нөмір)

.....

2. Директор школы. (мектеп, директор)

.....

3. Футбольный мяч. (футбол, доп)

.....

4. Книга моего брата. (ағам, кітап)

.....

5. Окно комнаты. (терезе, бөлме)

.....

6. Папин галстук. (әке, галстук)

.....

7. Стол моей сестры. (апам, үстел)

.....

8. Комната ребёнка. (бала, бөлме)

.....

9. Квартира моего друга. (досым, пәтер)

.....

10. Дверь дома. (үй, есік)

.....

Разговорная тема: Семья

Отбасы

ата-ана
родители

бала
ребёнок

әке
отец

ана
мать

ұл
сын, мальчик

қыз
дочь, девочка

іні
младший брат
аға
старший брат

қарындас (по отношению к брату)
сіңлі (по отношению к сестре)
младшая сестра
апа – старшая сестра

туысқан
родственник

немере
внук

ата
дедушка

әже
бабушка

күйеу / жар
муж / супруг

әйел / жар
жена / супруга

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. **Её родители живут в Астане.** (Оның ... Астанада тұрады.)

.....

2. **Это моя дочь.** (Бұл менің)

.....

3. **Мой брат учится в университете.** (Менің ... университетте оқып жатыр.)

.....

4. **У моего дедушки есть грузовая машина.** (Менің ... жүк машинасы бар.)

.....

5. **У Жомарта двое детей.** (Жомарттың екі ... бар.)

.....

6. **У меня сын и трое дочерей.** (Менің ... және үш ... бар.)

.....

7. **У вас есть внук?** (Сіздің ... бар ма?)

.....

8. **Моя бабушка приедет в ноябре.** (... қарашада келеді.)

.....

9. **Моя мама – журналист.** (Менің ... журналист.)

.....

10. **Твоя сестра живет в Лондоне?** (Сенің ... Лондонда тұра ма?)

.....

ОҚУ

читать, учиться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	оқимын оқисың оқисыз оқимыз	ба?	мен сен сіз біз	оқимын оқисың оқисыз оқимыз		мен сен сіз біз	оқымаймын оқымайсың оқымайсыз оқымаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	оқисыңдар оқисыздар оқи	ма?	сендер сіздер ол, олар	оқисыңдар оқисыздар оқиды		сендер сіздер ол, олар	оқымайсыңдар оқымайсыздар оқымайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	оқып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	оқып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	оқыдым оқыдың оқыдыңыз	ба?	мен сен сіз	оқыдым оқыдың оқыдыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	оқыдық	па?	біз	оқыдық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	оқыдыңдар оқыдыңыздар оқыды	ма?	сендер сіздер ол, олар	оқыдыңдар оқыдыңыздар оқыды		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не будет читать.
- Она читала?
- Я читал.
- Мы будем читать.
- Ты не читаешь.
- Вы учились?
- Они не учились.
- Она училась?
- Ты учишься.

ЖАЗУ

писать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жазамын жазасың жазасыз жазамыз	ба?	мен сен сіз біз	жазамын жазасың жазасыз жазамыз		мен сен сіз біз	жазбаймын жазбайсың жазбайсыз жазбаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жазасыңдар жазасыздар жаза	ма?	сендер сіздер ол, олар	жазасыңдар жазасыздар жазады		сендер сіздер ол, олар	жазбайсыңдар жазбайсыздар жазбайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз		ба?	мен сен сіз біз		отырым отырсың отырсыз отырмыз	мен сен сіз біз		жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жазып отырсыңдар отырсыздар отыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	жазып отырсыңдар отырсыздар отыр		сендер сіздер ол, олар	жазып отырған	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жаздым жаздың жаздыңыз	ба?	мен сен сіз	жаздым жаздың жаздыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жаздық	па?	біз	жаздық		біз	жазған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жаздыңдар жаздыңыздар жазды	ма?	сендер сіздер ол, олар	жаздыңдар жаздыңыздар жазды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не будет писать.
- Я пишу.
- Она написала?
- Ты не написал.
- Мы напишем?
- Я написал.
- Он не пишет.
- Вы будете писать.
- Они пишут?

АЛУ

братъ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	аламын аласың аласыз аламыз	ба?	мен сен сіз біз	аламын аласың аласыз аламыз		мен сен сіз біз	алмаймын алмайсың алмайсыз алмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	аласыңдар аласыздар ала	ма?	сендер сіздер ол, олар	аласыңдар аласыздар алады		сендер сіздер ол, олар	алмайсыңдар алмайсыздар алмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	алып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	алып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	алдым алдың алдыңыз	ба?	мен сен сіз	алдым алдың алдыңыз		мен сен сіз	алдым алдың алдыңыз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	алдық	па?	біз	алдық		біз	алдық	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	алдыңдар алдыңыздар алды	ма?	сендер сіздер ол, олар	алдыңдар алдыңыздар алды		сендер сіздер ол, олар	алдыңдар алдыңыздар алды	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы берём.
- Они не будут брать.
- Я беру.
- Он не брал.
- Она брала.
- Мы не берём.
- Вы брали?
- Ты будешь брать.
- Он берёт?

БЕРУ

давать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	беремін бересің бересіз береміз		мен сен сіз біз	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	бересіңдер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар	бересіңдер бересіздер береді		сендер сіздер ол, олар	бермейсіңдер бермейсіздер бермейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз	бердім бердің бердіңіз		мен сен сіз	берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	бердік	пе?	біз	бердік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар	бердіңдер бердіңіздер берді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он даёт.
2. Они не дадут.
3. Мы дадим?
4. Мы не даём.
5. Ты не дал.
6. Я дам.
7. Они дали?
8. Он даст.
9. Она даёт?

КІРУ

заходить

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	кіремін кіресің кіресіз кіреміз	бе?	мен сен сіз біз	кіремін кіресің кіресіз кіреміз		мен сен сіз біз	кірмеймін кірмейсің кірмейсіз кірмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	кіресіңдер кіресіздер кіре	ме?	сендер сіздер ол, олар	кіресіңдер кіресіздер кіреді		сендер сіздер ол, олар	кірмейсіңдер кірмейсіздер кірмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кіріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	кіріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кірдім кірдің кірдіңіз	бе?	мен сен сіз	кірдім кірдің кірдіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	кірдік	пе?	біз	кірдік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	кірдіңдер кірдіңіздер кірді	ме?	сендер сіздер ол, олар	кірдіңдер кірдіңіздер кірді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Мы зайдём.
2. Они не зайдут.
3. Я зайду.
4. Он не зашёл.
5. Она зашла.
6. Мы не заходим.
7. Вы зайдете?
8. Ты зайдёшь.
9. Он зайдёт?

ШЫҒУ

ВЫХОДИТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	шығамын шығасың шығасыз шығамыз	ба?	мен сен сіз біз	шығамын шығасың шығасыз шығамыз		мен сен сіз біз	шықпаймын шықпайсың шықпайсыз шықпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	шығасыңдар шығасыздар шыға	ма?	сендер сіздер ол, олар	шығасыңдар шығасыздар шығады		сендер сіздер ол, олар	шықпайсыңдар шықпайсыздар шықпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	шы- ғып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	шықтым шықтың шықтыңыз	ба?	мен сен сіз	шықтым шықтың шықтыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	шықтық	па?	біз	шықтық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	шықтыңдар шықтыңыздар шықты	ма?	сендер сіздер ол, олар	шықтыңдар шықтыңыздар шықты		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он выходит.
- Они не выйдут.
- Мы выйдем?
- Мы не выходим.
- Ты не вышел.
- Я вышел.
- Они вышли?
- Он выйдет.
- Она выходит?

ОЙЛАУ

думать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ойлаймын ойлайсың ойлайсыз ойлаймыз	ба?	мен сен сіз біз	ойлаймын ойлайсың ойлайсыз ойлаймыз		мен сен сіз біз	ойламаймын ойламайсың ойламайсыз ойламаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ойлайсыңдар ойлайсыздар ойлай	ма?	сендер сіздер ол, олар	ойлайсыңдар ойлайсыздар ойлайды		сендер сіздер ол, олар	ойламайсыңдар ойламайсыздар ойламайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ойлап	ба?	мен сен сіз біз	ойлап	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	ойлап тұрған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ойладым ойладың ойладыңыз	ба?	мен сен сіз	ойладым ойладың ойладыңыз		мен сен сіз	ойлаған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	ойладық	па?	біз	ойладық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	ойладыңдар ойладыңыздар ойлады	ма?	сендер сіздер ол, олар	ойладыңдар ойладыңыздар ойлады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она думает.
- Он не думал.
- Они подумают?
- Мы не думаем.
- Я подумал.
- Ты думаешь.
- Вы не подумаете.
- Он подумал?
- Ты подумаешь?

ТАНЫСУ

ЗНАКОМИТЬСЯ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	танысамын танысасың танысасыз танысамыз	ба?	мен сен сіз біз	танысамын танысасың танысасыз танысамыз		мен сен сіз біз	таныспаймын таныспайсың таныспайсыз таныспаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	танысасыңдар танысасыздар таныса	ма?	сендер сіздер ол, олар	танысасыңдар танысасыздар танысады		сендер сіздер ол, олар	таныспайсыңдар таныспайсыздар таныспайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	та- ны- сып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	та- ны- сып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	таныстым таныстың таныстыңыз	ба?	мен сен сіз	таныстым таныстың таныстыңыз		мен сен сіз	танысқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	таныстық	па?	біз	таныстық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	таныстыңдар таныстыңыздар танысты	ма?	сендер сіздер ол, олар	таныстыңдар таныстыңыздар танысты		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. **Вы познакомились?**
2. **Она не познакомилась.**
3. **Я познакомлюсь.**
4. **Ты познакомишься.**
5. **Мы познакомимся?**
6. **Он не знакомится.**
7. **Ты не познакомился.**
8. **Они познакомились.**
9. **Мы знакомились.**

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Олар университетте танысты.

2. Оның інісі колледжде оқып жатыр.

3. Бұл кітапты маған досым берді.

4. Не іштіңіз?

5. Мен кітап жазып жатырмын.

6. Қайда таныстыңыз?

7. Мен бұны кеше алдым.

8. Менің пәтерімде балкон жоқ.

9. Университет кафесінде кофе іштік.

10. Бұл кітап өте қызық.

11. Сол театрға бардың ба?

12. Менің ата-анам Оралға кетті.

13. Бұл машина өте әдемі.

14. Менің досым Мәскеуде тұрады.

15. Немерелеріңіз бар ма?

16. Мектеп директоры бүгін келмейді.

УРОК 4

*...Гораздо эффективнее
заниматься изучением языка регулярно,
даже по 5–10 минут, но каждый день,
чем тратить на это много времени,
но делать это от случая к случаю...*

Глагол «быть» в настоящем времени

В казахском языке, как и во многих других языках, глагол **болу** (быть) является самым часто употребляемым и имеет много разных значений.

Смысл глагола «**быть**» передаётся и с помощью отдельного глагола, и с помощью окончаний. В настоящем времени окончания присоединяются к существительным и прилагательным, которые описывают профессии, состояние человека, местонахождение.

- Эти окончания в настоящем времени выглядят так:

мен – я	-мын / -мін -бын / -бін -пын / -пін	біз – мы	-мыз / -міз -быз / -біз -пыз / -піз
сен – ты	-сың / -сің	сіз – Вы	-сыз / -сіз
сендер – вы	-сыңдар / -сіңдер	сіздер – Вы	-сыздар / -сіздер
ол – он, она, оно	—	олар – они	—

Мен студентпін. – Я студент.

Сен мұғалімсің. – Ты учитель.

Біз Мәскеудеміз. – Мы в Москве.

- Отрицательная форма образуется при помощи слова **емес**.

Емес следует сразу после имени, и окончания теперь уже присоединяются к нему.

мен	сущ., прил.	емеспін	біз	сущ., прил.	емеспіз
сен		емессің	сіз		емессіз
сендер		емессіндер	сіздер		емессіздер
ол		емес	олар		емес

Мен студент емеспін. – Я не студент.

Сен мұғалім емессің. – Ты не учитель.

Біз Мәскеуде емеспіз. – Мы не в Москве.

- Вопросительное предложение образуется при помощи вопросительных частиц «**ма / ме, ба / бе, па / пе**». Вопросительные частицы ставятся сразу после имени.

Сен студентсің бе? – Ты студент?

Сіз мұғалімсіз бе? – Вы учитель?

Біз Мәскеудеміз бе? – Мы в Москве?

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова и окончания.

1. Я не доктор. (Мен дәрігер)

.....

2. Вы писатель? (Сіз жазушы ...?)

.....

3. Они журналисты? (Олар журналист ...?)

.....

4. Мы студенты. (Біз студент)

.....

5. Вы инженер. (Сіз инженер....)

.....

6. Она не редактор. (Ол редактор)

.....

7. Мы строители. (Біз құрылысшы)

.....

8. Вы врач? (Сіз дәрігер ...?)

.....

9. Они не юристы. (Олар заңгер)

.....

10. Вы бизнесмен? (Сіз кәсіпкер ...?)

.....

Глагол «быть» в прошедшем времени

Чтобы сказать «я был студентом» или «он не был учителем», необходимо использовать глагол **болу** (быть) в прошедшем времени.

- Эти окончания напоминают окончания глагола в прошедшем времени:

БОЛУ БЫТЬ

	?			+		–		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	болдым	ба?	мен	болдым	мен	болған	жоқпын
	сен	болдың		сен	болдың	сен		жоқсың
	сіз	болдыңыз	па?	сіз	болдыңыз	сіз		жоқсыз
	біз	болдық		біз	болдық	біз		жоқпыз
	сендер	болдыңдар	ма?	сендер	болдыңдар	сендер		жоқсындар
	сіздер	болдыңыздар		сіздер	болдыңыздар	сіздер		жоқсыздар
	ол	болды		ол	болды	ол		жоқ
	олар	болды		олар	болды	олар		жоқ

Мен студент болдым. – Я был студентом.

Ол мұғалім болған жоқ. – Он не был учителем.

➔ Глагол **болу** также может использоваться в значении «можно». К основному глаголу в неопределённой форме добавляются окончания «-ға / -ге», затем следует глагол **болады**.

Кіруге болады. – Войти можно.

Бұл кітапты оқуға болады. – Эту книгу можно прочитать.

- В отрицательной форме отрицательный суффикс добавляется к глаголу **болу** – **болмайды**.

Кіруге болмайды. – Войти нельзя.

Бұл кітапты оқуға болмайды. – Эту книгу нельзя читать.

- Вопросительное предложение образуется при помощи вопросительной частицы «**ма**». В глаголе **болады** отбрасывается окончание «-ды»: **болады – бола ма?**

Кіруге бола ма? – Можно войти?

Бұл кітапты оқуға бола ма? – Можно прочитать эту книгу?

Примеры вопросительных предложений, когда присутствует вопросительное слово:

Қашан келуге болады? – Когда можно прийти?

Қайда баруға болады? – Куда можно поехать?

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова и окончания.

1. Моя мама была врачом. (Анам дәрігер)

.....

2. Ахмет был моим другом. (Ахмет менің досым)

.....

3. Мой папа не был художником. (Менің әкем суретші)

.....

4. Кем вы были? (Сіз кім?)

.....

5. Ты был вчера в школе? (Сен кеше мектепте?)

.....

6. Айдар был актером в театре. (Айдар театрда актер)

.....

7. Ты был в школе водителем? (Сен мектепте жүргізуші?)

.....

8. Можно выйти? (Шығуға?)

.....

9. Вчера мы были в школе. (Біз кеше мектепте)

.....

10. У кого можно спросить? (Кімнен сұрауға?)

.....

Глагол «быть» в будущем времени

Глагол «**быть**» в казахском языке также переводится глаголом **болу**.

Чтобы сказать «я **буду** студентом» или «он **не будет** доктором», необходимо использовать этот глагол **болу** в будущем времени:

БОЛУ БЫТЬ

	?			+		–	
БУДУЩЕЕ	мен	боламын	ба?	мен	боламын	мен	болмаймын
	сен	боласың		сен	боласың	сен	болмайсың
	сіз	боласыз		сіз	боласыз	сіз	болмайсыз
	біз	боламыз		біз	боламыз	біз	болмаймыз
	сендер	боласындар	ма?	сендер	боласындар	сендер	болмайсындар
	сіздер	боласыздар		сіздер	боласыздар	сіздер	болмайсыздар
	ол	болады		ол	болады	ол	болмайды
	олар	болады		олар	болады	олар	болмайды

Мен студент боламын. – Я буду студентом.

Ол мұғалім болмайды. – Он не будет учителем.

Помимо этого глагол **болу** может использоваться как обычный глагол в следующих значениях:

- «**быть, совершаться, случаться**»:

Ештеңе болған жоқ. – Ничего не случилось.

Не болды? – Что случилось?

- «**делаться, становиться, превращаться**»:

Дәрігер болды. – Он стал доктором.

Екі кісі болдық. – Нас было двое.

Су мұз болды. – Вода превратилась в лёд.

- «**пройти**» со словами, обозначающими временной промежуток – **жыл (год), ай (месяц), сағат (час), минут (минута)** и т.п.:

Тура екі жыл болды. – Прошло ровно два года.

Осы айда үш жыл болады. – В этом месяце будет три года.

- «**наступить**» со словами обозначающими время суток – **кеш (вечер), түн (ночь)** и т.п.:

Кеш болды. – Наступил вечер.

Түн болды. – Наступила ночь.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я буду доктором. (Мен дәрігер)

.....

2. Моя сестра будет студенткой. (Менің апам студент)

.....

3. Кем ты будешь после колледжа? (Колледжден кейін кім ...?)

.....

4. Жомарт станет актёром. (Жомарт актер)

.....

5. Мой друг Артур будет писателем. (Досым Артур жазушы)

.....

6. Настала ночь. (Түн)

.....

7. Я промокла. (Үстім су)

.....

8. Что-то случилось. (Бірдеңе)

.....

9. Прошёл год. (Бір жыл)

.....

10. В этом году будет два года. (Биыл екі жыл)

.....

Разговорная тема: Профессия – Мамандық

О профессии собеседника спрашивают так:
Кім болып жұмыс істейсің (сіз)?
Кем ты (вы) работаешь?
Мамандығың(-ыз) қандай?
Кто ты (вы) по профессии?
(Дословно: Какая твоя (ваша) профессия?)

Ответ: **Мен инженермін. – Я инженер.**
Мен редактормын. – Я редактор.

мұғалім
учитель

жазушы
писатель

дәрігер
врач

тәрбиеші
воспитатель

құрылысшы
строитель

жүргізуші
водитель

кәсіпкер
бизнесмен

аспаз
повар

заңгер
юрист

экономист
экономист

жұмысшы
рабочий

хатшы
секретарь

қызметкер
сотрудник

аудармашы
переводчик

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Кем Вы работаете? (Кім ... жұмыс істейсіз?)

.....

2. Ты юрист? (Сен ... бе?)

.....

3. Кто она по профессии? (Оның ... қандай?)

.....

4. Ербол будет строителем. (Ербол ... болады.)

.....

5. Какая у тебя профессия? (... қандай?)

.....

6. Меня зовут Алма, я секретарь. (Атым Алма, мен ...)

.....

7. Ты будешь доктором? (... боласың ба?)

.....

8. Он будет переводчиком. (Ол ... болады.)

.....

9. Я не учитель, я воспитатель. (Мен ... емеспін, мен ...)

.....

10. Мурат – бизнесмен. (Мұрат ...)

.....

ІШУ

ПИТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ішемін ішесің ішесіз ішеміз	бе?	мен сен сіз біз	ішемін ішесің ішесіз ішеміз		мен сен сіз біз	ішпеймін ішпейсің ішпейсіз ішпейміз	
	сендер сіздер ол, олар	ішесіңдер ішесіздер іше	ме?	сендер сіздер ол, олар	ішесіңдер ішесіздер ішеді		сендер сіздер ол, олар	ішпейсіңдер ішпейсіздер ішпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ішіп	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ішіп	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	іштім іштің іштіңіз	бе?	мен сен сіз	іштім іштің іштіңіз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	іштік	пе?	біз	іштік		біз	ішкен	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	іштіңдер іштіңіздер ішті	ме?	сендер сіздер ол, олар	іштіңдер іштіңіздер ішті		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Вы пили.
2. Она пьёт?
3. Ты не пил.
4. Я буду пить.
5. Он не будет пить.
6. Мы не пьём.
7. Я пью.
8. Она пила?
9. Он пьёт.

ЖЕУ

ЕСТЬ

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жеймін жейсің жейсіз жейміз		бе?	мен сен сіз біз	жеймін жейсің жейсіз жейміз		мен сен сіз біз	жемеймін жемейсің жемейсіз жемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	жейсіндер жейсіздер жей			сендер сіздер ол, олар	жейсіндер жейсіздер жейді		сендер сіздер ол, олар	жемейсіндер жемейсіздер жемейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жеп	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жеп	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	мен сен сіз біз	жеп отырған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр		сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жедім жедің жедіңіз	бе?	мен сен сіз	жедім жедің жедіңіз	мен сен сіз	жеген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз		
	біз	жедік		пе?	біз	жедік			біз	
	сендер сіздер ол, олар	жедіңдер жедіңіздер жеді	ме?	сендер сіздер ол, олар	жедіңдер жедіңіздер жеді	сендер сіздер ол, олар			жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я не ел.
2. Мы будем есть?
3. Он ел?
4. Она не ест.
5. Я буду есть.
6. Она не будет есть.
7. Ты ешь?
8. Они поели?
9. Вы будете есть.

ҰЙЫҚТАУ

спать

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	ұйықтаймын ұйықтайсың ұйықтайсыз ұйықтаймыз	ба?	мен сен сіз біз	ұйықтаймын ұйықтайсың ұйықтайсыз ұйықтаймыз		мен сен сіз біз	ұйықтамаймын ұйықтамайсың ұйықтамайсыз ұйықтамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ұйықтайсыңдар ұйықтайсыздар ұйықтай	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұйықтайсыңдар ұйықтайсыздар ұйықтайды		сендер сіздер ол, олар	ұйықтамайсыңдар ұйықтамайсыздар ұйықтамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	ұйықтап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ұйықтап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	ұйықтадым ұйықтадың ұйықтадыңыз	ба?	мен сен сіз	ұйықтадым ұйықтадың ұйықтадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	ұйықтадық	па?	біз	ұйықтадық		біз	ұйықтаған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	ұйықтадыңдар ұйықтадыңыздар ұйықтады	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұйықтадыңдар ұйықтадыңыздар ұйықтады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я не сплю.
2. Она не спала.
3. Ты спишь?
4. Он спал.
5. Мы будем спать.
6. Они будут спать?
7. Мы спали?
8. Вы не будете спать.
9. Я не спал.

ЖУЫНУ

МЫТЬСЯ

	?			+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	жуынамын жуынасың жуынасыз жуынамыз	ба?	мен сен сіз біз	жуынамын жуынасың жуынасыз жуынамыз		мен сен сіз біз	жуынбаймын жуынбайсың жуынбайсыз жуынбаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жуынасыңдар жуынасыздар жуына	ма?	сендер сіздер ол, олар	жуынасыңдар жуынасыздар жуынады		сендер сіздер ол, олар	жуынбайсыңдар жуынбайсыздар жуынбайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	жуы- нып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жуы- нып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	жуындым жуындың жуындыңыз	ба?	мен сен сіз	жуындым жуындың жуындыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жуындық	па?	біз	жуындық		біз	жуынған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жуындындар жуындыңыздар жуынды	ма?	сендер сіздер ол, олар	жуындындар жуындыңыздар жуынды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она моется.
- Ты моешься?
- Они не моются.
- Я помылся.
- Мы помылись?
- Ты не помылся.
- Она помоемся?
- Я моюсь.
- Ты помылся?

АШУ

открывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ашамын ашасың ашасыз ашамыз	ба?	мен сен сіз біз	ашамын ашасың ашасыз ашамыз		мен сен сіз біз	ашпаймын ашпайсың ашпайсыз ашпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ашасыңдар ашасыздар аша	ма?	сендер сіздер ол, олар	ашасыңдар ашасыздар ашады		сендер сіздер ол, олар	ашпайсыңдар ашпайсыздар ашпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз		ба?	мен сен сіз біз		жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	ашып жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	ашып жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	аштым аштың аштыңыз	ба?	мен сен сіз	аштым аштың аштыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	аштық	па?	біз	аштық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	аштыңдар аштыңыздар ашты	ма?	сендер сіздер ол, олар	аштыңдар аштыңыздар ашты		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я открою.
- Она открывает.
- Они не открыли.
- Ты откроешь?
- Мы не откроем.
- Он откроет.
- Вы не открываете.
- Он открыл?
- Она открывает?

ЖАБУ

закрывать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жабамын жабасың жабасыз жабамыз	ба?	мен сен сіз біз	жабамын жабасың жабасыз жабамыз		мен сен сіз біз	жаппаймын жаппайсың жаппайсыз жаппаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жабасыңдар жабасыздар жаба	ма?	сендер сіздер ол, олар	жабасыңдар жабасыздар жабады		сендер сіздер ол, олар	жаппайсыңдар жаппайсыздар жаппайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жауып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жауып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жаптым жаптың жаптыңыз	ба?	мен сен сіз біз	жаптым жаптың жаптыңыз		мен сен сіз біз	жапқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз	жаптық	па?	сендер сіздер ол, олар	жаптыңдар жаптыңыздар жапты		сендер сіздер ол, олар	жапқан	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сендер сіздер ол, олар	жаптыңдар жаптыңыздар жапты	ма?						

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Ты не закрываешь.
- Я закрываю?
- Они закрыли?
- Он не закроет.
- Вы закроете.
- Она закроет?
- Я закрою.
- Она закрыла.
- Мы не закрыли.

КҮТУ

ждать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	күтемін күтесің күтесіз күтеміз	бе?	мен сен сіз біз	күтемін күтесің күтесіз күтеміз		мен сен сіз біз	күтпеймін күтпейсің күтпейсіз күтпейміз	
	сендер сіздер ол, олар	күтесіндер күтесіздер күте	ме?	сендер сіздер ол, олар	күтесіндер күтесіздер күтеді		сендер сіздер ол, олар	күтпейсіндер күтпейсіздер күтпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	күтіп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	күтіп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсындар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсындар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	күттім күттің күттіңіз	бе?	мен сен сіз	күттім күттің күттіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	күттік	пе?	біз	күттік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	күттіңдер күттіңіздер күтті	ме?	сендер сіздер ол, олар	күттіңдер күттіңіздер күтті		сендер сіздер ол, олар	жоқсындар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я жду.
2. Мы не будем ждать.
3. Вы не ждали.
4. Она ждала?
5. Я ждал.
6. Ты подождёшь?
7. Я не буду ждать.
8. Они подождут.
9. Он ждёт?

ҚУАНУ

радоваться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қуанамын қуанасың қуанасыз қуанамыз	ба?	мен сен сіз біз	қуанамын қуанасың қуанасыз қуанамыз		мен сен сіз біз	қуанбаймын қуанбайсың қуанбайсыз қуанбаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қуанасыңдар қуанасыздар қуана	ма?	сендер сіздер ол, олар	қуанасыңдар қуанасыздар қуанады		сендер сіздер ол, олар	қуанбайсыңдар қуанбайсыздар қуанбайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қа- нып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз	қа- нып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қуандым қуандың қуандыңыз	ба?	мен сен сіз	қуандым қуандың қуандыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	қуандық	па?	біз	қуандық		біз	қуанған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қуандыңдар қуандыңыздар қуанды	ма?	сендер сіздер ол, олар	қуандыңдар қуандыңыздар қуанды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы радуемся.
- Он не радуется.
- Она обрадовалась?
- Я радуюсь.
- Ты обрадуешься?
- Они радуются?
- Вы не обрадовались.
- Я обрадуюсь.
- Он радуется.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Кеш болды.

.....

2. Қашан көруге болады?

.....

3. Ербол бұған қуанды.

.....

4. Есікті кім ашты?

.....

5. Апам хатшы емес, ол аудармашы.

.....

6. Сіздің мамандығыңыз қандай?

.....

7. Ештеңе болған жоқ.

.....

8. Осы жерде күтуге бола ма?

.....

9. Оның досы аспаз.

.....

10. Терезені жабуға бола ма?

.....

11. Мен заңгер емеспін.

.....

12. Сен кім болып жұмыс істейсің?

.....

13. Алма жуынып жатыр.

.....

14. Сен ішесің бе?

.....

15. Сіз сатушысыз ба?

.....

16. Ертең театрға баруға болады.

.....

УРОК 5

*По мере освоения базовых принципов
казахской грамматики её структура
становится для нас всё более
понятной и логичной.*

Имя существительное

Существительное – это часть речи, которая обозначает предмет (в т.ч. названия вещей, лиц, веществ, живых существ, фактов, событий, явлений, качеств, свойств, действий) и отвечает на вопросы **кім?** (кто?), **не?** (что?).

адам – человек

тас – камень

Множественное число имён существительных

⇒ Множественное число в казахском языке образуется при помощи окончаний.

Основа слова оканчивается на:	Прибавляется окончание:	Примеры:	
й, у, р и на гласные	-лар -лер	ай – месяц көше – улица	айлар – месяцы көшелер – улицы
л, м, н, ң, з	-дар -дер	адам – человек күн – день	адамдар – люди күндер – дни
п, ф, к, қ, х, т, с, ш	-тар -тер	тас – камень есік – дверь	тастар – камни есіктер – двери

⇒ Окончание множественного числа не прибавляется :

- Если после и перед именем существительным стоит числительное или слово **көп** (много), **аз** (мало), **қанша?** (сколько?) и т.п.

Сыныпта қанша оқушы бар? – Сколько учеников в классе?

Кеңсеге бес адам кірді. – В офис зашли пять человек.

Банкте адам аз болды. – В банке было мало людей.

Көп жыл өтті. – Прошло много лет.

- Если предметы неисчисляемые **қант** (сахар), **бақыт** (счастье), **жел** (ветер) и т.п.

Образуйте форму множественного числа:

1. человек – адам – люди –
2. звезда – жұлдыз – звёзды –
3. цветок – гүл – цветы –
4. дом – үй – дома –
5. женщина – әйел – женщины –
6. тарелка – тәрелке – тарелки –
7. ручка – қалам – ручки –
8. доктор – дәрігер – доктора –
9. город – қала – города –
10. окно – терезе – окна –
11. тетрадь – дәптер – тетради –
12. день – күн – дни –
13. рыба – балық – рыбы –
14. зверь – аң – звери –
15. очки – көзілдірік – очки –
16. птица – құс – птицы –
17. девочка – қыз – девочки –
18. стул – орындық – стулья –

Падежи

В казахском языке различают семь падежей.

Падежи	Отвечают на вопросы	Окончания
Основной падеж Атау септік	Кім? – Кто? Не? – Что?	—
Родительный падеж Ілік септік	Кімнің? – Чей?	-ның / -нің -дың / -дің -тың / -тің
Направительный падеж Барыс септігі	Кімге? – Кому? Неге? – Чему? Қайда? – Куда?	-ға / -ге -қа / -ке -на / -не -а / -е
Винительный падеж Табыс септік	Кімді? – Кого? Нені? – Что?	-ды / -ді -ты / -ті -ны / -ні / -н
Местный падеж Жатыс септік	Неде? – Где? Қайда? – Где? Кімде? – У кого? Қашан? – Когда?	-да / -де -та / -те -нда / -нде
Исходный падеж Шығыс септік	Кімнен? – От кого? Неден? – От чего? Қайдан? – Откуда?	-дан / -ден -тан / -тен -нан / -нен
Творительный падеж Көмектес септік	Кіммен? – С кем? Немен? – С чем?	-мен -бен -пен

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Он чей сын? (Ол ...ұлы?)

.....

2. Дамир приехал из Алматы. (Дамир ...келді.)

.....

3. Мой друг живёт в Париже. (Менің досым ... тұрады.)

.....

4. Кто тебе сказал? (Саған ... айтты?)

.....

5. Он еще не вернулся со школы. (Ол әлі ... келген жоқ.)

.....

6. С кем ты поедешь в Турцию? (Түркияға ... барасың?)

.....

7. Я отдала деньги Саре. (Мен ақшаны ... бердім.)

.....

8. Ты сказала Ахмету? (Сен ... айттың ба?)

.....

9. С кем ты ходила в театр? (Театрға ... бардың?)

.....

10. Она сейчас в Караганде. (Ол қазір)

.....

Падежи (продолжение)

⇒ **Основной падеж** соответствует русскому именительному падежу и не имеет никаких окончаний: **кітап** (книга), **мектеп** (школа), **кеңсе** (офис). В предложении слово в основном падеже является подлежащим.

⇒ **Родительный падеж** употребляется в значении принадлежности, которая рассматривалась в третьем типе определительных конструкций (см. стр. 46):

атамның машинасы – дедушкина машина
бөлменің терезесі – окно комнаты

⇒ **Направительный падеж** соответствует дательному падежу русского языка и используется, когда нужно показать адресата или место, к которому направлено действие:

Бұны әкеме беремін. – Я дам это отцу.
Айман кеңсеге кетті. – Айман пошла в офис.

⇒ **Винительный падеж** совпадает с винительным падежом русского языка и обозначает объект, на который направлено действие:

Бұл машинаны мен сатып алдым. – Этот автомобиль купил я.
Кеңсені мен жабамын. – Я закрою офис.

⇒ **Местный падеж** передаёт расположение предмета:

Менде кітап бар. – У меня есть книга.
Ол бөлмеде. – Он в комнате.

⇒ **Исходный падеж** показывает на начальный пункт движения:

Мектептен келе жатырмын. – Я иду из школы.
Бұны әкемнен алдым. – Я взял это у папы.

⇒ **Творительный падеж** совпадает с творительным падежом русского языка и используется для указания на объект, при помощи которого производится действие или на который оно направлено.

Театрға досыммен бардым. – Я ходил в театр с другом.
Ахмет Астанаға пойызбен келді. – Ахмет приехал в Астану на поезде.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. В комнате много людей. (... адам көп .)

.....

2. Ты вышел из дома? (Сен ... шықтың ба?)

.....

3. Он в офисе? (Ол ... ме?)

.....

4. Дверь комнаты открыта. (... есігі ашық тұр.)

.....

5. Он завтра поедет в Астану. (Ол ертең ... барады.)

.....

6. Ты пойдёшь сегодня в школу? (Сен бүгін ... барасың ба?)

.....

7. Мы спросили учителя. (Біз ... сұрадық.)

.....

8. На балконе есть стол. (... үстел бар.)

.....

9. Я вышел из офиса. (Мен ... шықтым.)

.....

10. Я встретился с Айдаром. (... кездестім.)

.....

Вопросительные частицы **ма, ме, ба, бе, па, пе**

В казахском языке вопросительное предложение строится при помощи специальных вопросительных слов (**Кім? Қайда? Қашан?** и т.д.).

➞ Если вопросительных слов в предложении нет, тогда вопрос образуется при помощи вопросительных частиц **ма, ме, ба, бе, па, пе**. В 1-м и 4-м уроках рассмотрены варианты, когда частицы **ма, ме, ба, бе, па, пе** ставятся в конце предложения.

Сен келе жатырсың ба? – Ты идёшь?

Сен дәрігерсің бе? – Ты доктор?

Бұл сағат па? – Это часы?

➞ Помимо сказуемого, частицы **ма, ме, ба, бе, па, пе** могут стоять после любого слова, к которому задается вопрос. Они всегда пишутся отдельно от слова.

Бұл ескі үй. – Это старый дом.

Бұл ескі үй ме? – Это старый дом?

➞ При положительном ответе на вопросы используется слово **иә (да)**, при отрицательном – **жоқ (нет)**:

Бұл ескі үй ме? – Иә, бұл үй ескі.

Это старый дом? – Да, это старый дом.

Сен ертең келесің бе? – Жоқ, мен ертең келмеймін.

Ты приедешь завтра? – Нет, я не приеду завтра.

Сен дәрігерсің бе? – Иә, мен дәрігермін.

Ты доктор? – Да, я доктор.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Это стол? – Да, это стол. (Бұл үстел ...? – ..., бұл үстел.)

.....

2. Вы врач? – Нет, я не врач. (Сіз дәрігерсіз ...? – ..., дәрігер емеспін.)

.....

3. Ты читаешь эту книгу? (Сен бұл кітапты оқып жатырсың ...?)

.....

4. Они придут вечером? (Олар кешке келе ...?)

.....

5. Это что? Коробка? (Бұл не? Қорап ...?)

.....

6. Ты его видела? – Да, видела. (Оны көрдің ...? – ..., көрдім.)

.....

7. Вы приедете? – Нет, не приедем. (Сендер келесіңдер ...? – ..., келмейміз.)

.....

8. Он юрист? – Нет, он не юрист. (Ол заңгер ...? – ..., ол заңгер емес.)

.....

9. Это Ваш родственник? (Бұл сіздің туысқаныңыз ...?)

.....

10. Это новая машина? – Да, новая. (Бұл жаңа машина ...? – ..., жаңа.)

.....

Неопределённый артикль бір

Когда речь идёт о чём-либо или о ком-либо пока неизвестном, используется числительное **бір (один)**, которое в таком случае выступает как неопределённый артикль.

В русском переводе обычно перед существительным можно поставить мысленно слова **один, какой-то, любой, такой**:

Айдар мені бір ісшараға шақырды.

Айдар пригласил меня на (одно) мероприятие.

Оған бір студент келді.

К нему пришел (один) студент.

Ол бір атақты музыкантпен танысты.

Он познакомился с каким-то знаменитым музыкантом.

Порядок прибавления окончаний

➡ Если к существительному прибавляется сразу несколько окончаний (например, притяжательные и падежные окончания), они следуют определённому порядку. В общем виде схема выглядит так:

имя существительное	+	окончание множественного числа	+	окончания принадлежности	+	окончания падежа
кітап – книга				ым		ды
дос – друг		тар		ы		мен

Сен менің кітабымды алдың. – Ты взял мою книгу.

Сен менің кітаптарымды алдың. – Ты взял мои книги.

Мен оның достарымен таныстым. – Я познакомился с его друзьями.

▪ Между окончаниями принадлежности 3-го лица и окончаниями падежа для разделения двух гласных появляется буква **н**.

кітабы – его книга

кітабында – в его книге

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Он пригласил меня на один концерт. (Ол мені ... концертке шақырды.)

.....

2. Он вчера встретился с Ерболом. (Ол кеше ... кездесті.)

.....

3. В комнату вошла красивая девушка. (Бөлмеге ... әдемі қыз кірді.)

.....

4. Он спросил об этом моего папу. (Бұл туралы ... сұрады.)

.....

5. Я иду домой. (Мен ... бара жатырмын.)

.....

6. Я прочитал это из вашей книги. (Бұны ... оқыдым.)

.....

7. Я написал книгу. (Мен ... жаздым.)

.....

8. Ты пойдёшь в театр с Жомартом? (Сен театрға ... барасың ба?)

.....

9. Машина моей старшей сестры красивая. (... машинасы әдемі.)

.....

10. Где ваши дети? (Сіздің ... қайда?)

.....

Разговорная тема: Одежда Киім

бас киім
шапка

мойынорағыш
шарф

пенжак
пиджак

пәлте
пальто

белдемше
юбка

көйлек
платье

жемпір
джерпер

костюм
костюм

шалбар
брюки

жейде
рубашка

шұлық
носки

етік
сапоги

белдік
ремень

қолғап
перчатки

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. У него есть ремень. (Оның ... бар.)

.....

2. Где её платье? (Оның ... қайда?)

.....

3. Этот шарф тебе идёт. (Бұл ... саған жарасады.)

.....

4. Ты видел мой костюм? (... көрдің бе?)

.....

5. Ты купил пальто? (... сатып алдың ба?)

.....

6. Эти брюки старые. (Бұл ... ескі.)

.....

7. Это не пиджак, это рубашка. (Бұл ... емес, бұл)

.....

8. Её юбка длинная. (Оның ... ұзын.)

.....

9. Ты видел мою новую одежду? (Менің жаңа ... көрдің бе?)

.....

10. Эти носки новые. (Бұл жаңа)

.....

КИЮ

надевать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	киемін киесің киесіз киеміз	бе?	мен сен сіз біз	киемін киесің киесіз киеміз		мен сен сіз біз	кимеймін кимейсің кимейсіз кимейміз	
	сендер сіздер ол, олар	киесіңдер киесіздер кие	ме?	сендер сіздер ол, олар	киесіңдер киесіздер киеді		сендер сіздер ол, олар	кимейсіңдер кимейсіздер кимейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	киіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	киіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кидім кидің кидіңіз	бе?	мен сен сіз	кидім кидің кидіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	кидік	пе?	біз	кидік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	кидіңдер кидіңіздер киді	ме?	сендер сіздер ол, олар	кидіңдер кидіңіздер киді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я надеваю.
- Он не надевает.
- Ты надеваешь?
- Она не будет надевать.
- Мы наденем.
- Ты наденешь?
- Вы не надели.
- Я надела.
- Ты надел?

КИІНУ

одеваться

	?			+			-			
БУДУШЕЕ	мен сен сіз біз	киінемін киінесің киінесіз киінеміз		бе?	мен сен сіз біз	киінемін киінесің киінесіз киінеміз		мен сен сіз біз	киінбеймін киінбейсің киінбейсіз киінбейміз	
	сендер сіздер ол, олар	киінесіңдер киінесіздер киіне			сендер сіздер ол, олар	киінесіңдер киінесіздер киінеді		сендер сіздер ол, олар	киінбейсіңдер киінбейсіздер киінбейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	киі- ніп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	киі- ніп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	киініп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	киіндім киіндің киіндіңіз		бе?	мен сен сіз	киіндім киіндің киіндіңіз		мен сен сіз	киінген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	киіндік			біз	киіндік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	киіндіңдер киіндіңіздер киінді		ме?	сендер сіздер ол, олар	киіндіңдер киіндіңіздер киінді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Они одеваются.
2. Я оденусь.
3. Ты оделся?
4. Она не оделась.
5. Я одеваюсь.
6. Мы оденемся.
7. Он оделся.
8. Вы не одеваетесь.
9. Ты оденешься.

ҚАРАУ

смотреть

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қараймын қарайсың қарайсыз қараймыз	ба?	мен сен сіз біз	қараймын қарайсың қарайсыз қараймыз		мен сен сіз біз	қарамаймын қарамайсың қарамайсыз қарамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қарайсыңдар қарайсыздар қарай	ма?	сендер сіздер ол, олар	қарайсыңдар қарайсыздар қарайды		сендер сіздер ол, олар	қарамайсыңдар қарамайсыздар қарамайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қарап	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	қарап	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қарадым қарадың қарадыңыз	ба?	мен сен сіз	қарадым қарадың қарадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	қарадық	па?	біз	қарадық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	қарадыңдар қарадыңыздар қарады	ма?	сендер сіздер ол, олар	қарадыңдар қарадыңыздар қарады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Мы смотрим.
2. Ты смотрел?
3. Я смотрю.
4. Он будет смотреть.
5. Она не смотрела.
6. Вы смотрите?
7. Ты будешь смотреть.
8. Они не смотрели.
9. Я смотрел.

КЕЗДЕСУ

видеться, встречаются

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен	кездесемін кездесесің кездесесіз кездесеміз		бе?	мен	кездесемін кездесесің кездесесіз кездесеміз	мен	кездеспеймін кездеспейсің кездеспейсіз кездеспейміз	
	сен				сен		сен		
	сіз	кездесесіңдер кездесесіздер кездесе		ме?	сіз	кездесесіңдер кездесесіздер кездеседі	сіз	кездеспейсіңдер кездеспейсіздер кездеспейді	
	біз				біз		біз		
	сендер	кездесесіңдер кездесесіздер кездесе			сендер	кездесесіңдер кездесесіздер кездеседі	сендер	кездеспейсіңдер кездеспейсіздер кездеспейді	
	сіздер				сіздер		сіздер		
	ол, олар				ол, олар		ол, олар		
НАСТОЯЩЕЕ	мен		жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен		жүрмін		жоқпын
	сен				сен		жүрсің		жоқсың
	сіз	кезде- сіп	жүрсіз жүрміз	ма?	сіз	кезде- сіп	жүрсіз	кездесіп жүрген	жоқсыз
	біз				біз		жүрміз		жоқпыз
	сендер	жүрсіндер жүрсіздер жүр			сендер	жүрсіндер жүрсіздер жүр	жүрсіндер		жоқсыңдар
	сіздер				сіздер		жүрсіздер		жоқсыздар
	ол, олар				ол, олар		жүр		жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен	кездестім кездестің кездестіңіз		бе?	мен	кездестім кездестің кездестіңіз	мен		жоқпын
	сен				сен		сен		жоқсың
	сіз	кездестік		пе?	сіз	кездестік	сіз	кездескен	жоқсыз
	біз				біз		біз		жоқпыз
	сендер	кездестіндер кездестіңіздер кездесті		ме?	сендер	кездестіндер кездестіңіздер кездесті	сендер		жоқсыңдар
	сіздер				сіздер		сіздер		жоқсыздар
	ол, олар				ол, олар		ол, олар		жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я виделся.
2. Он будет видеться.
3. Вы не виделись.
4. Вы будете видеться?
5. Она не встречается.
6. Мы встретились?
7. Он встречается?
8. Ты встретился.
9. Они не встретятся.

ҚАЙТАЛАУ

повторять

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	қайталаймын қайталайсың қайталайсыз қайталаймыз	ба?	мен сен сіз біз	қайталаймын қайталайсың қайталайсыз қайталаймыз		мен сен сіз біз	қайталамаймын қайталамайсың қайталамайсыз қайталамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қайталайсыңдар қайталайсыздар қайталай	ма?	сендер сіздер ол, олар	қайталайсыңдар қайталайсыздар қайталайды		сендер сіздер ол, олар	қайталамайсыңдар қайталамайсыздар қайталамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	қай- та- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	қай- та- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	қайталадым қайталадың қайталадыңыз	ба?	мен сен сіз	қайталадым қайталадың қайталадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	қайталадық	па?	біз	қайталадық		біз	қайталаған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қайталадыңдар қайталадыңыздар қайталады	ма?	сендер сіздер ол, олар	қайталадыңдар қайталадыңыздар қайталады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не повторит.
- Я повторяю.
- Она повторяла?
- Ты не повторял.
- Мы повторим?
- Я повторял.
- Он не повторяет.
- Вы повторяете.
- Они повторяют?

ТАҢДАУ
выбирать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен	таңдаймын таңдайсың таңдайсыз таңдаймыз	ба?	мен	таңдаймын таңдайсың таңдайсыз таңдаймыз	сен	таңдамаймын таңдамайсың таңдамайсыз таңдамаймыз	сен	таңдамайсың таңдамайсыз таңдамаймыз таңдамайсыңдар таңдамайсыздар таңдамайды
	сен			сен					
сіз	сіз			сіз					
	біз			біз					
сендер	сендер	таңдайсыңдар таңдайсыздар таңдай	ма?	сендер	таңдайсыңдар таңдайсыздар таңдайды	сендер	таңдамайсыңдар таңдамайсыздар таңдамайды	сендер	таңдамайсыңдар таңдамайсыздар таңдамайды
	сіздер			сіздер		сіздер		сіздер	
ол, олар	ол, олар			ол, олар		ол, олар		ол, олар	
НАСТОЯЩЕЕ	мен	таңдап	ба?	мен	таңдап	мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	таңдап тұрған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сен			сен		сен			
сіз	сіз			сіз		сіз			
	біз			біз		біз			
сендер	сендер	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ма?	сендер	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	сендер	тұрсыңдар тұрсыздар тұр	тұрған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сіздер			сіздер		сіздер			
ол, олар	ол, олар			ол, олар		ол, олар			
ПРОШЕДШЕЕ	мен	таңдадым таңдадың таңдадыңыз	ба?	мен	таңдадым таңдадың таңдадыңыз	мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	таңдаған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сен			сен		сен			
сіз	сіз			сіз		сіз			
	біз			біз		біз			
сендер	сендер	таңдадыңдар таңдадыңыздар таңдады	ма?	сендер	таңдадыңдар таңдадыңыздар таңдады	сендер	таңдадыңдар таңдадыңыздар таңдады	таңдаған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сіздер			сіздер		сіздер			
ол, олар	ол, олар			ол, олар		ол, олар			

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Вы выбрали.
2. Она выбирает?
3. Я выберу.
4. Ты выбрал?
5. Мы не выбрали.
6. Она не выберет.
7. Они выберут?
8. Я выберу.
9. Он выбирает.

KӨМЕКТЕСҮ

ПОМОГАТЬ

	?			+		-				
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	көмектесемін көмектесесің көмектесесіз көмектесеміз		бе?	мен сен сіз біз	көмектесемін көмектесесің көмектесесіз көмектесеміз		мен сен сіз біз	көмектеспеймін көмектеспейсің көмектеспейсіз көмектеспейміз	
	сендер сіздер ол, олар	көмектесесіңдер көмектесесіздер көмектесе		ме?	сендер сіздер ол, олар	көмектесесіңдер көмектесесіздер көмектеседі		сендер сіздер ол, олар	көмектеспейсіңдер көмектеспейсіздер көмектеспейді	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	көмек-тесіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	көмек-тесіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	көмек-тесіп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	көмектестім көмектестің көмектестіңіз		бе?	мен сен сіз	көмектестім көмектестің көмектестіңіз		мен сен сіз	көмек-тескен	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	көмектестік		пе?	біз	көмектестік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	көмектестіңдер көмектестіңіздер көмектесті		ме?	сендер сіздер ол, олар	көмектестіңдер көмектестіңіздер көмектесті		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1.	Ты не помог.	
2.	Он помог?	
3.	Я помог.	
4.	Мы помогаем?	
5.	Они не помогают.	
6.	Я помогаю.	
7.	Она поможет?	
8.	Ты не сможешь.	
9.	Мы будем помогать.	

ҰСТАУ

держать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен	ұстаймын ұстайсың ұстайсыз ұстаймыз	ба?	мен	ұстаймын ұстайсың ұстайсыз ұстаймыз		мен	ұстамаймын ұстамайсың ұстамайсыз ұстамаймыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	ұстайсыңдар ұстайсыздар ұстай	ма?	сендер	ұстайсыңдар ұстайсыздар ұстайды		сендер	ұстамайсыңдар ұстамайсыздар ұстамайды	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	ұстадым ұстадың ұстадыңы	ба?	мен	ұстадым ұстадың ұстадыңыз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	ұстадыңдар ұстадыңыздар ұстады	ма?	сендер	ұстадыңдар ұстадыңыздар ұстады		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты не держишь.
2. Она держала?
3. Вы не держали.
4. Я буду держать.
5. Он держит.
6. Мы будем держать?
7. Я держал.
8. Они держат?
9. Мы не будем держать.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Оның балалары мен немерелері көп.

2. Қандай көйлек таңдадың?

3. Кеңседе үш адам қалды.

4. Бұл жаңа пәтер ме?

5. Мен оның інісімен кездестім.

6. Отбасыңызда қанша адам бар?

7. Ағамның костюмін кидім.

8. Ерболдың жейдесі бар.

9. Бұл шалбарды киесің бе?

10. Ол саған қарап тұрған жоқ.

11. Біз бүгін кездесеміз бе?

12. Менің жаңа пәлтемді көрдің бе?

13. Айманның туфлиі әдемі.

14. Бүгін дәрігер келе ме?

15. Ол терезеден қарап тұр.

16. Киініп жатырсың ба?

УРОК 6

*...Очень важно с самого начала
учиться говорить на новом для себя языке
не на абстрактные темы, а о себе, любимых,
о своей жизни, своих интересах...*

Составные глаголы

Помимо обычных глаголов в казахском языке широко используются составные глаголы из двух слов.

Первое слово, как правило, является существительным, а второе – глаголом.

- Глагол **беру** (давать) в таких словосочетаниях используется чаще других.
- О значении составного глагола обычно можно догадаться по существительному:

жауап – ответ
сөз – слово

жауап беру – отвечать
сөз беру – давать слово, обещать

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ ГЛАГОЛА

БЕРУ ДАВАТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	беремін бересің бересіз береміз		мен сен сіз біз	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	бересіңдер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар	бересіңдер бересіздер береді		сендер сіздер ол, олар	бермейсіндер бермейсіздер бермейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз біз	бердім бердің бердіңіз		мен сен сіз біз	берген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз	бердік	пе?	біз	бердік		біз	берген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар	бердіңдер бердіңіздер берді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ СОСТАВНОГО ГЛАГОЛА на примере глагола

ЖАУАП БЕРУ ОТВЕЧАТЬ

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жауап	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	жауап	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	жауап	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер береді	сендер сіздер ол, олар		бермейсіңдер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жауап беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жауап беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жауап беріп	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жауап	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз	жауап	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз	жауап берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жоқ

Мен жауап бердім. – Я ответил.

Олар жауап бермейді. – Они не ответят.

Біз жауап беріп жатырмыз. – Мы отвечаем.

⇒ Есть и другие слова, которые образуют составные глаголы.

Істеу (делать):

жұмыс – работа
тамақ – еда

жұмыс істеу – работать
тамақ істеу – готовить

Айту (говорить):

ән – песня
алғыс – благодарность

ән айту – петь
алғыс айту – благодарить

Союзы

Союзы используются для соединения слов в предложении и предложений между собой.

Чаще всего в казахском языке используются следующие союзы:

мен / бен / пен	и
және	
да / де, та / те	и (тоже)
әрі	и (еще)
немесе	или / либо
не..., не...	или..., или... / ни..., ни... / либо..., либо...
әлде	..., или...
бірақ	но

Қысқа әрі түсінікті. – Коротко и ясно.

Ол да бүгін келеді. – Он тоже сегодня придет.

Терезе де, есік те жабық. – И окно, и дверь закрыты.

Бөлмеде үстел мен кереует бар.

В комнате есть стол и кровать.

Менің екі ұлым және бір қызым бар.

У меня два сына и одна дочь.

Ол сенің досың ба, әлде танысың ба?

Он твой друг или знакомый?

Біз сенбі немесе жексенбі кетеміз.

Мы уедем в субботу или в воскресенье.

Не мен айтамын, не сен айтасың.

Или я скажу, или скажешь ты.

Мен сұрадым, бірақ ол жауап берген жоқ.

Я спросил, но он не ответил.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Арман и Жансая пошли в театр. (Арман ... Жансая театрға кетті.)
.....
2. Айбол и его друзья приехали сегодня. (Айбол ... оның достары бүгін келді.)
.....
3. Я был в том офисе, но не видел его. (... сол кеңседе болдым, ... оны көрген жоқпын.)
.....
4. Мы видели и его дом, и его квартиру. (Біз оның үйін ..., пәтерін ... көрдік.)
.....
5. В доме нет ни балкона, ни ванной комнаты. (Үйде ... балкон, ... жуынатын бөлме жоқ.)
.....
6. Он твой друг или знакомый? (Ол сенің досың, ... танысың ба?)
.....
7. Мы сегодня пойдем в театр либо в кино. (Біз бүгін театрға ... киноға барамыз.)
.....
8. Он пообещал и мне, и тебе. (Ол маған ..., саған ... сөз берді.)
.....
9. Вы либо зайдите, либо выйдите. (Сіз ... кіріңіз, ... шығыңыз.)
.....
10. Она либо в кухне, либо в спальне. (Ол ... асүйде, ... жатын бөлмеде.)
.....

Разговорная тема: Место учёбы, работы Оқу орны, жұмыс орны

мектеп
школа

балабақша
детский сад

университет
университет

емхана
больница

кеңсе
офис

компания
компания

мекеме
предприятие

ұйым
организация

дүкен
магазин

сауда орталығы
торговый центр

кафе
кафе

мейрамхана
ресторан

полиция
полиция

зауыт
завод

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Где находится торговый центр? (... қайда орналасқан?)

.....

2. Мне нравится этот магазин. (Маған бұл ... ұнайды.)

.....

3. У него есть ресторан? (Оның бар ма?)

.....

4. Вы работаете в больнице? (Сіз ... жұмыс істейсіз бе?)

.....

5. Ты вызвал полицию? (... шақырдың ба?)

.....

6. Вам нравится офис? (Сізге ... ұнай ма?)

.....

7. Она написала это для детского сада. (Ол бұны ... үшін жазды.)

.....

8. В какой компании вы работаете? (Қандай ... жұмыс істейсіз?)

.....

9. Где находится университет? (... қайда орналасқан?)

.....

10. Он сделал это для организации. (Ол бұны ... үшін істеді.)

.....

ЖАҚСЫ КӨРУ

любить

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жақсы	көремін көресің көресіз көреміз	бе?	мен сен сіз біз	жақсы	көремін көресің көресіз көреміз	мен сен сіз біз	жақсы	көрмеймін көрмейсің көрмейсіз көрмейміз
	сендер сіздер ол, олар		көресіндер көресіздер көре	ме?	сендер сіздер ол, олар		көресіндер көресіздер көреді	сендер сіздер ол, олар		көрмейсіндер көрмейсіздер көрмейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жақсы	көремін көресің көресіз көреміз	бе?	мен сен сіз біз	жақсы	көремін көресің көресіз көреміз	мен сен сіз біз	жақсы	көрмеймін көрмейсің көрмейсіз көрмейміз
	сендер сіздер ол, олар		көресіндер көресіздер көреді	ме?	сендер сіздер ол, олар		көресіндер көресіздер көреді	сендер сіздер ол, олар		көрмейсіндер көрмейсіздер көрмейді
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жақсы	көрдім көрдің көрдіңіз	бе?	мен сен сіз біз	жақсы	көрдім көрдің көрдіңіз	мен сен сіз біз	жақсы көрген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		көрдік	пе?	біз		көрдік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		көрдіңдер көрдіңіздер көрді	ме?	сендер сіздер ол, олар		көрдіңдер көрдіңіздер көрді	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они не любили.
- Я буду любить.
- Он любит?
- Он не любит.
- Мы любили.
- Они любили?
- Ты не будешь любить.
- Она будет любить?
- Я не люблю.

АЛҒЫС АЙТУ

благодарить, поблагодарить

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	алғыс	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	ба?	мен сен сіз біз	алғыс	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	мен сен сіз біз	алғыс	айтпаймын айтпайсың айтпайсыз айтпаймыз
	сендер сіздер ол, олар		айтасындар айтасыздар айта	ма?	сендер сіздер ол, олар		айтасындар айтасыздар айтады	сендер сіздер ол, олар		айтпайсындар айтпайсыздар айтпайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	алғыс айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	алғыс айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	алғыс айтып жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	алғыс	айттым айттың айттыңыз	ба?	мен сен сіз біз	алғыс	айттым айттың айттыңыз	мен сен сіз біз	алғыс айтқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз		айттық	па?	біз		айттық	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		айттындар айттыңыздар айтты	ма?	сендер сіздер ол, олар		айттындар айттыңыздар айтты	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он благодарит.
- Мы поблагодарим?
- Они благодарят.
- Вы не благодарите.
- Я поблагодарю?
- Мы благодарим.
- Они благодарят?
- Он не поблагодарил.
- Я поблагодарю.

КЕҢЕС БЕРУ

давать совет, советовать

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	кеңес	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	кеңес	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	кеңес	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сәндер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер бере	ме?	сәндер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер береді	сәндер сіздер ол, олар		бермейсіңдер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кеңес беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	кеңес беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	кеңес беріп	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кеңес	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз	кеңес	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз	кеңес берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сәндер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она не даёт совет.
- Мы советовали?
- Я советую.
- Ты не советовал.
- Он даст совет.
- Она посоветует?
- Мы будем советовать.
- Они не будут советовать.
- Ты посоветовал.

СӨЗ БЕРУ

давать слово, обещать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сөз	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	сөз	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	сөз	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сендер сіздер ол, олар		бересіндер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар		бересіндер бересіздер береді	сендер сіздер ол, олар		бермейсіндер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сөз	беремін бересің бересіз береміз	ба?	мен сен сіз біз	сөз	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	сөз	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сендер сіздер ол, олар		бересіндер бересіздер бере	ма?	сендер сіздер ол, олар		бересіндер бересіздер береді	сендер сіздер ол, олар		бермейсіндер бермейсіздер бермейді
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	сөз	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз біз	сөз	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз біз	сөз берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он даёт слово.
- Они не дадут слово.
- Мы дадим слово?
- Вы не даёте слово.
- Я пообещаю?
- Ты не обещал.
- Она не обещает.
- Мы обещаем?
- Я пообещаю.

ЖҰМЫС ІСТЕУ

работать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жұмыс	істеймін істейсің істейсіз істейміз	бе?	мен сен сіз біз	жұмыс	істеймін істейсің істейсіз істейміз	мен сен сіз біз	жұмыс	істемеймін істемейсің істемейсіз істемейміз
	сендер сіздер ол, олар		істейсіндер істейсіздер істей	ме?	сендер сіздер ол, олар		істейсіндер істейсіздер істейді	сендер сіздер ол, олар		істемейсіндер істемейсіздер істемейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жұмыс істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жұмыс істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жұмыс істеп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жұмыс	істедім істедің істедіңіз	бе?	мен сен сіз біз	жұмыс	істедім істедің істедіңіз	мен сен сіз біз	жұмыс істеген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз		істедік	пе?	біз		істедік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		істедіндер істедіңіздер істеді	ме?	сендер сіздер ол, олар		істедіндер істедіңіздер істеді	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он работает.
- Они будут работать?
- Я не работаю.
- Вы работали.
- Она работала?
- Ты работаешь?
- Я работаю.
- Они не работают.
- Мы будем работать.

ТАМАҚ ІСТЕУ

ГОТОВИТЬ

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тамақ	істеймін істейсің істейсіз істейміз	бе?	мен сен сіз біз	тамақ	істеймін істейсің істейсіз істейміз	мен сен сіз біз	тамақ	істемеймін істемейсің істемейсіз істемейміз
	сендер сіздер ол, олар		істейсіңдер істейсіздер істей	ме?	сендер сіздер ол, олар		істейсіңдер істейсіздер істейді	сендер сіздер ол, олар		істемейсіңдер істемейсіздер істемейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тамақ істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	тамақ істеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	тамақ істеп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тамақ	істедім істедің істедіңіз	бе?	мен сен сіз	тамақ	істедім істедің істедіңіз	мен сен сіз	тамақ істеген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		істедік	пе?	біз		істедік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		істедіңдер істедіңіздер істеді	ме?	сендер сіздер ол, олар		істедіңдер істедіңіздер істеді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Ты приготовишь?
- Я приготовил.
- Он не готовил.
- Мы не будем готовить.
- Вы не готовите.
- Она готовит?
- Я готовлю.
- Они готовили?
- Мы будем готовить.

САБАҚ БЕРУ

преподавать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сабақ	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	сабақ	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	сабақ	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер береді	сендер сіздер ол, олар		бермейсіңдер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сабақ беріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	сабақ беріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	сабақ беріп жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	сабақ	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз	сабақ	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз	сабақ берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он преподает.
2. Они не преподают.
3. Ты будешь преподавать?
4. Я не буду преподавать.
5. Она преподает?
6. Он не преподает.
7. Я буду преподавать.
8. Она будет преподавать.
9. Он не будет преподавать.

ЖАУАП БЕРУ

ОТВЕЧАТЬ

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жауап	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	жауап	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	жауап	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер бере	ме?	сендер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер береді	сендер сіздер ол, олар		бермейсіңдер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жауап беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жауап беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жауап беріп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жауап	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз	жауап	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз	жауап берген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сендер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он отвечает.
- Они не ответят.
- Мы ответим?
- Мы не отвечаем.
- Ты не ответил.
- Я отвечу.
- Они ответили?
- Вы ответите.
- Она ответит?

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Сен оған жауап бердің бе?
.....
2. Айман мен Жансая сауда орталығына кетті.
.....
3. Қайда барамыз – кафеге ме, мейрамханаға ма?
.....
4. Мен оны жақсы көремін.
.....
5. Сен қандай компанияда жұмыс істейсің?
.....
6. Ербол мен Алма университетте оқиды.
.....
7. Менің бөлмемде де қызықты кітаптар көп.
.....
8. Сен жұмыс істейсің бе, әлде оқисың ба?
.....
9. Мен оған алғыс айттым.
.....
10. Сен оларға сөз бердің бе?
.....
11. Менің ағам – полиция қызметкері.
.....
12. Мен колледжде сабақ беремін.
.....
13. Мен емханада жұмыс істеймін.
.....
14. Сен тамақ істеп жатырсың ба?
.....
15. Біз не бүгін, не ертең барамыз.
.....
16. Олар зауытта жұмыс істейді.
.....

УРОК 7

Изучение языка – это наполовину чистая математика, наполовину – чистая психология. Математика – это доведение до автоматизма основных алгоритмов структуры. Психология – освобождение от комплексов и страхов, связанных с изучением языка.

Имя прилагательное

Имя прилагательное – это часть речи, которая обозначает признак предмета и отвечает на вопросы **қандай?** (какой?), **қай?** (который?).

жақсы – хороший
жаман – плохой
үлкен – большой
кішкентай – маленький
жаңа – новый
ескі (о предметах) – старый
оңай – легкий
қиын – сложный
әртүрлі – разный, различный
бірдей – одинаковый

ақылды – умный
ақымақ – глупый
бақытты – счастливый
қызық – интересный
әдемі – красивый
пайдалы – полезный
жас – молодой
кәрі – старый
қымбат – дорогой
арзан – дешёвый

⇒ Прилагательные, называющие национальность, могут использоваться в роли существительных, обозначающих лица данной национальности.

Қазақ халқы. – Казахский народ.

абзал – қазақ – абзал – казах

▪ В некоторых случаях для обозначения национальности используется окончание «-дық / -тық», «-лық / -лік», которое добавляется к названию страны:

Қытай – қытайлық (китаец)

Украина – украиндық (украинец)

Венгрия – венгрлік (венгр)

▪ Чтобы обозначить язык, к прилагательному добавляются окончания «-ша / -ше» или слово **тілі** (язык):

қазақ (казахский, казах)

қазақша (по-казахски) – **қазақ тілі** (казахский язык)

француз (французский, француз)

французша (по-французски) – **француз тілі** (французский язык)

орыс	русский, россиянин	орысша	по-русски	орыс тілі	русский язык
түрік	турецкий, турок	түрікше	по-турецки	түрік тілі	турецкий язык
қырғыз	киргизский, киргиз	қырғызша	по-киргизски	қырғыз тілі	киргизский язык
ағылшын	английский, англичанин	ағылшынша	по-английски	ағылшын тілі	английский язык
неміс	немецкий, немец	немісше	по-немецки	неміс тілі	немецкий язык
өзбек	узбекский, узбек	өзбекше	по-узбекски	өзбек тілі	узбекский язык
қытай	китайский, китаец	қытайша	по-китайски	қытай тілі	китайский язык

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Это старая книга. (Бұл ... кітап.)

.....

2. Хорошо ли ты знаешь английский язык? (... жақсы білесің бе?)

.....

3. Этот фильм очень интересный. (Бұл фильм өте ...)

.....

4. Это новый дом. (Бұл ... үй.)

.....

5. Я очень счастлив. (Мен өте ...)

.....

6. В университете я преподавал немецкий язык. (... университетте ... сабақ бердім.)

.....

7. Это полезный совет. (Бұл ... кеңес.)

.....

8. Это хорошая книга. (Бұл ... кітап.)

.....

9. Это несложная работа. (Бұл жұмыс ... емес.)

.....

10. Он красивый и умный. (Ол ... әрі ...)

.....

Степени сравнения прилагательных

Прилагательные образуют три степени сравнения: **сравнительную**, **усилительную** и **превосходную**.

⇒ **Сравнительная степень** образуется с помощью окончаний:

- «**-рақ / -рек**» – если слово заканчивается на гласную букву

тәтті – сладкий
тәттірек – слаще

- «**-ырақ / -ірек**» – если слово заканчивается на согласную букву

жақын – близкий
жақынырақ – ближе

үлкен – большой, старший
үлкенірек – больше, старше

- «**-дау / -деу**», «**-тау / -теу**», «**-лау / -леу**»

ұзын – длинный
ұзындау – длиннее

қысқа – короткий
қысқалау – короче

қымбат – дорогой
қымбаттау – дороже

арзан – дешёвый
арзандау – дешевле

- При сравнении с чем-то или с кем-то используются окончания исходного падежа «**-дан / -ден, -тан / -тен, -нан / -нен**», при этом прилагательное может использоваться без окончаний.

менен ақылды(-рақ) – умнее, чем я (умнее меня)
сенен жас(-тау) – моложе, чем ты (моложе тебя)
одан әдемі(-рек) – красивее, чем он (красивее его / её)

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова:

1. Это старая книга. (Бұл ... кітап.)

.....

2. Хорошо ли ты знаешь английский язык? (... жақсы білесің бе?)

.....

3. Этот фильм очень интересный. (Бұл фильм өте ...)

.....

4. Это новый дом. (Бұл ... үй.)

.....

5. Я очень счастлив. (Мен өте ...)

.....

6. В университете я преподавал немецкий язык. (Мен университетте ... сабақ бердім.)

.....

7. Это полезный совет. (Бұл ... кеңес.)

.....

8. Это хорошая книга. (Бұл ... кітап.)

.....

9. Это несложная работа. (Бұл жұмыс ... емес.)

.....

10. Он красивый и умный. (Ол ... әрі ...)

.....

Степени сравнения прилагательных

⇒ **Усилительная степень** образуется удвоением первого слога, после которого следует суффикс «-п»:

жаңа – новый жап-жаңа – совсем новый	жұмсақ – мягкий жұп-жұмсақ – очень мягкий
ауыр – тяжёлый ап-ауыр – очень тяжёлый	қара – чёрный қап-қара – чёрный-пречёрный

⇒ **Превосходная степень** образуется при помощи слова **ең** (самый) и **өте** (очень).

жақсы – хороший ең жақсы – самый лучший	дұрыс – правильный өте дұрыс – очень правильный
жаман – плохой ең жаман – самый плохой	еңбекқор – трудолюбивый өте еңбекқор – очень трудолюбивый

⇒ Некоторые прилагательные в казахском языке образуются при помощи окончаний «-ды / -ді» «-ты / -ті», «-лы / -лі» от имён существительных:

күш – сила
күшті – сильный

дәм – вкус
дәмді – вкусный, сладкий

▪ Эти окончания можно прибавлять к любому существительному, чтобы описать предмет или человека:

сапалы зат – качественная вещь
қызыл түсті пәлте – красное пальто
білімді адам – образованный человек

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова:

1. Эта книга самая интересная. (Бұл ... кітап.)

.....

2. Французский язык сложнее, чем английский. (Француз тілі ағылшын тілінен)

.....

3. Алматы больше чем Уральск. (Алматы Оралдан)

.....

4. Работа очень сложная. (Жұмыс)

.....

5. Платье Сары очень красивое. (Сараның көйлегі)

.....

6. Он очень трудолюбивый человек. (Ол ... адам.)

.....

7. Это самое правильное решение. (Бұл ... шешім.)

.....

8. Он самый хороший человек. (Ол ... адам.)

.....

9. Это очень тяжёлая сумка. (Бұл ... сөмке.)

.....

10. Он рассказал очень интересную историю. (Ол ... әңгіме айтты.)

.....

Разговорная тема: Цвета Түстер

➞ В казахском языке, в отличие от русского, прилагательное, обозначающее цвет, в позиции перед существительным, никак не меняется.

қызыл түсті көйлек – красное платье

➞ Если мы хотим упомянуть цвет в роли существительного, оно будет принимать всё те же окончания, которые принимает существительное в данной позиции.

қара	ақ
чёрный	белый
ҚЫЗЫЛ	жасыл
красный	зелёный
көк	сары
синий	жёлтый
сұр	қоңыр
серый	коричневый
ҚЫЗҒЫЛТ сары	ҚЫЗҒЫЛТ
оранжевый	розовый

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова:

1. У меня белое платье. (Менің ...түсті көйлегім бар.)

.....

2. Тебе нравится зелёный цвет? (Саған ...түс ұнай ма?)

.....

3. У него синяя куртка. (Оның ...түсті күртесі бар.)

.....

4. У неё серые глаза. (Оның көзі ...түсті.)

.....

5. Он любит коричневый цвет. (Ол ...түсті жақсы көреді.)

.....

6. Ей нравится красный цвет. (Оған ...түс ұнайды.)

.....

7. У него чёрный автомобиль. (Оның ...түсті машинасы бар.)

.....

8. Мне нравится этот розовый шарф. (Маған бұл ...түсті мойынорағыш ұнайды.)

.....

9. Он принёс ей жёлтые цветы. (Ол оған ...гүл әкелді.)

.....

10. То оранжевое здание – мой дом. (Сол ...түсті ғимарат – менің үйім.)

.....

СӨЙЛЕУ

говорить

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	сөйлеймін сөйлейсің сөйлейсіз сөйлейміз	бе?	мен сен сіз біз	сөйлеймін сөйлейсің сөйлейсіз сөйлейміз		мен сен сіз біз	сөйлемеймін сөйлемейсің сөйлемейсіз сөйлемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	сөйлейсіңдер сөйлейсіздер сөйлей	ме?	сендер сіздер ол, олар	сөйлейсіңдер сөйлейсіздер сөйлейді		сендер сіздер ол, олар	сөйлемейсіңдер сөйлемейсіздер сөйлемейді	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	сөй- леп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	сөй- леп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	сөйледім сөйледің сөйледіңіз	бе?	мен сен сіз	сөйледім сөйледің сөйледіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	сөйледік	пе?	біз	сөйледік		біз	сөйлеген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	сөйледіңдер сөйледіңіздер сөйледі	ме?	сендер сіздер ол, олар	сөйледіңдер сөйледіңіздер сөйледі		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я говорю.
2. Она говорит?
3. Они не будут говорить.
4. Ты говоришь?
5. Вы не говорили.
6. Он говорит.
7. Мы говорим.
8. Он не говорит.
9. Она говорила?

СӨЙЛЕСУ

разговаривать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	сөйлесемін сөйлесесің сөйлесесіз сөйлесеміз		мен	сөйлесемін сөйлесесің сөйлесесіз сөйлесеміз		мен	сөйлеспеймін сөйлеспейсің сөйлеспейсіз сөйлеспейміз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	сөйлесесіңдер сөйлесесіздер сөйлесе		сендер	сөйлесесіңдер сөйлесесіздер сөйлеседі		сендер	сөйлеспейсіңдер сөйлеспейсіздер сөйлеспейді	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	сөйлестім сөйлестің сөйлестіңіз		мен	сөйлестім сөйлестің сөйлестіңіз		мен	сөйлескен	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	сөйлестіңдер сөйлестіңіздер сөйлесті		сендер	сөйлестіңдер сөйлестіңіздер сөйлесті		сендер	сөйлестіңдер сөйлестіңіздер сөйлесті	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не будет разговаривать.....
- Она будет разговаривать.....
- Они разговаривают?
- Он не разговаривает.
- Я разговаривал.
- Мы будем разговаривать?
- Ты не разговаривал.
- Он разговаривал?
- Я разговариваю.

ТҮСІНДІРУ

ОБЪЯСНЯТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	түсіндіремін түсіндіресің түсіндіресіз түсіндіреміз	бе?	мен сен сіз біз	түсіндіремін түсіндіресің түсіндіресіз түсіндіреміз		мен сен сіз біз	түсіндірмеймін түсіндірмейсің түсіндірмейсіз түсіндірмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	түсіндіресіңдер түсіндіресіздер түсіндіре	ме?	сендер сіздер ол, олар	түсіндіресіңдер түсіндіресіздер түсіндіреді		сендер сіздер ол, олар	түсіндірмейсіңдер түсіндірмейсіздер түсіндірмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	түсін- діріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	түсін- діріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	түсіндірдім түсіндірдің түсіндірдіңіз	бе?	мен сен сіз	түсіндірдім түсіндірдің түсіндірдіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	түсіндірдік	пе?	біз	түсіндірдік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	түсіндірдіңдер түсіндірдіңіздер түсіндірді	ме?	сендер сіздер ол, олар	түсіндірдіңдер түсіндірдіңіздер түсіндірді		сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я объяснил.
2. Он объяснит?
3. Ты не объяснишь.
4. Она объясняет.
5. Они объяснили?
6. Вы не объясните.
7. Мы не объяснили.
8. Она объяснит?
9. Я объясню?

TYCIHU

ПОНИМАТЬ

	?			+			-			
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	түсінемін түсінесің түсінесіз түсінеміз	бе?	мен сен сіз біз	түсінемін түсінесің түсінесіз түсінеміз	мен сен сіз біз	түсінбеймін түсінбейсің түсінбейсіз түсінбейміз			
	сендер сіздер ол, олар	түсінесіңдер түсінесіздер түсіне	ме?	сендер сіздер ол, олар	түсінесіңдер түсінесіздер түсінеді	сендер сіздер ол, олар	түсінбейсіңдер түсінбейсіздер түсінбейді			
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	түсініп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	түсініп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	түсініп тұрған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	түсіндім түсіндің түсіндіңіз	бе?	мен сен сіз	түсіндім түсіндің түсіндіңіз	мен сен сіз	түсінген	жоқпын жоқсың жоқсыз		
	біз	түсіндік	пе?	біз	түсіндік	біз		жоқпыз		
	сендер сіздер ол, олар	түсіндіңдер түсіндіңіздер түсінді	ме?	сендер сіздер ол, олар	түсіндіңдер түсіндіңіздер түсінді	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Они поняли.
2. Она не понимает.
3. Я поняла.
4. Ты понимаешь?
5. Ты не поймёшь.
6. Мы не понимаем.
7. Они не поймут.
8. Она поймёт?
9. Он понимает?

КӨРСЕТУ

показывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	көрсетемін көрсетесің көрсетесіз көрсетеміз	бе?	мен сен сіз біз	көрсетемін көрсетесің көрсетесіз көрсетеміз		мен сен сіз біз	көрсетпеймін көрсетпейсің көрсетпейсіз көрсетпейміз	
	сендер сіздер ол, олар	көрсетесіңдер көрсетесіздер көрсете	ме?	сендер сіздер ол, олар	көрсетесіңдер көрсетесіздер көрсетеді		сендер сіздер ол, олар	көрсетпейсіңдер көрсетпейсіздер көрсетпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	көрсетіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	көрсетіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жөқсыңдар жөқсыздар жөқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	көрсеттім көрсеттің көрсеттіңіз	бе?	мен сен сіз	көрсеттім көрсеттің көрсеттіңіз		мен сен сіз	жөқпын жөқсың жөқсыз	
	біз	көрсеттік	пе?	біз	көрсеттік		біз	жөқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	көрсеттіңдер көрсеттіңіздер көрсетті	ме?	сендер сіздер ол, олар	көрсеттіңдер көрсеттіңіздер көрсетті		сендер сіздер ол, олар	жөқсыңдар жөқсыздар жөқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они показывают?
- Она будет показывать?
- Он показал?
- Мы не будем показывать.
- Я не показываю.
- Ты будешь показывать.
- Она показывает.
- Они не показывают.
- Они показали.

АУДАРУ

переводить (на другой язык), поворачивать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	аударамын аударасың аударасыз аударамыз	ба?	мен сен сіз біз	аударамын аударасың аударасыз аударамыз		мен сен сіз біз	аудармаймын аудармайсың аудармайсыз аудармаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	аударасыңдар аударасыздар аудара	ма?	сендер сіздер ол, олар	аударасыңдар аударасыздар аударады		сендер сіздер ол, олар	аудармайсыңдар аудармайсыздар аудармайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ауда- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ауда- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	аудардым аудардың аудардыңыз	ба?	мен сен сіз	аудардым аудардың аудардыңыз		мен сен сіз	аударған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	аудардық	па?	біз	аудардық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	аудардыңдар аудардыңыздар аударды	ма?	сендер сіздер ол, олар	аудардыңдар аудардыңыздар аударды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я перевожу.
- Она переводит?
- Они не переводят.
- Ты перевёл?
- Мы не повернули.
- Он повернёт.
- Вы повернёте.
- Он не повернёт.
- Она переведёт?

ҰМЫТУ

забывать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ұмытамын ұмытасың ұмытасыз ұмытамыз	ба?	мен сен сіз біз	ұмытамын ұмытасың ұмытасыз ұмытамыз		мен сен сіз біз	ұмытпаймын ұмытпайсың ұмытпайсыз ұмытпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ұмытасыңдар ұмытасыздар ұмыта	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұмытасыңдар ұмытасыздар ұмытады		сендер сіздер ол, олар	ұмытпайсыңдар ұмытпайсыздар ұмытпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ұмытып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	ұмытып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ұмыттым ұмыттың ұмыттыңыз	ба?	мен сен сіз	ұмыттым ұмыттың ұмыттыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	ұмыттық	па?	біз	ұмыттық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	ұмыттыңдар ұмыттыңыздар ұмытты	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұмыттыңдар ұмыттыңыздар ұмытты		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я забыл.
2. Она не забыла.
3. Вы забыли?
4. Они забудут?
5. Ты забываешь?
6. Он не забывает.
7. Мы не забудем.
8. Они забудут.
9. Я забываю.

СЕНУ

верить

	?			+			—			
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	сенемін сенесің сенесіз сенеміз		бе?	мен сен сіз біз	сенемін сенесің сенесіз сенеміз		мен сен сіз біз	сенбеймін сенбейсің сенбейсіз сенбейміз	
	сендер сіздер ол, олар	сенесіндер сенесіздер сене			ме?	сендер сіздер ол, олар	сенесіндер сенесіздер сенеді		сендер сіздер ол, олар	сенбейсіндер сенбейсіздер сенбейді
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	сеніп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	сеніп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	сеніп тұрған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсындар тұрсыздар тұр		ма?		сендер сіздер ол, олар	тұрсындар тұрсыздар тұр		сендер сіздер ол, олар
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	сендім сендің сендіңіз		бе?	мен сен сіз	сендім сендің сендіңіз		мен сен сіз	сенген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	сендік			пе?	біз	сендік			біз
	сендер сіздер ол, олар	сендіңдер сендіңіздер сенді		ме?	сендер сіздер ол, олар	сендіңдер сендіңіздер сенді		сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они не верили.
- Мы верим.
- Ты согласишься?
- Я не поверю.
- Она поверила?
- Ты согласишься?
- Он не верит.
- Я поверю.
- Она поверила.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Оның көк түсті галстугы бар.

2. Мен қазақ тілінде жақсы сөйлеймін.

3. Ол ақымақ емес.

4. Оның шашы қап-қара.

5. Мен бақытты адаммын.

6. Сізге қандай түс ұнайды?

7. Оның қызыл түсті көйлегі бар.

8. Сіз түрік тілінде сөйлейсіз бе?

9. Ол өте білімді, әрі ақылды.

10. Мен саған сенемін.

11. Бұл өте жақсы идея.

12. Олардың баскиімдері бірдей.

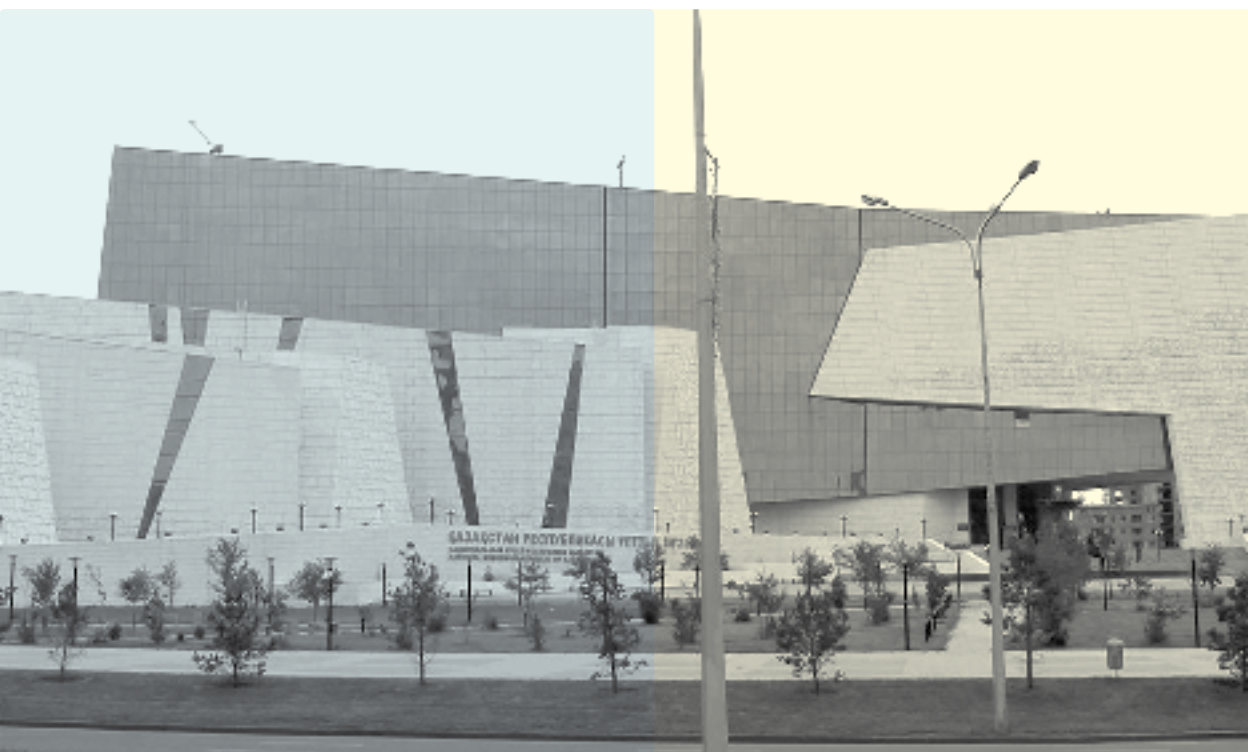
13. Мен қытайша түсінбеймін.

14. Сендер бүгін сөйлестіңдер ме?

15. Ол сол кітапты аударып жатыр.

16. Сен мені түсіндің бе?

УРОК 8

*Казахский язык распространён
на огромной территории. Тем не менее,
несмотря на некоторые местные отличия,
не существует препятствий
для понимания людей, живущих
в самых разных регионах Казахстана.*

Послелоги

Послелоги – это служебные слова, которые показывают отношение существительного или местоимения к другим словам.

В казахском языке функции некоторых предлогов русского языка могут выполнять послелоги. Если предлог располагается перед словом, то послелоги стоят после слова.

В таблице указаны наиболее распространённые послелоги и их употребление с личными местоимениями.

	бірге – вместе	үшін – для, ради	туралы – про, о(б)
мен я	менімен бірге (вместе) со мной	мен үшін для меня, ради меня	мен туралы обо мне, про меня
сен ты	сенімен бірге (вместе) с тобой	сен үшін для тебя, ради тебя	сен туралы о тебе, про тебя
сіз Вы	сізбен бірге (вместе) с Вами	сіз үшін для Вас, ради Вас	сіз туралы о Вас, про Вас
ол он, она	онымен бірге (вместе) с ним (вместе) с ней	ол үшін для него, ради него для неё, ради неё	ол туралы о нём, про него о ней, про неё
біз мы	бізбен бірге (вместе) с нами	біз үшін для нас, ради нас	біз туралы о нас, про нас
сендер вы	сендермен бірге (вместе) с вами	сендер үшін для вас, ради вас	сендер туралы о вас, про вас
сіздер Вы	сіздермен бірге (вместе) с Вами	сіздер үшін для Вас, ради Вас	сіздер туралы о Вас, про Вас
олар они	олармен бірге (вместе) с ними	олар үшін для них, ради них	олар туралы о них, про них

➞ Предлог **без** в казахском языке выражается окончанием «-сыз», «-сіз»:

мен	менсіз – без меня	біз	бізсіз – без нас
сен	сенсіз – без тебя	сендер	сізсіз – без вас
сіз	сізсіз – без Вас	сіздер	сіздерсіз – без Вас
ол	онсыз – без него, без неё	олар	оларсыз – без них

➞ Послелоги и окончание «-сыз», «-сіз» могут использоваться с любыми существительными:

Сен үшін келдім. – Я пришёл ради тебя.

Ермек жұмыссыз қалды. – Ермек остался без работы.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. **Вы думаете обо мне?** (Сіз мен ... ойлайсыз ба?)

.....

2. **Ты учишься (вместе) с ней?** (Сен онымен ... оқисың ба?)

.....

3. **Мы работаем (вместе) с ними.** (Біз олармен ... жұмыс істейміз.)

.....

4. **Это для тебя.** (Бұл сен)

.....

5. **Они живут (вместе) с ней.** (Олар онымен ... тұрады.)

.....

6. **Мы пришли без него.** (Біз ... келдік.)

.....

7. **Он спрашивал о Вас.** (Ол сіз ... сұрады.)

.....

8. **Что она сказала обо мне?** (Ол мен ... не айтты?)

.....

9. **Я сделал это для тебя.** (Бұны сен ... істедім.)

.....

10. **Мы начали без вас.** (Біз ... бастадық.)

.....

Послелогі с кім? и не?

Послелогі могут комбинироваться с вопросительными словами **кім?** (кто?), **не?** (что?) и образовывать вопросительные комбинации.

Кім? Кто?	+	бірге с, вместе	=	Кіммен бірге? С кем?
		үшін для, ради		Немен (-)? С чем? Чем?
Не? Что?		туралы о, об		Кім үшін? Для кого? Ради кого?
				Не үшін? Для чего? К чему? Зачем?
				Кім туралы? О ком?
				Не туралы? О чём?

Мында кіммен бірге келдің? – С кем ты сюда пришел?

Немен сурет салдыңыз? – Чем Вы рисовали?

Кітапты кім үшін алдың? – Для кого ты взял эту книгу?

Сен Астанаға не үшін бара жатырсың? – Для чего ты едешь в Астану?

Олар кім туралы айтып жатыр? – О ком они говорят?

Лекцияңыз не туралы болды? – О чём была Ваша лекция?

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. О ком Вы думаете? (... ойлап жатырсыз?)

.....

2. С кем ты живёшь? (... тұрып жатырсың?)

.....

3. Для кого они это сделали? (Олар бұны ... жасады?)

.....

4. Зачем ты сюда пришёл? (Бұнда ... келдің?)

.....

5. О чём они разговаривают? (Олар ... сөйлесіп жатыр?)

.....

6. С кем мы пойдём в ресторан? (Біз мейрамханаға ... барамыз?)

.....

7. Для кого она написала это письмо? (Бұл хатты ... жазды?)

.....

8. Для чего это нужно? (Бұл ... қажет?)

.....

9. Зачем они тебе помогают? (Олар саған ... көмектесіп жатыр?)

.....

10. О чём они думают? (Олар ... ойлап жатыр?)

.....

Послелоги с бұл

Указательное местоимение **бұл** (это) также может комбинироваться с послелогами.

бұл это	+	бірге с, вместе	=	бұнымен (–) с этим, этим
		үшін для		бұл үшін для этого
		туралы о, об		бұл туралы об этом

Олар бұл туралы айтып жүр.
Они говорят об этом.

Бұл үшін не істеу қажет?
Что нужно сделать для этого?

Бұл – қызыл қарындаш. Мен бұнымен сурет саламын.
Это красный карандаш. Я рисую им (этим).

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Что Вы с этим будете делать? (... не істейсіз?)

.....

2. Об этом никто не говорил. (... ешкім айтқан жоқ.)

.....

3. Что Вы еще скажете относительно этого? (... тағы не айтасыз?)

.....

4. Я прочитал про это две книги. (Мен ... екі кітап оқыдым.)

.....

5. Что нужно сделать для этого? (... не істеу қажет?)

.....

6. Об этом никто не узнает. (... ешкім білмейді.)

.....

7. Алма, куда ты пойдёшь с этим? (Алма, ... қайда барасың?)

.....

8. Что ещё ты слышал об этом? (Сен ... тағы не естідің?)

.....

9. Она поедет в Атырау с этим. (Ол ... Атырауға барады.)

.....

10. Мы проведём переговоры относительно этого. (Біз ... келіссөздер жүргіземіз.)

.....

Разговорная тема: Путешествия Саяхат

сапар
поездка

төлқұжат
паспорт

отырғызу талоны
посадочный талон

жол жүру билеті
проездной билет

вокзал
вокзал

пойыз
поезд

әуежай
аэропорт

ұшақ
самолёт

сөмке
сумка

кеме
корабль

тіркеу
регистрация

қонақүй
отель, гостиница

шекара
граница

шетел
заграница, зарубежье

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Вам понравилось путешествие? (Сізге ... ұнады ма?)

.....

2. Ты была за границей? (Сен ... болдың ба?)

.....

3. Он сел в салон самолёта. (Ол ... салонына отырды.)

.....

4. Поезд приедет в шесть вечера. (... кешкі сағат алтыда келеді.)

.....

5. У тебя есть паспорт? (Сенің ... бар ма?)

.....

6. Мой проездной билет в сумке. (Менің ... сөмкемде.)

.....

7. Ваша гостиница находится рядом с пляжем? (Сіздің ... жағажайдың жанында ма?)

.....

8. Ты готов к дальней поездке? (Алыс ... дайынсың ба?)

.....

9. У вас есть посадочный талон? (Сіздің ... бар ма?)

.....

10. Мы поплывём на корабле. (Біз ... жүземіз.)

.....

ӘКЕЛУ

приносить

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	әкелемін әкелесің әкелесіз әкелеміз	бе?	мен сен сіз біз	әкелемін әкелесің әкелесіз әкелеміз		мен сен сіз біз	әкелмеймін әкелмейсің әкелмейсіз әкелмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	әкелесіңдер әкелесіздер әкеле	ме?	сендер сіздер ол, олар	әкелесіңдер әкелесіздер әкеледі		сендер сіздер ол, олар	әкелмейсіңдер әкелмейсіздер әкелмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	әкеліп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	әкеліп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	әкелдім әкелдің әкелдіңіз	бе?	мен сен сіз	әкелдім әкелдің әкелдіңіз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	әкелдік	пе?	біз	әкелдік		біз	әкелген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	әкелдіңдер әкелдіңіздер әкелді	ме?	сендер сіздер ол, олар	әкелдіңдер әкелдіңіздер әкелді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она приносит.
- Он принесёт.
- Я принесла.
- Ты принесёшь?
- Они не принесли.
- Мы не приносим.
- Ты приносил?
- Она приносит?
- Вы принесёте.

ЖІБЕРУ

отправлять, посылать, отпускать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жіберемін жібересің жібересіз жібереміз	бе?	мен сен сіз біз	жіберемін жібересің жібересіз жібереміз		мен сен сіз біз	жібермеймін жібермейсің жібермейсіз жібермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	жібересіңдер жібересіздер жібере	ме?	сендер сіздер ол, олар	жібересіңдер жібересіздер жібереді		сендер сіздер ол, олар	жібермейсіңдер жібермейсіздер жібермейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жіберіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жіберіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жібердім жібердің жібердіңіз	бе?	мен сен сіз	жібердім жібердің жібердіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	жібердік	пе?	біз	жібердік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	жібердіңдер жібердіңіздер жіберді	ме?	сендер сіздер ол, олар	жібердіңдер жібердіңіздер жіберді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я отправляю.
2. Она отправила?
3. Они не отправляют.
4. Ты пошлешь?
5. Мы не посылаем.
6. Он не пошлёт.
7. Вы послали.
8. Он не послал.
9. Она отпускает?

ДЕМАЛУ

ОТДЫХАТЬ

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	демаламын демаласың демаласыз демаламыз	ба?	мен сен сіз біз	демаламын демаласың демаласыз демаламыз		мен сен сіз біз	демалмаймын демалмайсың демалмайсыз демалмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	демаласындар демаласыздар демала	ма?	сендер сіздер ол, олар	демаласындар демаласыздар демалады		сендер сіздер ол, олар	демалмайсындар демалмайсыздар демалмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз		мен сен сіз біз	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	жатырсындар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	жөқсындар жөқсыздар жөқ	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	демалдым демалдың демалдыңыз	ба?	мен сен сіз	демалдым демалдың демалдыңыз		мен сен сіз	жөқпын жөқсың жөқсыз	
	біз	демалдық	па?	біз	демалдық		біз	жөқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	демалдыңдар демалдыңыздар демалды	ма?	сендер сіздер ол, олар	демалдыңдар демалдыңыздар демалды		сендер сіздер ол, олар	жөқсындар жөқсыздар жөқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он отдыхаёт?
2. Они отдохнули?
3. Я не буду отдыхать.
4. Вы отдохнули?
5. Она не отдыхает.
6. Ты отдохнул.
7. Я отдыхаю.
8. Они не отдыхают.
9. Мы отдохнём.

ҰНАТУ

нравиться

	?			+		–	
БУДУЩЕЕ	мен	ұнатамын	ба?	мен	ұнатамын	мен	ұнатпаймын
	сен	ұнатасың		сен	ұнатасың	сен	ұнатпайсың
	сіз	ұнатасыз		сіз	ұнатасыз	сіз	ұнатпайсыз
	біз	ұнатамыз		біз	ұнатамыз	біз	ұнатпаймыз
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	ұнатасыңдар	ма?	сендер	ұнатасыңдар	сендер	ұнатпайсыңдар
	сіздер	ұнатасыздар		сіздер	ұнатасыздар	сіздер	ұнатпайсыздар
	ол, олар	ұната		ол, олар	ұнатады	ол, олар	ұнатпайды
ПРОШЕДШЕЕ	мен	ұнаттым	ба?	мен	ұнаттым	мен	сенбеймін
	сен	ұнаттың		сен	ұнаттың	сен	сенбейсің
	сіз	ұнаттыңыз		сіз	ұнаттыңыз	сіз	сенбейсіз
	біз	ұнаттық		біз	ұнаттық	біз	сенбейміз
	сендер	ұнаттыңдар	ма?	сендер	ұнаттыңдар	сендер	сенбейсіңдер
	сіздер	ұнаттыңыздар		сіздер	ұнаттыңыздар	сіздер	сенбейсіздер
	ол, олар	ұнатты		ол, олар	ұнатты	ол, олар	сенбейді
	мен	ұнаттым	па?	мен	ұнаттым	мен	жоқпын
	сен	ұнаттың		сен	ұнаттың	сен	жоқсың
	сіз	ұнаттыңыз		сіз	ұнаттыңыз	сіз	жоқсыз
	біз	ұнаттық		біз	ұнаттық	біз	жоқпыз
	сендер	ұнаттыңдар	ма?	сендер	ұнаттыңдар	сендер	жоқсыңдар
	сіздер	ұнаттыңыздар		сіздер	ұнаттыңыздар	сіздер	жоқсыздар
	ол, олар	ұнатты		ол, олар	ұнатты	ол, олар	жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мне нравится.
- Вам нравится.
- Им не понравилось.
- Тебе понравится.
- Нам понравится?
- Ему не нравится.
- Нам понравилось.
- Ей нравится?
- Ей понравилось.

ҰШУ

летать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ұшамын ұшасың ұшасыз ұшамыз	ба?	мен сен сіз біз	ұшамын ұшасың ұшасыз ұшамыз		мен сен сіз біз	ұшпаймын ұшпайсың ұшпайсыз ұшпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ұшасындар ұшасыздар ұша	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұшасындар ұшасыздар ұшады		сендер сіздер ол, олар	ұшпайсындар ұшпайсыздар ұшпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз		жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз		жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз		жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	ұшып	жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар	ұшып	жүрсіндер жүрсіздер жүр	ұшып жүрген	жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ұштым ұштың ұштыңыз	ба?	мен сен сіз	ұштым ұштың ұштыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	ұштық	па?	біз	ұштық		біз	ұшқан	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	ұштындар ұштыңыздар ұшты	ма?	сендер сіздер ол, олар	ұштындар ұштыңыздар ұшты		сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы летим.
- Ты летел.
- Они будут лететь.
- Я не лечу.
- Она не летела.
- Ты летел?
- Он не летел.
- Вы летите?
- Я полечу?

САЯХАТТАУ

путешествовать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	саяхаттаймын саяхаттайсың саяхаттайсыз саяхаттаймыз		ба?	мен сен сіз біз	саяхаттаймын саяхаттайсың саяхаттайсыз саяхаттаймыз		мен сен сіз біз	саяхаттамаймын саяхаттамайсың саяхаттамайсыз саяхаттамаймыз
	сендер сіздер ол, олар	саяхаттайсыңдар саяхаттайсыздар саяхаттай		ма?	сендер сіздер ол, олар	саяхаттайсыңдар саяхаттайсыздар саяхаттайды		сендер сіздер ол, олар	саяхаттамайсыңдар саяхаттамайсыздар саяхаттамайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сая- хаттап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	сая- хаттап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	саяхаттадым саяхаттадың саяхаттадыңыз		ба?	мен сен сіз	саяхаттадым саяхаттадың саяхаттадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	саяхаттадық		па?	біз	саяхаттадық		біз	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	саяхаттадыңдар саяхаттадыңыздар саяхаттады		ма?	сендер сіздер ол, олар	саяхаттадыңдар саяхаттадыңыздар саяхаттады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я путешествовал.
2. Ты путешествовал?
3. Я буду путешествовать?.....
4. Мы не будем путешествовать.....
5. Мы будем путешествовать.....
6. Они не путешествовали.....
7. Вы не путешествуете.
8. Она путешествует.
9. Вы путешествовали?

БАСТАУ

начинать

	?			+		-		
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	бастаймын бастайсың бастайсыз бастаймыз	ба?	мен сен сіз біз	бастаймын бастайсың бастайсыз бастаймыз	мен сен сіз біз	бастамаймын бастамайсың бастамайсыз бастамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	бастайсыңдар бастайсыздар бастай	ма?	сендер сіздер ол, олар	бастайсыңдар бастайсыздар бастайды	сендер сіздер ол, олар	бастамайсыңдар бастамайсыздар бастамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	бастап жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	бастап жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	бастап жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	бастадым бастадың бастадыңыз	ба?	мен сен сіз	бастадым бастадың бастадыңыз	мен сен сіз	бастаған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	бастадық	па?	біз	бастадық	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	бастадыңдар бастадыңыздар бастады	ма?	сендер сіздер ол, олар	бастадыңдар бастадыңыздар бастады	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я начинаю.
2. Она начинает?
3. Они не начинают.
4. Ты начнёшь?
5. Мы не начнём.
6. Он начнёт.
7. Вы начали.
8. Он не начал.
9. Она начала?

АЯҚТАУ

заканчивать

	?			+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	аяқтаймын аяқтайсың аяқтайсыз аяқтаймыз	ба?	мен сен сіз біз	аяқтаймын аяқтайсың аяқтайсыз аяқтаймыз		мен сен сіз біз	аяқтамаймын аяқтамайсың аяқтамайсыз аяқтамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	аяқтайсыңдар аяқтайсыздар аяқтай	ма?	сендер сіздер ол, олар	аяқтайсыңдар аяқтайсыздар аяқтайды		сендер сіздер ол, олар	аяқтамайсыңдар аяқтамайсыздар аяқтамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз		мен сен сіз біз	жөкпын жөксың жөксыз жөкпыз	
	сендер сіздер ол, олар	аяқ- тап жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	аяқ- тап жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	аяқтап жатқан жөксыңдар жөксыздар жөк	
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	аяқтадым аяқтадың аяқтадыңыз	ба?	мен сен сіз	аяқтадым аяқтадың аяқтадыңыз		мен сен сіз	жөкпын жөксың жөксыз	
	біз	аяқтадық	па?	біз	аяқтадық		біз	аяқтаған жөкпыз	
	сендер сіздер ол, олар	аяқтадыңдар аяқтадыңыздар аяқтады	ма?	сендер сіздер ол, олар	аяқтадыңдар аяқтадыңыздар аяқтады		сендер сіздер ол, олар	жөксыңдар жөксыздар жөк	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он закончит.
- Они закончат?
- Я не закончу.
- Вы закончили?
- Она не закончила.
- Ты закончил.
- Я заканчиваю.
- Они не заканчивают.
- Мы заканчиваем?

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Сен менімен бірге Мәскеуге барасың ба?

.....

2. Бұл билетті інім үшін алдым.

.....

3. Төлқұжатыңыз сөмкеңізде ме?

.....

4. Мен бұны саған жібердім.

.....

5. Сіз қай мемлекетке бардыңыз?

.....

6. Біз Оралға пойызбен келдік.

.....

7. Қонақүй қай жерде орналасқан?

.....

8. Мен бұл туралы көп естідім.

.....

9. Парижге кіммен бірге ұшасың?

.....

10. Бұны сен үшін әкелдім.

.....

11. Шетелге не үшін барасыз?

.....

12. Мен бүгін демалып жатырмын.

.....

13. Сен жұмысыңды қашан аяқтайсың?

.....

14. Мен сенсіз саяхаттамаймын.

.....

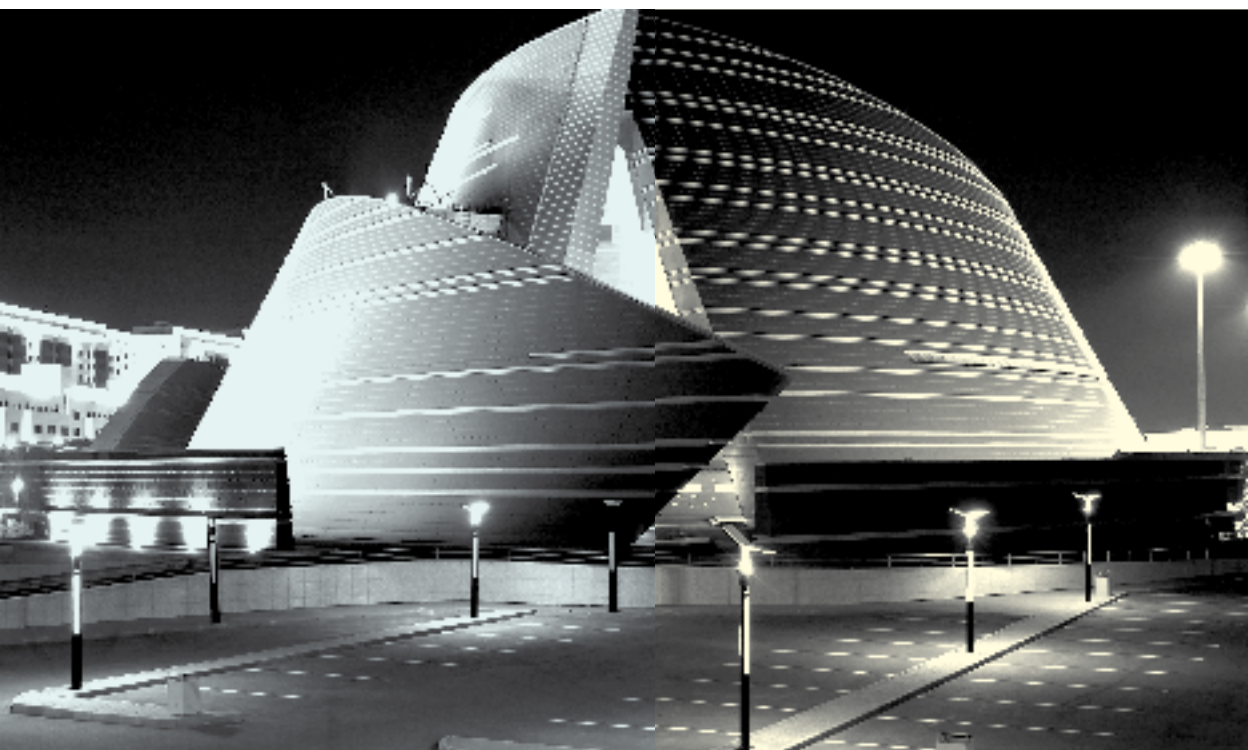
15. Ол ертең демала ма?

.....

16. Сіз бұны ұнатасыз ба?

.....

УРОК 9

Для развития навыков понимания устной речи следует уделять время прослушиванию радиопрограмм и песен, просмотру телевизионных передач, в частности, развлекательных программ.

Числительные

Числительное – это часть речи, которая обозначает количество или порядок предметов при счёте.

- ⇒ Количественные числительные отвечают на вопрос **қанша? неше? (сколько?)**
- ⇒ Числительные от **1** до **10**, **20–100**, **1000** – простые, их надо запомнить (см. таблицу), числительные от **11** до **19** образуются при помощи слова **он** (десять).
- ⇒ Чтобы спросить о возрасте, используется конструкция **Қанша жаста?**

Сіз қанша жастасыз? – Сколько Вам лет?

Мен 35 жастамын. – Мне 35.

0	нөл	20	жиырма
1	бір	30	отыз
2	екі	40	қырық
3	үш	50	елу
4	төрт	60	алпыс
5	бес	70	жетпіс
6	алты	80	сексен
7	жеті	90	тоқсан
8	сегіз	100	жүз
9	тоғыз	101	жүз бір
10	он	200	екі жүз
11	он бір	300	үш жүз
12	он екі	400	төрт жүз
13	он үш	500	бес жүз
14	он төрт	600	алты жүз
15	он бес	700	жеті жүз
16	он алты	800	сегіз жүз
17	он жеті	900	тоғыз жүз
18	он сегіз	1 000	мың
19	он тоғыз	1 000 000	миллион

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. У него две машины. (Оның ... машинасы бар.)

.....

2. Ему восемь лет. (Ол ... жаста.)

.....

3. Вам тридцать лет? (Сіз ... жастасыз ба?)

.....

4. Здесь живут сорок восемь студентов. (Бұнда ... студент тұрады.)

.....

5. Мне двадцать лет. (Мен ... жастамын.)

.....

6. Я знаю четырёх журналистов. (Мен ... журналисті білемін.)

.....

7. Здесь есть девять стульев. (Бұнда ... орындық бар.)

.....

8. Я дал ему сто тенге. (Мен оған ... теңге бердім.)

.....

9. У меня есть два брата. (Менің ... ағам бар.)

.....

10. Здесь живут пятеро рабочих. (Бұнда ... жұмысшы тұрады.)

.....

Порядковые числительные

Порядковые числительные обозначают порядок предметов при счёте и отвечают на вопрос **нешінші? (который?)**.

– Сенің үйің нешінші? – Бесінші. – Твой дом который? – Пятый.

Дефис после числа в казахском языке говорит о том, что это порядковое числительное:

5-үй – пятый дом

1-орын – бірінші орын

первый	бірінші, алғашқы	семнадцатый	он жетінші
второй	екінші	восемнадцатый	он сегізінші
третий	үшінші	девятнадцатый	он тоғызыншы
четвёртый	төртінші	двадцатый	жиырмамыншы
пятый	бесінші	двадцать первый	жиырма бірінші
шестой	алтыншы	тридцатый	отызыншы
седьмой	жетінші	сороковой	қырқыншы
восьмой	сегізінші	пятидесятый	елуінші
девятый	тоғызыншы	шестьдесятый	алпысыншы
десятый	оныншы	семидесятый	жетпісінші
одиннадцатый	он бірінші	восемидесятый	сексенінші
двенадцатый	он екінші	девяностый	тоқсаныншы
тринадцатый	он үшінші	сотый	жүзінші
четырёхнадцатый	он төртінші	сто первый	жүз бірінші
пятнадцатый	он бесінші	трёхсотый	үш жүзінші
шестнадцатый	он алтыншы	тысячный	мыңыншы

Үшінші апта. – Третья неделя.

Миллионыншы жолаушы. – Миллионный пассажир.

Жиырма бірінші ғасыр. – Двадцать первый век.

Ол төртінші курста оқиды. – Он учится на четвёртом курсе.

Менің пәтерім оныншы қабатта. – Моя квартира на десятом этаже.

Сурет кітаптың бесінші бетінде. – Рисунок на пятой странице книги.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Мы начинаем девятый урок казахского языка. (... қазақ тілінің ... сабағын бастаймыз.)

.....

2. Он читает третью книгу этого писателя. (Бұл жазушының ... кітабын оқып жатыр.)

.....

3. Наша компания находится на 6-м этаже. (Біздің компания ... қабатта орналасқан.)

.....

4. Он купил десятую картину. (Ол ... картинаны сатып алды.)

.....

5. Это его третья машина. (Бұл оның ... машинасы.)

.....

6. Она пришла третьей. (Ол ... болып келді.)

.....

7. Ты продал свой второй дом? (... үйіңді саттың ба?)

.....

8. Она написала седьмую книгу. (Ол ... кітабын жазды.)

.....

9. Лаура – моя первая учительница. (Лаура – менің ... ұстазым.)

.....

10. Вы слышали его вторую песню? (Сіздер оның ... әнін естідіңіздер ме?)

.....

Время: Который час?

Чтобы узнать, который час, мы задаём вопрос: **Сағат қанша болды?**

Ответ строится так:

Сағат бес болды. – Пять часов. (дословно: Время – пять.)

Сағат 12.20 (он екіден жиырма кетті). – 12 часов 20 минут.

⇒ Чтобы сказать половина пятого, половина шестого и т.п., используется слово **жарты (половина)**. Половина пятого будет звучать как **четыре с половиной**:

4:30 – төрт жарым

6:30 – алты жарым

7:30 – жеті жарым

⇒ При обозначении минут до половины часа используется конструкция:

сағат	+	час в исходном падеже	+	минуты	+	кетті
-------	---	-----------------------	---	--------	---	-------

8:25. – Сағат сегізден жиырма бес кетті.

Двадцать пять минут девятого.

(дословно: После восьми прошло двадцать пять минут.)

⇒ Для обозначения минут после половины используется конструкция:

сағат	+	час в направительном падеже	+	минуты	+	қалды
-------	---	-----------------------------	---	--------	---	-------

8:50. – Сағат тоғызға он қалды.

Без десяти девять. (дословно: До девяти есть 10 минут.)

⇒ Если нужно сказать, в котором часу совершается действие, используются окончания «-да / -де», «-та / -те»:

Сағат бесте келді. – Она пришла в пять часов.

Үш жарымда жатты. – Он лёг в полчетвёртого.

⇒ И ещё несколько важных слов:

сағат час, время	минут минута	секунд секунда
---------------------	-----------------	-------------------

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я приду в 17:45. (Мен ... келемін.)

.....

2. Мы приехали в 2:30. (Біз ... келдік.)

.....

3. Сейчас 6 часов. (Қазір)

.....

4. Она написала мне в 11:00. (Ол маған ... жазды.)

.....

5. Он приедет в 6 часов 15 минут. (Ол ... келеді.)

.....

6. Который час? (... қанша болды?)

.....

7. Сколько минут осталось? (Қанша минут ...?)

.....

8. Мы встретимся в 18:30. (Біз ... кездесеміз.)

.....

9. Мы выйдем из дома в 9:15. (Үйден ... шығамыз.)

.....

10. Я проснулся в 8:25. (Мен ... ояндым.)

.....

Дни недели Апта күндері

дүйсенбі	понедельник
сейсенбі	вторник
сәрсенбі	среда
бейсенбі	четверг
жұма	пятница
сенбі	суббота
жексенбі	воскресенье
демалыс күндері	выходные
жұмыс күндері	рабочие дни

Оқу дүйсенбіде басталады. – Учёба начинается в понедельник.
 Біз сейсенбіде кездестік. – Мы встречались во вторник.
 Сәрсенбіде базарға барамын. – В среду я пойду на рынок.
 Мен сенбіде кетемін. – Я уезжаю в субботу.
 Өткен жексенбіде қар жауды. – В прошлое воскресенье шёл снег.

Осы демалыс күндерін достарыммен бірге өткіземін.
 Эти выходные я проведу с друзьями.

⇒ Время суток можно указать наречием:

таңертең утром	күндіз днём	кешке, кешкісін вечером	түнде ночью
-------------------	----------------	----------------------------	----------------

Сағат таңғы алтыда ояндым. – Я проснулся в шесть часов утра.

⇒ И ещё несколько важных слов:

алдыңғүні позавчера	кеше вчера	бүгін сегодня	ертең завтра	бүрсігүні послезавтра
------------------------	---------------	------------------	-----------------	--------------------------

Біз бүгін кешке киноға барамыз. – Сегодня вечером мы пойдем в кино.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я работал в пятницу. (Мен ... жұмыс істедім.)

.....

2. На выходных я дома. (... үйдемін.)

.....

3. В четверг она работала дома. (... ол үйде жұмыс істеді.)

.....

4. Куда Вы поедете в среду? (... қайда барасыздар?)

.....

5. В воскресенье он работает. (Ол ... жұмыс істейді.)

.....

6. Вы вчера приходили? (Сіздер ... келдіңіздер ме?)

.....

7. Какое сегодня число? (... нешесі?)

.....

8. Ты спал ночью? (... ұйықтадың ба?)

.....

9. Что ты делаешь завтра? (... не істейсің?)

.....

10. Когда Вы приедете? – Послезавтра. (Қашан келесіз? – ...)

.....

Разговорная тема: Покупки

Сатып алу

Қанша тұрады? – Сколько стоит?

ақша
деньги

баға
цена

кредит картасы
кредитная карта

қолма-қол ақша
наличные

сатушы
продавец

сатып алушы
покупатель, клиент

өлшем
размер

базар
рынок

сатылым
распродажа

жеңілдік
скидка

дәріхана
аптека

дәрі
лекарство

сыйлық
подарок

кәдесый
сувенир

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Где ты покупаешь лекарства? (... қайдан сатып алып жүрсің?)

.....

2. Арман пошел в аптеку. (Арман ... кетті.)

.....

3. Я заплачу кредитной картой. (Мен ... төлеймін.)

.....

4. Они купили подарок для своей матери. (Олар анасына ... сатып алды.)

.....

5. Где находится рынок? (... қайда орналасқан?)

.....

6. Сегодня много покупателей. (Бүгін ... көп.)

.....

7. Продавец делает скидку для Вас. (Сатушы сізге ... жасайды.)

.....

8. Мы купили сувениры. (Біз ... сатып алдық.)

.....

9. Вы заплатите наличными? (Сіз ... төлейсіз бе?)

.....

10. Сколько стоит эта книга? (Бұл кітап ...?)

.....

САТУ

продавать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сатамын сатасың сатасыз сатамыз	ба?	мен сен сіз біз	сатамын сатасың сатасыз сатамыз		мен сен сіз біз	сатпаймын сатпайсың сатпайсыз сатпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	сатасыңдар сатасыздар сата	ма?	сендер сіздер ол, олар	сатасыңдар сатасыздар сатады		сендер сіздер ол, олар	сатпайсыңдар сатпайсыздар сатпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз		мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	сатып жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	сатып жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	жатып жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	саттым саттың саттыңыз	ба?	мен сен сіз	саттым саттың саттыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	саттық	па?	біз	саттық		біз	жатыр жатырсың жатырсыз	
	сендер сіздер ол, олар	саттыңдар саттыңыздар сатты	ма?	сендер сіздер ол, олар	саттыңдар саттыңыздар сатты		сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они не продали.
- Мы продаём.
- Ты продашь?
- Я не продам.
- Она продала?
- Вы продаёте?
- Он не продал.
- Я продам.
- Она продала.

САТЫП АЛУ

покупать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сатып	аламын аласың аласыз аламыз	ба?	мен сен сіз біз	сатып	аламын аласың аласыз аламыз	мен сен сіз біз	сатып	алмаймын алмайсың алмайсыз алмаймыз
	сәндер сіздер ол, олар		аласыңдар аласыздар ала	ма?	сәндер сіздер ол, олар		аласыңдар аласыздар аламын	сәндер сіздер ол, олар		алмайсыңдар алмайсыздар алмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сатып алып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	сатып алып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	сатып алып	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	сатып алып	жатырмын жатырсың жатырсыз	ба?	мен сен сіз	сатып алып	жатырмын жатырсың жатырсыз	мен сен сіз	сатып алған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		жатырмыз	ба?	біз		жатырмыз	біз		жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. **Вы покупаете.**
2. **Они покупают?**
3. **Ты купишь?**
4. **Я купил.**
5. **Он не покупает.**
6. **Вы не купите.**
7. **Она купила?**
8. **Ты не купишь.**
9. **Мы купим.**

ТАБЫС ТАБУ

зарабатывать

	?				+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	табыс	табамын табасың табасыз табамыз	ба?	мен сен сіз біз	табыс	табамын табасың табасыз табамыз	мен сен сіз біз	табыс	таппаймын таппайсың таппайсыз таппаймыз
	сәндер сіздер ол, олар		табасыңдар табасыздар таба	ма?	сәндер сіздер ол, олар		табасыңдар табасыздар табады	сәндер сіздер ол, олар		таппайсыңдар таппайсыздар таппайды
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	табыс тауып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	табыс тауып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	табыс тауып жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сәндер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	табыс	таптым таптың таптыңыз	ба?	мен сен сіз	табыс	таптым таптың таптыңыз	мен сен сіз	табыс тапқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		таптық	па?	біз		таптық	біз		жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		таптыңдар таптыңыздар тапты	ма?	сәндер сіздер ол, олар		таптыңдар таптыңыздар тапты	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они зарабатывают?
- Он зарабатывает.
- Вы не заработали.
- Я зарабатываю.
- Ты зарабатываешь?
- Она зарабатывает.
- Мы не заработали.
- Он заработал?
- Я заработал.

ЖҰМСАУ

тратить

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жұмсаймын жұмсайсың жұмсайсыз жұмсаймыз	ба?	мен сен сіз біз	жұмсаймын жұмсайсың жұмсайсыз жұмсаймыз		мен сен сіз біз	жұмсамаймын жұмсамайсың жұмсамайсыз жұмсамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жұмсайсыңдар жұмсайсыздар жұмсай	ма?	сендер сіздер ол, олар	жұмсайсыңдар жұмсайсыздар жұмсайды		сендер сіздер ол, олар	жұмсамайсыңдар жұмсамайсыздар жұмсамайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жұм- сап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз	жұм- сап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жұмсадым жұмсадың жұмсадыңыз	ба?	мен сен сіз	жұмсадым жұмсадың жұмсадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	жұмсадық	па?	біз	жұмсадық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	жұмсадыңдар жұмсадыңыздар жұмсады	ма?	сендер сіздер ол, олар	жұмсадыңдар жұмсадыңыздар жұмсады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты тратишь?
2. Я потратил.
3. Он не тратил.
4. Мы не будем тратить.
5. Она потратит.
6. Она потратила?
7. Я трачу.
8. Они потратили?
9. Вы тратите.

САНАУ

считать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	санаймын санайсың санайсыз санаймыз	ба?	мен сен сіз біз	санаймын санайсың санайсыз санаймыз		мен сен сіз біз	санамаймын санамайсың санамайсыз санамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	санайсыңдар санайсыздар санай	ма?	сендер сіздер ол, олар	санайсыңдар санайсыздар санайды		сендер сіздер ол, олар	санамайсыңдар санамайсыздар санамайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	санап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	санап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	санадым санадың санадыңыз	ба?	мен сен сіз	санадым санадың санадыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	санадық	па?	біз	санадық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	санадыңдар санадыңыздар санады	ма?	сендер сіздер ол, олар	санадыңдар санадыңыздар санады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они считают.
- Он не считает.
- Ты считаешь?
- Она считала?
- Мы считали.
- Я не считала.
- Вы не будете считать.
- Он будет считать.
- Ты будешь считать?

ТӨЛЕУ

платить

	?			+			-			
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	төлеймін төлейсің төлейсіз төлейміз	бе?	мен сен сіз біз	төлеймін төлейсің төлейсіз төлейміз		мен сен сіз біз	төлемеймін төлемейсің төлемейсіз төлемейміз		
	сендер сіздер ол, олар	төлейсіңдер төлейсіздер төлей	ме?	сендер сіздер ол, олар	сендер сіздер ол, олар төлейді		сендер сіздер ол, олар	төлемейсіңдер төлемейсіздер төлемейді		
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	төлеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	төлеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар				жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	төледім төледің төледіңіз	бе?	мен сен сіз	төледім төледің төледіңіз		мен сен сіз	төле-ген	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	төледік	пе?	біз	төледік		біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	төледіңдер төледіңіздер төледі	ме?	сендер сіздер ол, олар	төледіңдер төледіңіздер төледі		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Они заплатят?
2. Мы не заплатим.
3. Он заплатит.
4. Я плачѹ.
5. Она платит?
6. Вы не платите.
7. Я платил?
8. Он не платил.
9. Мы платили.

ІЗДЕУ

искать

	?			+			-			
БҮДҮЩЕЕ	мен сен сіз біз	іздеймін іздейсің іздейсіз іздейміз	бе?	мен сен сіз біз	іздеймін іздейсің іздейсіз іздейміз		мен сен сіз біз	іздемеймін іздемейсің іздемейсіз іздемейміз		
	сендер сіздер ол, олар	іздейсіңдер іздейсіздер іздей	ме?	сендер сіздер ол, олар	іздейсіңдер іздейсіздер іздейді		сендер сіздер ол, олар	іздемейсіңдер іздемейсіздер іздемейді		
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	іздеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	іздеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	іздеп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	іздедім іздедің іздедіңіз	бе?	мен сен сіз	іздедім іздедің іздедіңіз		мен сен сіз	іздеген	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	іздедік	пе?	біз	іздедік		біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	іздедіңдер іздедіңіздер іздеді	ме?	сендер сіздер ол, олар	іздедіңдер іздедіңіздер іздеді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я ищу.
2. Она ищет?
3. Ты не ищешь.
4. Я искал.
5. Мы будем искать.
6. Я не буду искать.
7. Вы не искали.
8. Он ищет.
9. Ты ищешь?

ТАБУ

находить

	?			+			-			
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	табамын табасың табасыз табамыз		ба?	мен сен сіз біз	табамын табасың табасыз табамыз		мен сен сіз біз	таппаймын таппайсың таппайсыз таппаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	табасыңдар табасыздар таба			ма?	сендер сіздер ол, олар	табасыңдар табасыздар табады		сендер сіздер ол, олар	таппайсыңдар таппайсыздар таппайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тауып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?		мен сен сіз біз	тауып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	тауып жүрген
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр		сендер сіздер ол, олар	жүрсіндер жүрсіздер жүр		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	таптым таптың таптыңыз		ба?	мен сен сіз	таптым таптың таптыңыз		мен сен сіз	тапқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	таптық			па?	біз	таптық			біз
	сендер сіздер ол, олар	таптыңдар таптыңыздар тапты		ма?		сендер сіздер ол, олар	таптыңдар таптыңыздар тапты			сендер сіздер ол, олар

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я не нашёл.
2. Она не найдёт.
3. Мы нашли?
4. Мы не находим.
5. Они нашли.
6. Я нахожу.
7. Он найдёт?
8. Вы нашли.
9. Я найду.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Ол күндіз жұмыс істейді.
.....
2. Менің достарым кешке келеді.
.....
3. Біз тоғызда кездесеміз.
.....
4. Сіздер жексенбіде жұмыс істейсіздер ме?
.....
5. Менің кеңсем үшінші қабатта.
.....
6. Сіз не іздеп жатырсыз?
.....
7. Мен сен үшін төлеймін.
.....
8. Бұл көйлек қанша тұрады?
.....
9. Біз саған жексенбіде келеміз.
.....
10. Мен бүгін кешке театрға барамын.
.....
11. Сіз бұл пәлтені қайдан сатып алдыңыз?
.....
12. Мен дәріханадан дәрі сатып алдым.
.....
13. Бүгін сағат алтыда концертке барамыз.
.....
14. Сен алдыңғүні қайда болдың?
.....
15. Сіз қанша жастасыз? – Мен 25 жастамын.
.....
16. Сіздің кредит картаңыз бар ма?
.....

УРОК 10

*...Ваши собственные неповторимые
представления о языке, который
Вы изучаете, позволяют Вам создать
свой собственный ключ,
чтобы входить в пространство языка
и чувствовать себя в нём комфортно...*

Месяцы года

Жыл айлары

Предлогу «**в**» в сочетании с названием месяца и временами года **осень, весна** соответствует окончание «**-да / -де**», «**-та / -те**».

қаңтар	январь	қаңтарда	в январе
ақпан	февраль	ақпанда	в феврале
наурыз	март	наурызда	в марте
сәуір	апрель	сәуірде	в апреле
мамыр	май	мамырда	в мае
маусым	июнь	маусымда	в июне
шілде	июль	шілдеде	в июле
тамыз	август	тамызда	в августе
қыркүйек	сентябрь	қыркүйекте	в сентябре
қазан	октябрь	қазанда	в октябре
қараша	ноябрь	қарашада	в ноябре
желтоқсан	декабрь	желтоқсанда	в декабре

☞ Чтобы сказать, через какой промежуток времени произойдёт действие, используется послелог **кейін** (после). Чтобы сказать, какое время предшествует, используется послелог **бұрын** (за, тому назад):

бір аптадан кейін через одну неделю	бір айдан кейін через один месяц	бір жылдан кейін через один год
бір апта бұрын одну неделю назад	бір ай бұрын один месяц назад	бір жыл бұрын один год назад

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Куда ты едешь в июле? (... қайда барасың?)

.....

2. Мы приедем в Астану в январе. (Астанаға ... келеміз.)

.....

3. Сара будет работать в мае. (Сара ... жұмыс істейді.)

.....

4. Она приедет через месяц. (Ол ... келеді.)

.....

5. Февраль – самый короткий месяц года. (... жылдың ең қысқа айы.)

.....

6. Ахмет купил дом в апреле. (Ахмет үйін ... сатып алды.)

.....

7. Когда приедет Мурат? – В ноябре. (Мұрат қашан келеді? – ...)

.....

8. Они познакомились в декабре. (Олар ... танысты.)

.....

9. В сентябре дети идут в школу. (... балалар мектепке барады.)

.....

10. В июне 30 дней. (... отыз күн бар.)

.....

Времена года Жыл мезгілдері

көктем	весна	көктемде	весной
жаз	лето	жазда	летом
күз	осень	күзде	осенью
қыс	зима	қыста	зимой

Бір жылда төрт мезгіл бар. – В году четыре сезона.
 Қыс – ең суық мезгіл. – Зима – самое холодное время года.
 Көктемде табиғат оянады. – Весной природа просыпается.
 Жазда біз демаламыз. – Летом мы будем отдыхать.
 Күзде жаңбыр жиі жауады. – Осенью часто идут дожди.

келесі көктемде следующей весной	осы көктемде этой весной	өткен көктемде прошлой весной
келесі жазда следующим летом	осы жазда этим летом	өткен жазда прошлым летом
келесі күзде следующей осенью	осы күзде этой осенью	өткен күзде прошлой осенью
келесі қыста следующей зимой	осы қыста этой зимой	өткен қыста прошлой зимой

Осы қыста Айдар Ресейге барады.
 Этой зимой Айдар поедет в Россию.

Өткен жазда біз Түркияда болдық.
 Прошлым летом мы были в Турции.

Келесі күзде менің достарым Италиядан қайтып келеді.
 Следующей осенью мои друзья вернутся из Италии.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Осенью дети идут в школу. (... балалар мектепке барады.)

.....

2. Следующей зимой мы поедем в Германию. (... біз Германияға барамыз.)

.....

3. Вы были в Мексике прошлым летом? (... сіз Мексикада болдыңыз ба?)

.....

4. Он не будет работать зимой. (Ол ... жұмыс істемейді.)

.....

5. Прошлой весной они были в Италии. (... олар Италияда болды.)

.....

6. Этой осенью Ахмет вернётся из Франции. (... Ахмет Франциядан келеді.)

.....

7. Этим летом я увижу Артура и Ербола. (... Артур мен Ерболды көремін.)

.....

8. Я жду весну. (Мен ... күтіп жүрмін.)

.....

9. Этой зимой мы будем жить во Франции. (... біз Францияда тұрамыз.)

.....

10. Куда ты ездил в декабре? (Сен ... қайда бардың?)

.....

Дата

Когда мы называем дату, нам нужно указать день, месяц и год. В казахском языке при указании на день, как и в русском языке, используется порядковое числительное.

Бүгін 2017 жылғы 15 маусым.	Сегодня 15 июня 2017 года.
Бүгін екі мың он жетінші жылғы он бесінші маусым.	

⇒ Предлогу «в» с названием даты соответствует окончание «-да / -де», «-та / -те»:

Ол сәуірде келді. – Она приехала в апреле.
Ол 24 наурызда келді. – Он приехал 24 марта.

Мен 2013-те үйлендім.	Я женился в 2013 году.
Мен екі мың он үште үйлендім.	

⇒ При обозначении года употребляется слово **жылы** (дословно: в году):

2010 жылы. Екі мың оныншы жылы. – В 2010 году.

Анам 1960 жылы туған.	Моя мама родилась в 1960 году.
Анам бір мың тоғыз жүз алпысыншы жылы туған.	

Мен Кемерде 2005 жылы болдым.
Мен Кемерде екі мың бесінші жылы болдым.
Я был в Кемере в 2005 году.

Соғыс 1945-те аяқталды.
Соғыс бір мың тоғыз жүз қырық бесінші жылы аяқталды.
Война закончилась в 1945 году.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Какое сегодня число? – Сегодня 3 марта. (Бүгін қай күн? – Бүгін ...)

.....

2. Дата моего рождения – 23 сентября. (Менің туған күнім – ...)

.....

3. Завтра 15 ноября 2017 года. (Ертең ...)

.....

4. Я видел его вчера, 4 декабря. (Оны кеше ... көрдім.)

.....

5. Вы написали дату Вашего рождения? (Өзіңіздің ... жаздыңыз ба?)

.....

6. Я был в Казахстане 10 октября. (Қазақстанда ... болдым.)

.....

7. Когда Вы родились? – 28 июля. (Сіз қашан тудыңыз? – ...)

.....

8. Он поступил в университет 20 июня. (Ол университетке ... түсті.)

.....

9. Мы поедем в Атырау 2 апреля. (Біз Атырауға ... барамыз.)

.....

10. Азат приедет 30 августа. (Азат ... келеді.)

.....

Стороны света Көкжиек тұстары

солтүстік-батыс северо-запад	солтүстік север	солтүстік-шығыс северо-восток
батыс запад		шығыс восток
оңтүстік батыс юго-запад	оңтүстік юг	оңтүстік-шығыс юго-восток

⇒ Для выражения местоположения, направления или исходной точки можно сказать:

солтүстікке на север	оңтүстікке на юг	батысқа на запад	шығысқа на восток
солтүстікте на севере	оңтүстікте на юге	батыста на западе	шығыста на востоке
солтүстіктен с севера	оңтүстіктен с юга	батыстан с запада	шығыстан с востока

Олар солтүстікке кетті. – Они ушли на север.

Бұл адамдар шығыстан келді. – Эти люди приехали с востока.

Батыста қандай қалалар бар? – Какие города есть на западе?

Жел оңтүстіктен соғып тұр. – Ветер дует с юга.

⇒ Для обозначения стороны света какой-либо местности, города, страны используется определительная конструкция третьего типа (см. стр. 46), а к названию стороны света прибавляется окончание направления:

қаланың солтүстігіне – на север города

елдің оңтүстігінде – на юге страны

ауылдың шығысында – на востоке посёлка

Қазақстанның батысынан – с запада Казахстана

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Он живёт на севере Франции. (Ол Францияның ... тұрады.)

.....

2. Вы приехали с юга? (Сіз ... келдіңіз бе?)

.....

3. Уральск находится на западе Казахстана. (Орал Қазақстанның ... орналасқан.)

.....

4. Солнце встаёт на востоке. (Күн ... шығады.)

.....

5. Вы были на севере Казахстана? (Қазақстанның ... болдыңыз ба?)

.....

6. Алматы находится на юге страны. (Алматы елдің ... орналасқан.)

.....

7. Асан поехал на восток. (Асан ... кетті.)

.....

8. Ты был на северо-западе Германии? (Германияның ... болдың ба?)

.....

9. Я читал о странах востока. (Мен ... елдері туралы оқыдым.)

.....

10. Астана находится на севере страны. (Астана елдің ... орналасқан.)

.....

Разговорная тема: Погода

Ауа райы

Для того чтобы задать вопрос о погоде, используется конструкция:

Ауа райы қандай? – Как погода?

Кеше ауа райы қандай болды? – Какая погода была вчера?

Ауа райы тамаша. – Погода прекрасная.

Схема словосочетаний для описания погоды:

БУДУЩЕЕ	Ертең завтра	ауа райы	+	суық холодно(ый/ая)	болады будет
				ыстық жарко	
НАСТОЯЩЕЕ	Бүгін сегодня			жылы тепло	
				бұлтты облачно	
ПРОШЕДШЕЕ	Кеше вчера			жаңбырлы дождливо	болды было
				салқын прохладно	
		желді ветрено			

⇒ Слово **ауа райы** (погода) можно заменить со словом **күн** (день):

Күн бұлтты болды. – Было облачно.

Бүгін күн жылы. – Сегодня тепло.

Ертең күн ыстық болады. – Завтра будет жарко.

Қар жауып тұр. – Идет снег

Кеше жаңбыр жауды. – Вчера был дождь. (дословно: Шёл дождь.)

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Идёт дождь. (Жаңбыр)

.....

2. Летом было жарко. (Жазда күн)

.....

3. Сегодня прохладно. (Бүгін)

.....

4. Послезавтра будет холодно. (Бүрсігүні)

.....

5. Позавчера было облачно. (Алдыңғүні)

.....

6. Завтра будет дождливо. (Ертең күн)

.....

7. Три дня будет холодно. (Үш күн бойы)

.....

8. Летом здесь очень жарко. (Жазда мұнда күн)

.....

9. Зимой здесь очень холодно. (Қыста мұнда күн өте)

.....

10. Вчера шёл снег. (Кеше)

.....

ЖЕҢУ

побеждать, выигрывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	жеңемін	бе?	мен	жеңемін	мен	жеңбеймін		
	сен	жеңесің		сен	жеңесің		сен		
	сіз	жеңесіз		сіз	жеңесіз		сіз		
	біз	жеңеміз	ме?	біз	жеңеміз		біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жеңесіңдер		сендер	жеңесіңдер		сендер	жеңбейсіңдер	жоқпын
	сіздер	жеңесіздер		сіздер	жеңесіздер		сіздер	жеңбейсіздер	
	ол, олар	жеңе		ол, олар	жеңеді		ол, олар	жеңбейді	
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жеңдім	ба?	мен	жеңдім	мен	жеңгенім	жоқпын	
	сен	жеңдің		сен	жеңдің		сен		
	сіз	жеңдіңіз		сіз	жеңдіңіз		сіз		
	біз	жеңдік	пе?	біз	жеңдік		біз		
	сендер	жеңдіңдер		сендер	жеңдіңдер		сендер	жеңгендер	жоқсың
	сіздер	жеңдіңіздер		сіздер	жеңдіңіздер		сіздер	жеңгеніздер	
	ол, олар	жеңді		ол, олар	жеңді		ол, олар	жеңген	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я выиграю.
2. Они выиграют?
3. Ты выиграл?
4. Мы выигрываем.
5. Она выиграла.
6. Он выигрывает.
7. Вы победили.
8. Она не побеждает.
9. Ты победишь.

ЖЕҢІЛУ

проигрывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	жеңілемін	бе?	мен	жеңілемін		мен	жеңілмеймін	
	сен	жеңілесің		сен	жеңілесің		сен	жеңілмейсің	
	сіз	жеңілесіз		сіз	жеңілесіз		сіз	жеңілмейсіз	
	біз	жеңілеміз		біз	жеңілеміз		біз	жеңілмейміз	
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жеңілесіңдер	ме?	сендер	жеңілесіңдер		сендер	жеңілмейсіңдер	
	сіздер	жеңілесіздер		сіздер	жеңілесіздер		сіздер	жеңілмейсіздер	
	ол, олар	жеңіле		ол, олар	жеңіледі		ол, олар	жеңілмейді	
	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын		мен	жоқпын	
ПРОШЕДШЕЕ	сен	жатырсың		сен	жатырсың		сен	жоқсың	
	сіз	жатырсыз		сіз	жатырсыз		сіз	жоқсыз	
	біз	жатырмыз		біз	жатырмыз		біз	жоқпыз	
	сендер	жатырсыңдар	ма?	сендер	жатырсыңдар		сендер	жоқсыңдар	
	сіздер	жатырсыздар		сіздер	жатырсыздар		сіздер	жоқсыздар	
	ол, олар	жатыр		ол, олар	жатыр		ол, олар	жоқ	
	мен	жеңілдім	бе?	мен	жеңілдім		мен	жоқпын	
	сен	жеңілдің		сен	жеңілдің		сен	жоқсың	
	сіз	жеңілдіңіз		сіз	жеңілдіңіз		сіз	жоқсыз	
	біз	жеңілдік	пе?	біз	жеңілдік		біз	жоқпыз	
	сендер	жеңілдіңдер		сендер	жеңілдіңдер		сендер	жоқсыңдар	
	сіздер	жеңілдіңіздер		сіздер	жеңілдіңіздер		сіздер	жоқсыздар	
	ол, олар	жеңілді		ол, олар	жеңілді		ол, олар	жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он проигрывает.
- Они проигрывают?
- Я не проигрываю.
- Мы проиграем?
- Она не проигрывает.
- Ты проиграл.
- Я проиграл.
- Они не проиграли.
- Мы проиграли?

ШАҚЫРУ

приглашать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	шақырамын шақырасың шақырасыз шақырамыз	ба?	мен сен сіз біз	шақырамын шақырасың шақырасыз шақырамыз		мен сен сіз біз	шақырмаймын шақырмайсың шақырмайсыз шақырмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	шақырасындар шақырасыздар шақырады	ма?	сендер сіздер ол, олар	шақырасындар шақырасыздар шақырады		сендер сіздер ол, олар	шақырмайсындар шақырмайсыздар шақырмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	шақы- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жақпын жақсың жақсыз жақпыз	
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар	жақпындар жақсындар жақсыздар жақ	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	шақырдым шақырдың шақырдыңыз	ба?	мен сен сіз	шақырдым шақырдың шақырдыңыз		мен сен сіз	жақпын жақсың жақсыз	
	біз	шақырдық	па?	біз	шақырдық		біз	жақпыз	
	сендер сіздер ол, олар	шақырдыңдар шақырдыңыздар шақырды	ма?	сендер сіздер ол, олар	шақырдыңдар шақырдыңыздар шақырды		сендер сіздер ол, олар	жақпындар жақсындар жақсыздар жақ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он приглашает.
- Она не пригласила.
- Они пригласят?
- Мы пригласили.
- Ты пригласишь?
- Он не приглашает.
- Я приглашаю.
- Вы пригласили.
- Мы пригласим.

ҚАРСЫ АЛУ

встречать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қарсы	аламын аласың аласыз аламыз	ба?	мен сен сіз біз	қарсы	аламын аласың аласыз аламыз	мен сен сіз біз	қарсы	аламын аласың аласыз аламыз
	сәндер сіздер ол, олар		аласыңдар аласыздар алады	ма?	сәндер сіздер ол, олар		аласыңдар аласыздар алады	сәндер сіздер ол, олар		аласыңдар аласыздар алмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қарсы алып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	қарсы алып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	қарсы алып	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қарсы	алдым алдың алдыңыз	ба?	мен сен сіз	қарсы	алдым алдың алдыңыз	мен сен сіз	қарсы алған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		алдық	па?	біз		алдық	біз		жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		алдыңдар алдыңыздар алды	ма?	сәндер сіздер ол, олар		алдыңдар алдыңыздар алды	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы не встретим.
- Они встретят?
- Я встречу.
- Он встречается.
- Они встречаются?
- Она не встречается.
- Я не встретил.
- Ты встречал?
- Они встречали.

ЖАЛҒАСТЫРУ

продолжать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жалғастырамын жалғастырасың жалғастырасыз жалғастырамыз	ба?	мен сен сіз біз	жалғастырамын жалғастырасың жалғастырасыз жалғастырамыз		мен сен сіз біз	жалғастырмаймын жалғастырмайсың жалғастырмайсыз жалғастырмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жалғастырасыңдар жалғастырасыздар жалғастыра	ма?	сендер сіздер ол, олар	жалғастырасыңдар жалғастырасыздар жалғастырады		сендер сіздер ол, олар	жалғастырмайсыңдар жалғастырмайсыздар жалғастырмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жал- ғасты- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жал- ғасты- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жалға- стырып
	сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жалғастырдым жалғастырдың жалғастырдыңыз	ба?	мен сен сіз	жалғастырдым жалғастырдың жалғастырдыңыз		мен сен сіз	жалға- стырған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жалғастырдық	па?	біз	жалғастырдық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жалғастырдыңдар жалғастырдыңыздар жалғастырды	ма?	сендер сіздер ол, олар	жалғастырдыңдар жалғастырдыңыздар жалғастырды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он не продолжил.
2. Я продолжаю.
3. Она продолжит.
4. Ты не продолжишь.
5. Мы продолжаем?
6. Я продолжил.
7. Он не продолжает.
8. Она продолжила?
9. Они будут продолжать?

КЕЛІСУ

СОГЛАШАТЬСЯ

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	келісемін келісесің келісесіз келісеміз	бе?	мен сен сіз біз	келісемін келісесің келісесіз келісеміз		мен сен сіз біз	келіспеймін келіспейсің келіспейсіз келіспейміз	
	сендер сіздер ол, олар	келісесіңдер келісесіздер келісе	ме?	сендер сіздер ол, олар	келісесіңдер келісесіздер келіседі		сендер сіздер ол, олар	келіспейсіңдер келіспейсіздер келіспейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	келісіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	келісіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	келістім келістің келістіңіз	бе?	мен сен сіз	келістім келістің келістіңіз		мен сен сіз	келіскен	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз
	біз	келістік	пе?	біз	келістік		біз		
	сендер сіздер ол, олар	келістіңдер келістіңіздер келісті	ме?	сендер сіздер ол, олар	келістіңдер келістіңіздер келісті		сендер сіздер ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я не соглашусь.
2. Ты соглашаешься?
3. Они согласились.
4. Она не соглашается.
5. Мы согласимся?
6. Вы соглашаетесь?
7. Он не согласился.
8. Она согласилась?
9. Я согласилась.

ҚОЛДАНУ

ПОЛЬЗОВАТЬСЯ

	?			+			—		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қолданамын қолданасың қолданасыз қолданамыз	ба?	мен сен сіз біз	қолданамын қолданасың қолданасыз қолданамыз		мен сен сіз біз	қолданбаймын қолданбайсың қолданбайсыз қолданбаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қолданасыңдар қолданасыздар қолдана	ма?	сендер сіздер ол, олар	қолданасыңдар қолданасыздар қолданады		сендер сіздер ол, олар	қолданбайсыңдар қолданбайсыздар қолданбайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қол- данып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз	қол- данып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қолдандым қолдандың қолдандыңыз	ба?	мен сен сіз	қолдандым қолдандың қолдандыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	қолдандық	па?	біз	қолдандық		біз	қолданған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қолдандыңдар қолдандыңыздар қолданды	ма?	сендер сіздер ол, олар	қолдандыңдар қолдандыңыздар қолданды		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он будет пользоваться.
- Я не буду пользоваться.
- Они будут пользоваться?
- Ты не пользовался.
- Мы пользовались?
- Я пользовался.
- Он не пользуется.
- Она пользуется.
- Вы (вежливое) пользуетесь?

БАҚЫЛАУ

наблюдать

	?				+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	бақылаймын бақылайсың бақылайсыз бақылаймыз		ба?	мен сен сіз біз	бақылаймын бақылайсың бақылайсыз бақылаймыз		мен сен сіз біз	бақыламаймын бақыламайсың бақыламайсыз бақыламаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	бақылайсыңдар бақылайсыздар бақылай		ма?	сендер сіздер ол, олар	бақылайсыңдар бақылайсыздар бақылайды		сендер сіздер ол, олар	бақыламайсыңдар бақыламайсыздар бақыламайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	бақы- лап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	бақы- лап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	бақылап жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	бақыладым бақыладың бақыладыңыз		ба?	мен сен сіз	бақыладым бақыладың бақыладыңыз		мен сен сіз	бақылаған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	бақыладық		па?	біз	бақыладық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	бақыладыңдар бақыладыңыздар бақылады		ма?	сендер сіздер ол, олар	бақыладыңдар бақыладыңыздар бақылады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он наблюдает.
- Мы не наблюдаем.
- Я наблюдал.
- Ты не наблюдаешь.
- Мы будем наблюдать.
- Вы наблюдаете?
- Они не наблюдали.
- Она наблюдала?
- Я наблюдаю.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Олар Қазақстанның шығысынан келді.

2. Біз сені қарсы аламыз.

3. Кеше күн бұлтты болды.

4. Менің туған күнім 22 наурызда.

5. Таразда 15 мамырда болдым.

6. Кеше жаңбыр жауды ма?

7. Шілдеде отыз күн бар.

8. Өткен жазда олар Францияда болды.

9. Сен менімен келісесің бе?

10. Олар бізді бүгін шақырды.

11. Бүгін ауа райы қандай?

12. Біз келесі жазда Италияға барамыз.

13. Бір жылда төрт мезгіл бар.

14. Сен еліміздің батысында болдың ба?

15. Бүгін 27 қараша 2017 жыл.

16. Мен оны бір апта бұрын көрдім.

УРОК 11

*...Личная мотивация для изучения языка
(работа, учёба, путешествия, личные контакты) –
абсолютно необходимое условие для того,
чтобы этот процесс принёс ожидаемый эффект...*

Наречия

Наречие – это часть речи, которая указывает на время, место и способ действия.

Наречия отвечают на вопросы: **қалай?** (как?), **қайда?** (где?), **қашан?** (когда?).

жақсы хорошо, хороший	жаман плохо, плохой
көп много	аз мало
тез быстро	баяу медленно
бұрын раньше	қазір сейчас
оңай легко	қиын сложно
жақын близко, близкий	алыс далеко, далекий
төмен вниз	жоғары наверх

➞ Образование степеней сравнения наречий сходно с прилагательными (см. стр. 122):

жақынырақ – ближе, поближе
тезірек – быстрее
көбірек – побольше

▪ Превосходная – со словом **өте** (очень):

баяу – медленно
өте баяу – очень медленно

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Мы это легко сделали. (Біз бұны ... жасадық.)

.....

2. Он это быстро забыл. (Ол бұны ... ұмытты.)

.....

3. Они хорошо работают. (Олар ... жұмыс істеп жатыр.)

.....

4. Он сейчас придёт. (Ол ... келеді.)

.....

5. Он это быстро забыл. (Ол бұны ... ұмытты.)

.....

6. Ты спустишься вниз? (... түсесің бе?)

.....

7. Ты быстро читаешь! (Сен ... оқып жатырсың!)

.....

8. Вы очень медленно ходите. (Сіз өте ... жүресіз.)

.....

9. Она поднялась вверх в комнату сына. (Ол ұлының бөлмесіне ... көтерілді.)

.....

10. У нас сегодня мало работы. (Бүгін бізде жұмыс)

.....

Наречия времени

сирек	редко	жиі	часто
бір күні	однажды	кейде	иногда
әдетте	обычно	ылғи	регулярно
енді	теперь	жақында	скоро
қайтадан	снова, опять	дәл	как раз
әлі	всё ещё	жаңа ғана	только что

Наречия меры и степени

әлі	ещё	тым	слишком
тек	только	бірен-саран	частично
жеткілікті	достаточно	мүлдем	совсем
дегенмен	всё-таки	да / де та / те	тоже

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Он вчера опять к нам пришёл. (Ол кеше бізге ... келді.)

.....

2. Ещё не прошло и часа. (... бір сағат та өткен жоқ.)

.....

3. Он только что вышел. (Ол ... шықты.)

.....

4. Я часто хожу в парк. (Мен саябаққа ... барып тұрамын.)

.....

5. Вы пришли как раз вовремя. (Сендер ... уақытында келдіңдер.)

.....

6. Он ещё не пришел? (Ол ... келген жоқ па?)

.....

7. Они часто ходят в театр. (Олар театрға ... барып тұрады.)

.....

8. Завтра они тоже приедут. (Ертең олар ... келеді.)

.....

9. Куда вы обычно ездите летом? (Жазда ... қайда барасыздар?)

.....

10. Он слишком много разговаривает. (Ол ... көп сөйлейді.)

.....

Разговорная тема: Природные явления

Табиғи құбылыстар

аспан
небо

жер
земля

күн
солнце

ай
луна

суық
холод, холодно

ыстық
жара, жарко

жел
ветер

бұлт
облако, туча

жаңбыр
дождь

қар
снег

тұман
туман

найзағай
гроза

кемпірқосақ
радуга

жұлдыз
звезда

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Ночью была гроза. (Түнде ...)

.....

2. Вчера был туман. (Кеше ... болды.)

.....

3. Тучи закрыли небо. (Аспанды ... жапты.)

.....

4. Дует ветер. (... соғып тұр.)

.....

5. Завтра будет жарко. (Ертең ... болады.)

.....

6. Снег еще не растаял. (... әлі еріген жоқ.)

.....

7. Здесь очень холодно. (Мұнда өте ...)

.....

8. Когда появится радуга? (... қашан шығады?)

.....

9. Сегодня лил дождь. (Бүгін ... жауды.)

.....

10. На небе много звёзд. (Аспанда ... көп.)

.....

ҮЙРЕНУ

научиться (чему-либо)

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	үйренемін үйренесің үйренесіз үйренеміз	бе?	мен сен сіз біз	үйренемін үйренесің үйренесіз үйренеміз		мен сен сіз біз	үйренбеймін үйренбейсің үйренбейсіз үйренбейміз	
	сендер сіздер ол, олар	үйренесіңдер үйренесіздер үйрене	ме?	сендер сіздер ол, олар	үйренесіңдер үйренесіздер үйренеді		сендер сіздер ол, олар	үйренбейсіңдер үйренбейсіздер үйренбейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	үйреніп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	үйреніп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	үйрендім үйрендің үйрендіңіз	бе?	мен сен сіз	үйрендім үйрендің үйрендіңіз		мен сен сіз	үйренген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	үйрендік	пе?	біз	үйрендік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	үйрендіңдер үйрендіңіздер үйренді	ме?	сендер сіздер ол, олар	үйрендіңдер үйрендіңіздер үйренді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я научусь.
2. Он не научится.
3. Она научится?
4. Ты научишься.
5. Мы научились.
6. Они не научились.
7. Они научатся.
8. Мы научимся?
9. Она научилась?

ҮЙРЕТУ

обучать, научить

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	үйретемін үйретесің үйретесіз үйретеміз	бе?	мен сен сіз біз	үйретемін үйретесің үйретесіз үйретеміз		мен сен сіз біз	үйретпеймін үйретпейсің үйретпейсіз үйретпейміз	
	сендер сіздер ол, олар	үйретесіңдер үйретесіздер үйрете	ме?	сендер сіздер ол, олар	үйретесіңдер үйретесіздер үйретеді		сендер сіздер ол, олар	үйретпейсіңдер үйретпейсіздер үйретпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	үйре- тіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	үйре- тіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	үйреттім үйреттің үйреттіңіз	бе?	мен сен сіз	үйреттім үйреттің үйреттіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	үйреттік	пе?	біз	үйреттік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	үйреттіңдер үйреттіңіздер үйретті	ме?	сендер сіздер ол, олар	үйреттіңдер үйреттіңіздер үйретті		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не научит.
- Она научила?
- Я научил.
- Мы научим.
- Ты не обучаешь.
- Они обучают?
- Я буду обучать?
- Она не обучила.
- Он обучает.

ОЙЛАП ТАБУ

придумать

	?				+			—		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ойлап	табамын табасың табасыз табамыз	ба?	мен сен сіз біз	ойлап	табамын табасың табасыз табамыз	мен сен сіз біз	ойлап	таппаймын таппайсың таппайсыз таппаймыз
	сендер сіздер ол, олар		табасыңдар табасыздар таба	ма?	сендер сіздер ол, олар		табасыңдар табасыздар табады	сендер сіздер ол, олар		таппайсыңдар таппайсыздар таппайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ойлап тауып	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ойлап тауып	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	мен сен сіз біз	ойлап тауып	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		отырсыңдар отырсыздар отыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ойлап	таптым таптың таптыңыз	ба?	мен сен сіз біз	ойлап	таптым таптың таптыңыз	мен сен сіз біз	ойлап тапқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз		таптық	па?	сендер сіздер ол, олар		таптық	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сендер сіздер ол, олар		таптыңдар таптыңыздар тапты	ма?	сендер сіздер ол, олар		таптыңдар таптыңыздар тапты	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я придумаю.
2. Ты не придумаешь.
3. Они придумали?
4. Он не придумал.
5. Мы придумаем.
6. Я не придумал.
7. Вы придумали?
8. Он придумал.
9. Вы придумали?

ОРЫНДАУ

ВЫПОЛНЯТЬ

	?				+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	орындаймын орындайсың орындайсыз орындаймыз		ба?	мен сен сіз біз	орындаймын орындайсың орындайсыз орындаймыз		мен сен сіз біз	орындамаймын орындамайсың орындамайсыз орындамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	орындайсыңдар орындайсыздар орындай		ма?	сендер сіздер ол, олар	орындайсыңдар орындайсыздар орындайды		сендер сіздер ол, олар	орындамайсыңдар орындамайсыздар орындамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	орын- дап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	орын- дап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	орындап жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	орындадым орындадың орындадыңыз		ба?	мен сен сіз	орындадым орындадың орындадыңыз		мен сен сіз	орындаған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	орындадық		па?	біз	орындадық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	орындадыңдар орындадыңыздар орындады		ма?	сендер сіздер ол, олар	орындадыңдар орындадыңыздар орындады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы выполним.
- Они выполнили.
- Он не выполнил.
- Ты выполнишь?
- Я не выполняю.
- Вы выполняете?
- Он выполнит.
- Мы выполняем.
- Ты выполнишь?

ЖОСПАРЛАУ

планировать

	?			+			—		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	жоспарлаймын жоспарлайсың жоспарлайсыз жоспарлаймыз	ба?	мен сен сіз біз	жоспарлаймын жоспарлайсың жоспарлайсыз жоспарлаймыз		мен сен сіз біз	жоспарламаймын жоспарламайсың жоспарламайсыз жоспарламаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жоспарлайсыңдар жоспарлайсыздар жоспарлай	ма?	сендер сіздер ол, олар	жоспарлайсыңдар жоспарлайсыздар жоспарлайды		сендер сіздер ол, олар	жоспарламайсыңдар жоспарламайсыздар жоспарламайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	жос- парлап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	жос- парлап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	жоспарладым жоспарладың жоспарладыңыз	ба?	мен сен сіз	жоспарладым жоспарладың жоспарладыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жоспарладық	па?	біз	жоспарладық		біз	жоспарлаған	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жоспарладыңдар жоспарладыңыздар жоспарлады	ма?	сендер сіздер ол, олар	жоспарладыңдар жоспарладыңыздар жоспарлады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они планировали.
- Он не планировал.
- Ты планировал?
- Он не планирует.
- Мы будем планировать.
- Я не планирую.
- Вы не будете планировать.
- Он планирует.
- Ты планируешь?

КЕШІГУ

опаздывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	кешігемін кешігесің кешігесіз кешігеміз	бе?	мен сен сіз біз	кешігемін кешігесің кешігесіз кешігеміз		мен сен сіз біз	кешікпеймін кешікпейсің кешікпейсіз кешікпейміз	
	сендер сіздер ол, олар	кешігесіңдер кешігесіздер кешіге	ме?	сендер сіздер ол, олар	кешігесіңдер кешігесіздер кешігеді		сендер сіздер ол, олар	кешікпейсіңдер кешікпейсіздер кешікпейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кеші- гіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жөкпын жөксың жөксыз жөкпыз	жөкпын жөксың жөксыз жөкпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кешіктім кешіктің кешіктіңіз	бе?	мен сен сіз	кешіктім кешіктің кешіктіңіз		мен сен сіз	жөкпын жөксың жөксыз	
	біз	кешіктік	пе?	біз	кешіктік		біз	жөкпыз	
	сендер сіздер ол, олар	кешіктіңдер кешіктіңіздер кешікті	ме?	сендер сіздер ол, олар	кешіктіңдер кешіктіңіздер кешікті		сендер сіздер ол, олар	жөксыңдар жөксыздар жөк	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я опаздываю.
- Он будет опаздывать.
- Они не опаздывают.
- Вы будете опаздывать?
- Она не опоздала.
- Вы опаздывали?
- Мы не опаздываем.
- Она опаздывает?
- Ты опаздываешь.

ТІЛЕУ

желать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тілеймін тілейсің тілейсіз тілейміз	ба?	мен сен сіз біз	тілеймін тілейсің тілейсіз тілейміз		мен сен сіз біз	тілемеймін тілемейсің тілемейсіз тілемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	тілейсіңдер тілейсіздер тілей	ме?	сендер сіздер ол, олар	тілейсіңдер тілейсіздер тілейді		сендер сіздер ол, олар	тілемейсіңдер тілемейсіздер тілемейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тілеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	тілеп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тіледім тіледің тіледіңіз	ба?	мен сен сіз	тіледім тіледің тіледіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	тіледік	па?	біз	тіледік		біз	тілеген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	тіледіңдер тіледіңіздер тіледі	ма?	сендер сіздер ол, олар	тіледіңдер тіледіңіздер тіледі		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он желает.
- Вы пожелаете.
- Я не желал.
- Мы не желали.
- Они не желают.
- Она желала?
- Ты желаешь?
- Я не пожелаю.
- Он желал.

ҚҰТТЫҚТАУ

поздравлять

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	құттықтаймын құттықтайсың құттықтайсыз құттықтаймыз	ба?	мен сен сіз біз	құттықтаймын құттықтайсың құттықтайсыз құттықтаймыз	мен сен сіз біз	құттықтамаймын құттықтамайсың құттықтамайсыз құттықтамаймыз	мен сен сіз біз	құттықтамайсыңдар құттықтамайсыздар құттықтамайды
	сендер сіздер ол, олар	құттықтайсыңдар құттықтайсыздар құттықтай	ма?	сендер сіздер ол, олар	құттықтайсыңдар құттықтайсыздар құттықтайды	сендер сіздер ол, олар	құттықтамайсыңдар құттықтамайсыздар құттықтамайды	сендер сіздер ол, олар	құттықтамайсыңдар құттықтамайсыздар құттықтамайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	құттықтадым құттықтадың құттықтадыңыз	ба?	мен сен сіз	құттықтадым құттықтадың құттықтадыңыз	мен сен сіз	құттықтадым құттықтадың құттықтадыңыз	мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз сендер сіздер ол, олар	құттықтадық құттықтадыңдар құттықтадыңыздар құттықтады	па? ма?	біз сендер сіздер ол, олар	құттықтадық құттықтадыңдар құттықтадыңыздар құттықтады	біз сендер сіздер ол, олар	құттықтадық құттықтадыңдар құттықтадыңыздар құттықтады	біз сендер сіздер ол, олар	жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они поздравили.
- Он не поздравил.
- Ты поздравил?
- Она поздравляет.
- Я поздравлю.
- Я буду праздновать.
- Мы поздравляем?
- Он поздравляет?
- Вы не поздравляете?

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Азат әлі ұйықтап жатыр.

.....

2. Сен өте жай сөйлеп тұрсың.

.....

3. Мен қаладан жаңа ғана келдім.

.....

4. Жаңбыр сирек жауады.

.....

5. Мен әлі Таразда болған жоқпын.

.....

6. Ол жаңа ғана кетті.

.....

7. Бұл көйлек тым ұзын.

.....

8. Ертең күн ыстық бола ма?

.....

9. Сіз оған не тілейсіз?

.....

10. Мен оны мүлде көрген жоқпын.

.....

11. Ол әлі білмей ме?

.....

12. Сіз оны құттықтадыңыз ба?

.....

13. Лондонда өткен жылы қар жауды.

.....

14. Онда Асан да бола ма?

.....

15. Мен жұмысқа кешіккен жоқпын.

.....

16. Ол жақында Астанада келеді.

.....

УРОК 12

*Первый этап изучения языка
позволяет создать
своего рода несгораемый запас,
владея которым, вы почувствуете,
что новый язык больше никогда
не будет для вас чужим....*

Наречия места

Қайда? Где? Куда?		Қайдан? Откуда?
сол жақта там	сол жаққа туда	сол жақтан оттуда
осында здесь, сюда		осы жақтан отсюда
алдында впереди	алдыға вперёд	алдынан спереди
артында позади	артқа назад	арттан сзади
жоғарыда вверху, наверху	жоғарыға вверх	жоғарыдан сверху
астында внизу	астыға вниз	астыдан снизу
іште внутри	ішке внутри	іштен изнутри
сыртта снаружи, на улице	сыртқа наружу, на улице	сырттан извне, с улицы

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Что там впереди? (...не бар?)

.....

2. Здесь жить хорошо. (... тұрған жақсы.)

.....

3. Внутри кто-нибудь есть? (... біреу бар ма?)

.....

4. Мы будем там. (Біз ... боламыз.)

.....

5. Дети вышли на улицу (наружу). (Балалар ... шығып жатыр.)

.....

6. Ваш папа приедет сюда? (Досыңыз ... келеді ме?)

.....

7. Девочки спустились вниз. (Қыздар ... түсті.)

.....

8. Как отсюда добраться до Уральска? (Оралға ... қалай жетуге болады?)

.....

9. Ты перевел часы назад? (Сағатты ... айналдырдың ба?)

.....

10. Мы поднимемся наверх. (Біз ... көтерілеміз.)

.....

Распространённые обороты

асығыс	поспешно, в спешке
бірден	сразу
кенеттен	вдруг
әйтеуір	наконец
нәтижесінде	в итоге
бекер	напрасно, зря
қуана-қуана	охотно
негізі	на самом деле
әрине	разумеется, конечно
шамамен	примерно, приблизительно
керісінше	наоборот
өкінішке қарай	к сожалению
айтпақшы	кстати
мүлдем	абсолютно
әсіресе	особенно
бақытқа орай	к счастью

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Мы им охотно поможем. (Оларға ... көмектесеміз.)

.....

2. Они вдруг встретились. (Олар ... кездесті.)

.....

3. К сожалению, он не придёт. (... ол келмейді.)

.....

4. Это абсолютно неправильно. (Бұл ... дұрыс емес.)

.....

5. Вы нам напрасно позвонили. (Бізге ... хабарластыңыз.)

.....

6. Ты сразу скажешь ему об этом? (Оған бұл туралы ... айтасың ба?)

.....

7. Кстати, ты был во Франции? (... сен Францияда болдың ба?)

.....

8. Они поспешно ответили. (Олар ... жауап берді.)

.....

9. На самом деле он хороший человек. (... ол жақсы адам.)

.....

10. Айдос наконец поменял свой автомобиль. (Айдос машинасын ... ауыстырды.)

.....

Разговорная тема: Природа Табиғат

мұхит
океан

теңіз
море

өзен
река

көл
озеро

жаға
берег

жағажай
пляж

тау
гора

төбе
холм

ағаш
дерево

орман
лес

шөп
трава

гүл
цветок

жануар
животное

құс
птица

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Айбар и Асан поехали на море. (Айбар мен Асан ... кетті.)

.....

2. Эти животные живут в лесу. (Бұл ... орманда өмір сүреді.)

.....

3. Та река называется Есиль. (Сол ... атауы – Есіл.)

.....

4. Где находится пляж? (... қайда орналасқан?)

.....

5. В этой стране много гор. (Бұл елде ... көп.)

.....

6. Осенью птицы улетают в тёплые края. (Күзде ... жылы жаққа ұшады.)

.....

7. Есен подарил Саре цветы. (Есен Сараға ... сыйлады.)

.....

8. Как называется это озеро? (Бұл ... қалай аталады?)

.....

9. Это дерево быстро растёт. (Бұл ... тез өсіп жатыр.)

.....

10. Моя сестра ждёт нас на берегу. (Апам бізді ... күтіп тұр.)

.....

СЫЙЛАУ

дарить, уважать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сыйлаймын сыйлайсың сыйлайсыз сыйлаймыз	ба?	мен сен сіз біз	сыйлаймын сыйлайсың сыйлайсыз сыйлаймыз		мен сен сіз біз	сыйламаймын сыйламайсың сыйламайсыз сыйламаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	сыйлайсыңдар сыйлайсыздар сыйлай	ма?	сендер сіздер ол, олар	сыйлайсыңдар сыйлайсыздар сыйлайды		сендер сіздер ол, олар	сыйламайсыңдар сыйламайсыздар сыйламайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сый- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	сый- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жөқсыңдар жөқсыздар жөқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	сыйладым сыйладың сыйладыңыз	ба?	мен сен сіз	сыйладым сыйладың сыйладыңыз		мен сен сіз	сыйлаған	жөқпын жөқсың жөқсыз
	біз	сыйладық	па?	біз	сыйладық		біз		жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар	сыйладыңдар сыйладыңыздар сыйлады	ма?	сендер сіздер ол, олар	сыйладыңдар сыйладыңыздар сыйлады		сендер сіздер ол, олар		жөқсыңдар жөқсыздар жөқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он дарит.
- Вы подарили.
- Я не подарю.
- Ты даришь?
- Они подарят.
- Она дарит.
- Я уважал.
- Вы уважаете?
- Он будет уважать.

АҚЫЛДАСУ

СОВЕТОВАТЬСЯ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ақылдасамын ақылдасасың ақылдасасыз ақылдасамыз	ба?	мен сен сіз біз	ақылдасамын ақылдасасың ақылдасасыз ақылдасамыз		мен сен сіз біз	ақылдаспаймын ақылдаспайсың ақылдаспайсыз ақылдаспаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	ақылдасасындар ақылдасасыздар ақылдаса	ма?	сендер сіздер ол, олар	ақылдасасындар ақылдасасыздар ақылдасады		сендер сіздер ол, олар	ақылдаспайсындар ақылдаспайсыздар ақылдаспайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ақыл- да- сып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ақыл- да- сып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ақылдастым ақылдастың ақылдастыңыз	ба?	мен сен сіз	ақылдастым ақылдастың ақылдастыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	ақылдастық	па?	біз	ақылдастық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	ақылдастындар ақылдастыңыздар ақылдасты	ма?	сендер сіздер ол, олар	ақылдастындар ақылдастыңыздар ақылдасты		сендер сіздер ол, олар	жоқсындар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он советуется.
- Она не посоветовалась.
- Я буду советоватьсья.
- Ты советовалась?
- Мы будем советоватьсья?
- Он не советуется.
- Ты не посоветовался.
- Они советуются.
- Мы посоветовались.

ҚАТЫСУ

участвовать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қатысамын қатысасың қатысасыз қатысамыз	ба?	мен сен сіз біз	қатысамын қатысасың қатысасыз қатысамыз		мен сен сіз біз	қатыспаймын қатыспайсың қатыспайсыз қатыспаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	қатысасыңдар қатысасыздар қатыса	ма?	сендер сіздер ол, олар	қатысасыңдар қатысасыздар қатысады		сендер сіздер ол, олар	қатыспайсыңдар қатыспайсыздар қатыспайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қаты- сып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қатыстым қатыстың қатыстыңыз	ба?	мен сен сіз	қатыстым қатыстың қатыстыңыз		мен сен сіз	қатысқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	қатыстық	па?	біз	қатыстық		біз	қатысқан	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қатыстыңдар қатыстыңыздар қатысты	ма?	сендер сіздер ол, олар	қатыстыңдар қатыстыңыздар қатысты		сендер сіздер ол, олар	қатысқан	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты не будешь участвовать.
2. Я не участвую.
3. Вы участвовали?
4. Они не участвуют.
5. Мы будем участвовать?
6. Я участвовал.
7. Он будет участвовать?
8. Она не участвовала.
9. Они участвуют.

ДАЙЫНДАЛУ

ГОТОВИТЬСЯ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	дайындаламын дайындаласың дайындаласыз дайындаламыз		ба?	мен сен сіз біз	дайындаламын дайындаласың дайындаласыз дайындаламыз		мен сен сіз біз	дайындалмаймын дайындалмайсың дайындалмайсыз дайындалмаймыз
	сендер сіздер ол, олар	дайындаласындар дайындаласыздар дайындала		ма?	сендер сіздер ол, олар	дайындаласындар дайындаласыздар дайындалады		сендер сіздер ол, олар	дайындалмайсындар дайындалмайсыздар дайындалмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	да- йын- да- лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	да- йын- да- лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсындар жатырсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	дайындалдым дайындалдың дайындалдыңыз		ба?	мен сен сіз	дайындалдым дайындалдың дайындалдыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	дайындалдық		па?	біз	дайындалдық		біз	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	дайындалдыңдар дайындалдыңыздар дайындалды		ма?	сендер сіздер ол, олар	дайындалдыңдар дайындалдыңыздар дайындалды		сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсындар жатырсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он будет готовиться.
- Я готовлюсь.
- Она готовится?
- Мы будем готовиться?
- Ты не готовился.
- Я готовился.
- Он не будет готовиться.
- Они не готовились.
- Они готовятся.

КҮЛУ

СМЕЯТЬСЯ

	?			+			-			
БҮДҮЩЕЕ	мен сен сіз біз	күлемін күлесің күлесіз күлеміз	ба?	мен сен сіз біз	күлемін күлесің күлесіз күлеміз	мен сен сіз біз	күлмеймін күлмейсің күлмейсіз күлмейміз			
	сендер сіздер ол, олар	күлесіңдер күлесіздер күледі	ме?	сендер сіздер ол, олар	күлесіңдер күлесіздер күледі	сендер сіздер ол, олар	күлмейсіңдер күлмейсіздер күлмейді			
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	күліп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	күліп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	күліп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	ма?			сендер сіздер ол, олар	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ		
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	күлдім күлдің күлдіңіз	ба?	мен сен сіз	күлдім күлдің күлдіңіз	күлген	мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз		
	біз	күлдік	пе?	біз	күлдік		біз			
	сендер сіздер ол, олар	күлдіңдер күлдіңіздер күлді	ме?	сендер сіздер ол, олар	күлдіңдер күлдіңіздер күлді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я смеялся.
2. Она смеялась?
3. Они смеются.
4. Он будет смеяться?
5. Мы не смеёмся.
6. Я не смеюсь.
7. Ты будешь смеяться.
8. Вы смеётесь.
9. Мы смеёмся?

ЖЫЛАУ

плакаты

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жылаймын жылайсың жылайсыз жылаймыз	ба?	мен сен сіз біз	жылаймын жылайсың жылайсыз жылаймыз		мен сен сіз біз	жыламаймын жыламайсың жыламайсыз жыламаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жылайсыңдар жылайсыздар жылай	ма?	сендер сіздер ол, олар	жылайсыңдар жылайсыздар жылайды		сендер сіздер ол, олар	жыламайсыңдар жыламайсыздар жыламайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жы- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жы- лап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жыладым жыладың жыладыңыз	ба?	мен сен сіз	жыладым жыладың жыладыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	жыладық	па?	біз	жыладық		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	жыладыңдар жыладыңыздар жылады	ма?	сендер сіздер ол, олар	жыладыңдар жыладыңыздар жылады		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Ты не плачешь.
- Я не буду плакать.
- Они плакали?
- Он не будет плакать.
- Ты будешь плакать.
- Она плачет?
- Я плакал.
- Она не будет плакать.
- Мы не плакали.

ҚАТЕЛЕСУ

ошибаться

	?			+			-		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	қателесемін қателесесің қателесесіз қателесеміз	бе?	мен сен сіз біз	қателесемін қателесесің қателесесіз қателесеміз		мен сен сіз біз	қателеспеймін қателеспейсің қателеспейсіз қателеспейміз	
	сендер сіздер ол, олар	қателесесіңдер қателесесіздер қателесе	ме?	сендер сіздер ол, олар	қателесесіңдер қателесесіздер қателеседі		сендер сіздер ол, олар	қателеспейсіңдер қателеспейсіздер қателеспейді	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	қате- лесіп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	қате- лесіп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	қателестім қателестің қателестіңіз	бе?	мен сен сіз	қателестім қателестің қателестіңіз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	қателестік	пе?	біз	қателестік		біз	қателескен	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қателестіңдер қателестіңіздер қателесті	ме?	сендер сіздер ол, олар	қателестіңдер қателестіңіздер қателесті		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он ошибается.
2. Вы ошиблись.
3. Я не ошибаюсь.
4. Они ошиблись?
5. Мы не ошибаемся.
6. Она не ошибается.
7. Вы будете ошибаться.
8. Ты ошибаешься.
9. Мы ошиблись.

САҒЫНУ

скупать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	сағынамын сағынасың сағынасыз сағынамыз	ба?	мен	сағынамын сағынасың сағынасыз сағынамыз		мен	сағынбаймын сағынбайсың сағынбайсыз сағынбаймыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	сағынасыңдар сағынасыздар сағына	ма?	сендер	сағынасыңдар сағынасыздар сағынады		сендер	сағынбайсыңдар сағынбайсыздар сағынбайды	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	сағындым сағындың сағындыңыз	ба?	мен	сағындым сағындың сағындыңыз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	сағындыңдар сағындыңыздар сағынды	ма?	сендер	сағындыңдар сағындыңыздар сағынды		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он скупал.
- Мы не скупаем.
- Они скупали?
- Ты будешь скупать?
- Я не буду скупать.
- Ты не скупала.
- Вы будете скупать?
- Я скупал.
- Мы будем скупать.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Сіз қайда бара жатырсыз?

.....

2. Мен осында қаламын.

.....

3. Ол бізді қуана-қуана қарсы алды.

.....

4. Іште кім бар?

.....

5. Сен шамамен нешеде келесің?

.....

6. Олар бірден келісті.

.....

7. Мен оған гүл сыйлаймын.

.....

8. Орманда жануарлар мен құстар өте көп.

.....

9. Олар бізбен ақылдасқан жоқ.

.....

10. Айдар, жағажайға барасың ба? – Әрине, барамын.

.....

11. Сен оған бекер жауап бердің.

.....

12. Ол сізді сағынып жүр.

.....

13. Сен сол жақтан келесің бе?

.....

14. Ол сыртта жүр.

.....

15. Ол негізі көп дайындалды.

.....

16. Сіз мұны қайдан алдыңыз?

.....

УРОК 13

*...Язык следует представлять
не как набор слов и грамматических правил,
а как объёмное пространство,
обладающее своим настроением,
цветом, вкусом и запахом...*

Местоимение Өз

В казахском языке местоимение **Өз** (свой) изменяется в зависимости от того, какое местоимение оно представляет:

мен	өзім	я сам
сен	өзің	ты сам
сіз	өзіңіз	Вы сами
ол	өзі	он сам, она сама
біз	өзіміз	мы сами
сендер	өздерің	вы сами
сіздер	өздеріңіз	Вы сами
олар	өздері	они сами

Бұл жерге өзіңіз келдіңіз бе? – Вы сами сюда приехали?
Кітапты өзім жаздым. – Я сам написал книгу.

➡ Помимо этого местоимение **өзі** используется в значении «свой, собственный». Оно ставится перед существительным, а к существительному прибавляются окончания принадлежности:

өз үйім	мой собственный дом
өз үйің	твой собственный дом
өз үйіңіз	Ваш собственный дом
өз үйі	его (её) собственный дом
өз үйіміз	наш собственный дом
өз үйлерің	ваш собственный дом
өз үйлеріңіз	Ваш собственный дом
өз үйі	их собственный дом

Біз өз үйімізде тұрамыз. – Мы живём в своём собственном доме.
Ол өз бөлмесің жақсы көреді. – Он любит свою комнату.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Мы сами это сделаем. (Бұны ... жасаймыз.)

.....

2. Он сам принёс мне эту книгу. (Бұл кітапты маған ... әкелді.)

.....

3. Она и сама знает. (Ол ... де біледі.)

.....

4. Они сами купят дом. (Олар үйді ... сатып алады.)

.....

5. Он сам уехал в город. (Ол қалаға ... кетті.)

.....

6. Мы сами его ждали. (Біз оны ... күттік.)

.....

7. Мы живём в своей собственной квартире. (Біз ... пәтерімізде тұрамыз.)

.....

8. Это его собственная машина. (Бұл оның ... мәшинесі.)

.....

9. Они сами показали нам дорогу. (Олар бізге жолды ... көрсетті.)

.....

10. Марат прилетел сюда на собственном самолёте. (Марат мында ... ұшағымен келді.)

.....

Слова керек и қажет

Керек и **қажет** переводятся на русский язык как **надо**, **нужно**, **необходимо**.

Бізге тағы бір күн керек. } Нам нужен ещё один день.
Бізге тағы бір күн қажет.

⇒ Слова **керек** и **қажет** имеют значения настоящего времени. В прошедшем и будущем времени они будут использоваться со словом **болу**. Лицо в таких предложениях (местоимение, существительное) употребляется в дательном-направительном падеже.

Маған керек / қажет. – Мне нужно.
Оған керек / қажет болды. – Ему было нужно.
Айболға керек болады. – Айболу будет нужно.

⇒ Чаще всего слова **керек** и **қажет** используются в конструкциях с глаголами и переводятся как «**нужно что-то сделать**». При этом к глаголу добавляются окончания принадлежности, что указывает на того, кому именно нужно это сделать.

менің істеуім керек менің істеуім қажет	мне нужно сделать
сенің істеуің керек сенің істеуің қажет	тебе нужно сделать
сіздің істеуіңіз керек сіздің істеуіңіз қажет	Вам нужно сделать
оның істеуі керек оның істеуі қажет	ему (ей) нужно сделать
біздің істеуіміз керек біздің істеуіміз қажет	нам нужно сделать
сендердің істеулерің керек сендердің істеулерің қажет	вам нужно сделать
сіздердің істеулеріңіз керек сіздердің істеулеріңіз қажет	Вам нужно сделать
олардың істеулері керек олардың істеулері қажет	им нужно сделать

Сенің бұл кітапты оқуың керек пе? – Тебе нужно прочитать эту книгу?
Оның жұмысқа баруы керек. – Ему нужно идти на работу.
Менің ата-анама көмектесуім қажет. – Мне нужно помочь родителям.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова и окончания глаголов.

1. Вам нужно это сделать. (Бұны жасау)

.....

2. Им нужно прийти. (Олардың келу)

.....

3. Мне нужно прочитать. (Менің оқу)

.....

4. Тебе нужно поговорить с ним. (Онымен сөйлесу)

.....

5. Нам нужно верить. (Біздің сену)

.....

6. Ему нужно купить пальто. (Оның пәлте сатып алу)

.....

7. Мне нужно понять тебя. (Сені түсіну)

.....

8. Ей нужно остаться. (Оның қалу)

.....

9. Вам нужно ответить. (Сіздің жауап беру)

.....

10. Тебе нужно сказать. (Сенің айт ... керек.)

.....

Разговорная тема: Город Қала

ел
страна

жол
дорога

көше
улица

даңғыл
проспект

алаң
площадь

тұрғын үй
дом (жилой многоэтажный)

көпір
мост

саябақ
парк

баспалдақ
лестница

қабат
этаж

ғимарат
здание

бағдаршам
светофор

автобус
автобус

көлік
транспорт

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. В нашем городе есть парк. (Біздің қалада ... бар.)

.....

2. Этот мост новый. (Бұл жаңа)

.....

3. Мы живём в центре города. (Біз ... орталығында тұрамыз.)

.....

4. Где находится метро? (... қай жерде орналасқан?)

.....

5. Они живут в жилом доме. (Олар ... тұрады.)

.....

6. Эта лестница высокая. (Бұл ... биік.)

.....

7. Это здание самое высокое. (Бұл ең биік)

.....

8. Ты приедешь на автобусе? (Сен ... келесің бе?)

.....

9. На какой улице вы проживаете? (Сіз қай ... тұрып жатырсыз?)

.....

10. Эта площадь самая большая. (Бұл ең үлкен)

.....

ӨЗГЕРУ

МЕНЯТЬСЯ

	?				+			-		
БҮДУЩЕ	мен сен сіз біз	өзгеремін өзгересің өзгересіз өзереміз		бе?	мен сен сіз біз	өзгеремін өзгересің өзгересіз өзереміз		мен сен сіз біз	өзгермеймін өзгермейсің өзгермейсіз өзгермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	өзгересіңдер өзгересіздер өзгере		ме?	сендер сіздер ол, олар	өзгересіңдер өзгересіздер өзгереді		сендер сіздер ол, олар	өзгермейсіңдер өзгермейсіздер өзгермейді	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	өзгеріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	өзгеріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	өзгеріп жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	өзгердім өзгердің өзгердіңіз		бе?	мен сен сіз	өзгердім өзгердің өзгердіңіз		мен сен сіз	өзгерген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	өзгердік		пе?	біз	өзгердік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	өзгердіңдер өзгердіңіздер өзгерді		ме?	сендер сіздер ол, олар	өзгердіңдер өзгердіңіздер өзгерді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я меняюсь.
2. Она не меняется.
3. Ты меняешься?
4. Она поменялась?
5. Я не поменяюсь.
6. Они поменяются?
7. Мы поменяемся.
8. Он не поменялся.
9. Вы поменялись.

АУЫСТЫРУ

менять, заменять

	?			+			-			
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	ауыстырамын ауыстырасың ауыстырасыз ауыстырамыз		ба?	мен сен сіз біз	ауыстырамын ауыстырасың ауыстырасыз ауыстырамыз		мен сен сіз біз	ауыстырамын ауыстырасың ауыстырасыз ауыстырамыз	
	сендер сіздер ол, олар	ауыстырасыңдар ауыстырасыздар ауыстыра		ма?	сендер сіздер ол, олар	ауыстырасыңдар ауыстырасыздар ауыстырады		сендер сіздер ол, олар	ауыстырасыңдар ауыстырасыздар ауыстырады	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	ауыс-ты-рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ауыс-ты-рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	ауыс-тырып жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	ауыстырдым ауыстырдың ауыстырдыңыз		ба?	мен сен сіз	ауыстырдым ауыстырдың ауыстырдыңыз		мен сен сіз	ауыс-тырған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	ауыстырдық		па?	біз	ауыстырдық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	ауыстырдыңдар ауыстырдыңыздар ауыстырды		ма?	сендер сіздер ол, олар	ауыстырдыңдар ауыстырдыңыздар ауыстырды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Я меняю.
- Он не заменяет.
- Ты заменяешь?
- Она поменяла?
- Ты не заменяешь.
- Они поменяют?
- Мы поменяем.
- Он не поменял.
- Ты поменял.

СЕРУЕНДЕУ

гулять

	?			+			—			
БҮДҮЩЕЕ	мен сен сіз біз	серуендеймін серуендейсің серуендейсіз серуендейміз		бе?	мен сен сіз біз	серуендеймін серуендейсің серуендейсіз серуендейміз		мен сен сіз біз	серуендемеймін серуендемейсің серуендемейсіз серуендемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	серуендейсіңдер серуендейсіздер серуендей		ме?	сендер сіздер ол, олар	серуендейсіңдер серуендейсіздер серуендейді		сендер сіздер ол, олар	серуендемейсіңдер серуендемейсіздер серуендемейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	серу- ендеп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	серу- ендеп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	серуендеп жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	серуендедім серуендедің серуендедіңіз		бе?	мен сен сіз	серуендедім серуендедің серуендедіңіз		мен сен сіз	серуендеген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	серуендедік		пе?	біз	серуендедік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	серуендедіңдер серуендедіңіздер серуендеді		ме?	сендер сіздер ол, олар	серуендедіңдер серуендедіңіздер серуендеді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Мы гуляем.
2. Они гуляли?
3. Я буду гулять?
4. Ты не гулял.
5. Она гуляет.
6. Они не гуляют.
7. Вы гуляете.
8. Она гуляет?
9. Вы гуляли?

көшу

переезжать

	?			+			-			
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	көшемін көшесің көшесіз көшеміз	бе?	мен сен сіз біз	көшемін көшесің көшесіз көшеміз		мен сен сіз біз	көшпеймін көшпейсің көшпейсіз көшпейміз		
	сендер сіздер ол, олар	көшесіңдер көшесіздер көше	ме?	сендер сіздер ол, олар	көшесіңдер көшесіздер көшеді		сендер сіздер ол, олар	көшпейсіңдер көшпейсіздер көшпейді		
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кө-шіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	кө-шіп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	көшіп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	көштім көштің көштіңіз	бе?	мен сен сіз	көштім көштің көштіңіз		мен сен сіз	көшкен	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	көштік	пе?	біз	көштік		біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	көштіңдер көштіңіздер көшті	ме?	сендер сіздер ол, олар	көштіңдер көштіңіздер көшті		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они переехали.
- Он не переехал.
- Ты переехала?
- Она не переезжает.
- Мы переедем.
- Я не переезжаю.
- Вы не переедете.
- Он переезжает.
- Ты переезжаешь?

ПАЙДАЛАНУ

ПОЛЬЗОВАТЬСЯ

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	пайдаланамын пайдаланасың пайдаланасыз пайдаланамыз		ба?	мен сен сіз біз	пайдаланамын пайдаланасың пайдаланасыз пайдаланамыз		мен сен сіз біз	пайдаланбаймын пайдаланбайсың пайдаланбайсыз пайдаланбаймыз
	сендер сіздер ол, олар	пайдаланасыңдар пайдаланасыздар пайдалана		ма?	сендер сіздер ол, олар	пайдаланасыңдар пайдаланасыздар пайдаланады		сендер сіздер ол, олар	пайдаланбайсыңдар пайдаланбайсыздар пайдаланбайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	пай- дала- нып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	пай- дала- нып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	пайдаландым пайдаландың пайдаландыңыз		ба?	мен сен сіз	пайдаландым пайдаландың пайдаландыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	пайдаландық		па?	біз	пайдаландық		біз	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	пайдаландыңдар пайдаландыңыздар пайдаланды		ма?	сендер сіздер ол, олар	пайдаландыңдар пайдаландыңыздар пайдаланды		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он не будет пользоваться.
2. Я пользуюсь.
3. Она пользовалась?
4. Ты не пользовался.
5. Мы будем пользоваться?
6. Я пользовался.
7. Он не пользуется.
8. Она будет пользоваться.
9. Они пользуются?

БҰРЫЛУ

поворачиваться

	?			+			-			
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	бұрыламын бұрыласың бұрыласыз бұрыламыз	ба?	мен сен сіз біз	бұрыламын бұрыласың бұрыласыз бұрыламыз		мен сен сіз біз	бұрылмаймын бұрылмайсың бұрылмайсыз бұрылмаймыз		
	сендер сіздер ол, олар	бұрыласыңдар бұрыласыздар бұрыла	ма?	сендер сіздер ол, олар	бұрыласыңдар бұрыласыздар бұрылады		сендер сіздер ол, олар	бұрылмайсыңдар бұрылмайсыздар бұрылмайды		
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	бұ-ры-лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	бұ-ры-лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	бұры-лып жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	бұрылдым бұрылдың бұрылдыңыз	ба?	мен сен сіз	бұрылдым бұрылдың бұрылдыңыз		мен сен сіз	бұры-лған	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	бұрылдық	па?	біз	бұрылдық		біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	бұрылдыңдар бұрылдыңыздар бұрылды	ма?	сендер сіздер ол, олар	бұрылдыңдар бұрылдыңыздар бұрылды		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они повернутся.
- Мы повернемся.
- Он повернется?
- Я поворачиваюсь.
- Ты поворачиваешься?
- Она не повернулась.
- Они поворачиваются.
- Вы повернулись.
- Они повернутся.

ДАМУТУ

развивать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	дамытамын дамытасың дамытасыз дамытамыз	ба?	мен сен сіз біз	дамытамын дамытасың дамытасыз дамытамыз		мен сен сіз біз	дамытпаймын дамытпайсың дамытпайсыз дамытпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	дамытасыңдар дамытасыздар дамыта	ма?	сендер сіздер ол, олар	дамытасыңдар дамытасыздар дамытады		сендер сіздер ол, олар	дамытпайсыңдар дамытпайсыздар дамытпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	да- мы- тып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	да- мы- тып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	дамыттым дамыттың дамыттыңыз	ба?	мен сен сіз	дамыттым дамыттың дамыттыңыз		мен сен сіз	дамытқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	дамыттық	па?	біз	дамыттық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	дамыттыңдар дамыттыңыздар дамытты	ма?	сендер сіздер ол, олар	дамыттыңдар дамыттыңыздар дамытты		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они развивали.
- Он не развивал.
- Она не развивает.
- Ты развивал?
- Мы будем развивать.
- Я не развиваю.
- Вы не будете развивать.
- Он развивает.
- Ты развиваешь?

МАҚТАУ

ХВАЛИТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	мақтаймын мақтайсың мақтайсыз мақтаймыз	бе?	мен сен сіз біз	мақтаймын мақтайсың мақтайсыз мақтаймыз		мен сен сіз біз	мақтамаймын мақтамайсың мақтамайсыз мақтамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	мақтайсыңдар мақтайсыздар мақтай	ме?	сендер сіздер ол, олар	мақтайсыңдар мақтайсыздар мақтайды		сендер сіздер ол, олар	мақтамайсыңдар мақтамайсыздар мақтамайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	мақ- тап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	мақ- тап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	мақтадым мақтадың мақтадыңыз	бе?	мен сен сіз	мақтадым мақтадың мақтадыңыз		мен сен сіз	мақтаған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	мақтадық	пе?	біз	мақтадық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	мақтадыңдар мақтадыңыздар мақтады	ме?	сендер сіздер ол, олар	мақтадыңдар мақтадыңыздар мақтады		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Вы хвалите?
- Она не похвалит.
- Я похвалю.
- Ты хвалил.
- Мы похвалим?
- Он не хвалит.
- Ты не хвалил.
- Они хвалят.
- Мы хвалили.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Ол саябақта серуендеп жүр.
.....
2. Сіз өзіңіз келесіз бе?
.....
3. Ахметтің жұмысқа баруы керек.
.....
4. Сен қай көшеге бұрылып жатырсың?
.....
5. Ол бұл туралы өзі де біледі.
.....
6. Айжанның Таразға кетуі керек.
.....
7. Сіздің кеңсеңіз нешінші қабатта орналасқан?
.....
8. Маған сіздің төлқұжатыңыз қажет.
.....
9. Олар Алматыға көшіп жатыр.
.....
10. Сендер қай елде саяхаттап жүрсіздер?
.....
11. Біз бұны жоспарлаған жоқпыз.
.....
12. Менің Жанармен кездесуім керек.
.....
13. Ол өзгерген жоқ.
.....
14. Сен машинаңды қашан ауыстырасың?
.....
15. Асан бізді өз үйіне шақырды.
.....
16. Олар қай көшеде тұрып жатыр?
.....

УРОК 14

*...По статистике, 300-400 самых
употребительных слов охватывают 90% лексики,
используемой в разговорной речи.
Свобода в общении возникает не от знания
огромного количества слов,
а от умения составлять даже из небольшого числа
элементов большое количество комбинаций...*

Обобщающие слова-параметры

бәрі, барлығы	барлық жерде
всё, все	езде

⇒ В казахском языке обобщающие слова-параметры склоняются по падежам:

Кім? – Кто? Не? – Что?	бәрі	барлығы
Кімнің? / Ненің? – Чей?	бәрінің	барлығының
Кімге? – Кому? Неге? – Чему?	бәріне	барлығына
Кімді? – Кого? Нені? – Что?	бәрін	барлығын
Кімде? – У кого?	бәрінде	барлығында
Кімнен? – От кого? Неден? – От чего?	бәрінен	барлығынан
Кіммен? – С кем? Немен? – С чем?	бәрімен	барлығымен

Бәрі осында. – Все здесь.

Ол бәрін айтты. – Он всё рассказал.

Біз оны барлық жерден іздедік. – Мы искали его везде.

Отрицающие слова-параметры

ештеңе	ешкім	ешқашан	еш жерде	ешқайда
ничто, ничего	никто	никогда	нигде	никуда

Как и в русском, в казахском языке используется два отрицания в одном предложении.

Ол ешқайда кеткен жоқ. – Она никуда не поехала.

Мен ештеңе айтқан жоқпын. – Я ничего не сказал.

Олар ешкіммен сөйлескен жоқ. – Они не с кем ни разговаривали.

Ол саған ешқашан хабарласпайды. – Он никогда тебе не позвонит.

Мен бұл кітапты еш жерден тапқан жоқпын. – Я нигде не нашёл эту книгу.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Все пришли? (... келді ме?)

.....

2. Ты всех нашёл? (Сен ... таптың ба?)

.....

3. Он всё потерял? (Ол ... жоғалтты ма?)

.....

4. Всё будет хорошо. (... жақсы болады.)

.....

5. Я искал её везде. (Мен оны ... іздеді.)

.....

6. Её нигде нет. (Ол ... жоқ.)

.....

7. Он никогда не ошибался. (Ол ... қателескен жоқ.)

.....

8. Ты ничего не забыл? (Сен ... ұмытқан жоқсың ба?)

.....

9. Интернет есть везде. (Интернет ... бар.)

.....

10. Ничто не вечно. (... мәңгілік емес.)

.....

Слова-параметры с частичным и неопределённым значением

бірдеңе	что-то, что-нибудь
біреу (ед. число) біреулер (мн. число)	кто-то, кто-нибудь
бір күні	однажды, когда-нибудь
кейде	иногда
бір жерде	где-то, где-нибудь
бір жерге	куда-нибудь

Үйде біреу бар ма?
Кто-нибудь есть дома?

Сен бір күні атақты жазушы боласың.
Однажды ты станешь известным писателем.

Сіздер жазда бір жерге бардыңыздар ма?
Вы ездили куда-нибудь летом?

Мен Айболды кейде кітапханада көріп тұрамын.
Иногда я вижу Айбола в библиотеке.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Ты что-нибудь понял? (Сен ... түсіндің бе?)

.....

2. Когда-нибудь мы встретимся. (Біз ... кездесеміз.)

.....

3. Иногда я работаю по воскресеньям. (Мен ... жексенбі күндері жұмыс істеймін.)

.....

4. Кто-то стучится в дверь. (... есік қағып тұр.)

.....

5. Кто-нибудь позвонил Ахмету? (... Ахметке хабарласты ма?)

.....

6. Он расскажет нам что-нибудь? (Ол бізге ... айтады ма?)

.....

7. Когда-нибудь мы снова приедем сюда. (Біз ... бұл жерге тағы келеміз.)

.....

8. Однажды ты поймёшь это. (Сен бұны ... түсінесің.)

.....

9. Иногда я вижу его в университете. (Мен оны ... университетте көріп тұрамын.)

.....

10. Мы сегодня пойдём куда-нибудь? (Біз бүгін ... барамыз ба?)

.....

Разговорная тема: Увлечения Хобби

спорт
спорт

би
танцы

музыка
музыка

сурет
картина

кесте тігу
вышивка, вышивать

тоқыма
вязание

кітап оқу
читать книги

тамақ істеу
готовить еду

балық аулау
рыбалка, рыбачить

аңшылық
охота

футбол ойнау
играть в футбол

шаңғы тебу
кататься на лыжах

гитарада ойнау
играть на гитаре

велосипед тебу
ездить на велосипеде

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Тебе нравится спорт? (Сен ... ұнатасың ба?)

.....

2. Асан играет на гитаре. (Асан ... ойнайды.)

.....

3. Ты либо читай книгу, либо слушай музыку. (Сен не ..., не ... тыңда.)

.....

4. Айман приготовила еду. (Айман)

.....

5. Жомарт поехал на рыбалку. (Жомарт ... кетті.)

.....

6. Ты часто ездишь на велосипеде? (Сен жиі ...?)

.....

7. Сегодня мы будем кататься на лыжах. (Бүгін біз)

.....

8. Каким видом спорта ты занимаешься? (... қай түрімен айналысасың?)

.....

9. Мы завтра выйдем на охоту? (Біз ертең ... шығамыз ба?)

.....

10. Я хожу в кружок вязания. (Мен ... үйірмесіне барып жүрмін.)

.....

ЖҮЗУ

плавать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	жүземін жүзесің жүзесіз жүземіз	бе?	мен	жүземін жүзесің жүзесіз жүземіз		мен	жүзбеймін жүзбейсің жүзбейсіз жүзбейміз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жүзесіңдер жүзесіздер жүзе	ме?	сендер	жүзесіңдер жүзесіздер жүзеді		сендер	жүзбейсіңдер жүзбейсіздер жүзбейді	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жүздім жүздің жүздіңіз	бе?	мен	жүздім жүздің жүздіңіз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	жүздіңдер жүздіңіздер жүзді	ме?	сендер	жүздіңдер жүздіңіздер жүзді		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я плыву.
2. Он не плавёт.
3. Она поплывёт?
4. Ты не поплывёшь.
5. Они плывут?
6. Мыплыли?
7. Я не плыл.
8. Она плыла.
9. Ты плывёшь.

ШОМЫЛУ

купаться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	шомыламын шомыласың шомыласыз шомыламыз	ба?	мен сен сіз біз	шомыламын шомыласың шомыласыз шомыламыз		мен сен сіз біз	шомылмаймын шомылмайсың шомылмайсыз шомылмаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	шомыласыңдар шомыласыздар шомыла	ма?	сендер сіздер ол, олар	шомыласыңдар шомыласыздар шомылады		сендер сіздер ол, олар	шомылмайсыңдар шомылмайсыздар шомылмайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	шо- мы- лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	шо- мы- лып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	шомылдым шомылдың шомылдыңыз	ба?	мен сен сіз	шомылдым шомылдың шомылдыңыз		мен сен сіз	шомы- лған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	шомылдық	па?	біз	шомылдық		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	шомылдыңдар шомылдыңыздар шомылды	ма?	сендер сіздер ол, олар	шомылдыңдар шомылдыңыздар шомылды		сендер сіздер ол, олар		жатыр жатырсыңдар жатырсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я купаюсь.
2. Ты купался.
3. Мы будем купаться.
4. Она не купается.
5. Они не купались.
6. Вы не будете купаться.
7. Он купается?
8. Она купалась?
9. Ты будешь купаться?

БИЛЕУ

танцевать

	?			+			—			
БҮДҮЩЕЕ	мен сен сіз біз	билеймін билейсің билейсіз билейміз		бе?	мен сен сіз біз	билеймін билейсің билейсіз билейміз		мен сен сіз біз	билемеймін билемейсің билемейсіз билемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	билейсіңдер билейсіздер билей		ме?	сендер сіздер ол, олар	билейсіңдер билейсіздер билеймін		сендер сіздер ол, олар	билемейсіңдер билемейсіздер билемейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	би- леп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	би- леп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	билеп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	биледім биледің биледіңіз		бе?	мен сен сіз	биледім биледің биледіңіз		мен сен сіз	билеген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	биледік		пе?	біз	биледік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	биледіңдер биледіңіздер биледі		ме?	сендер сіздер ол, олар	биледіңдер биледіңіздер биледі		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. **Вы танцуете?**
2. **Мы не танцевали.**
3. **Он будет танцевать.**
4. **Я танцую.**
5. **Она танцевала?**
6. **Они не танцуют.**
7. **Я танцевала?**
8. **Ты не танцевал.**
9. **Мы танцуем.**

ОЙНАУ

играть

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	ойнаймын ойнайсың ойнайсыз ойнаймыз	ба?	мен	ойнаймын ойнайсың ойнайсыз ойнаймыз		мен	ойнамаймын ойнамайсың ойнамайсыз ойнамаймыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	ойнайсыңдар ойнайсыздар ойнай	ма?	сендер	ойнайсыңдар ойнайсыздар ойнайды		сендер	ойнамайсыңдар ойнамайсыздар ойнамайды	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	ойнадым ойнадың ойнадыңыз	ба?	мен	ойнадым ойнадың ойнадыңыз		мен	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	ойнадыңдар ойнадыңыздар ойнады	ма?	сендер	ойнадыңдар ойнадыңыздар ойнады		сендер	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она не играла.
- Я играю.
- Ты не играешь.
- Они будут играть.
- Вы играли.
- Он играет.
- Она будет играть?
- Ты играл?
- Мы будем играть?

СУРЕТ САЛУ

рисовать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	сурет	саламын саласың саласыз саламыз	ба?	мен сен сіз біз	сурет	саламын саласың саласыз саламыз	мен сен сіз біз	сурет	салмаймын салмайсың салмайсыз салмаймыз
	сөңдер сіздер ол, олар		саласыңдар саласыздар сала	ма?	сөңдер сіздер ол, олар		саласыңдар саласыздар салады	сөңдер сіздер ол, олар		салмайсыңдар салмайсыздар салмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	сурет салып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	сурет салып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	сурет салып	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сөңдер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сөңдер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сөңдер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	сурет	салдым салдың салдыңыз	ба?	мен сен сіз	сурет	салдым салдың салдыңыз	мен сен сіз	сурет салған	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		салдық	па?	біз		салдық	біз		жоқпыз
	сөңдер сіздер ол, олар		салдыңдар салдыңыздар салды	ма?	сөңдер сіздер ол, олар		салдыңдар салдыңыздар салды	сөңдер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они рисуют.
- Он не рисовал.
- Ты рисовала?
- Она не будет рисовать.
- Мы будем рисовать.
- Я не рисовал.
- Вы не рисуете.
- Он рисует.
- Ты рисуешь?

ӘН АЙТУ

петь

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	ән	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	ба?	мен сен сіз біз	ән	айтамын айтасың айтасыз айтамыз	мен сен сіз біз	ән	айтпаймын айтпайсың айтпайсыз айтпаймыз
	сендер сіздер ол, олар		айтасындар айтасыздар айта	ма?	сендер сіздер ол, олар		айтасындар айтасыздар айтады	сендер сіздер ол, олар		айтпайсындар айтпайсыздар айтпайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ән айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	ән айтып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	ән айтып жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсындар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	ән	айттым айттың айттыңыз	ба?	мен сен сіз	ән	айттым айттың айттыңыз	мен сен сіз	ән айтқан	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз		айттық	па?	біз		айттық	біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		айттындар айттыңыздар айтты	ма?	сендер сіздер ол, олар		айттындар айттыңыздар айтты	сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он поёт.
- Она не пела.
- Мы будем петь?
- Вы не поёте.
- Я пел.
- Ты поёшь?
- Они поют?
- Он не будет петь.
- Я буду петь.

ӨЗГЕРУ

бежать

	?			+			-			
БҮДҮЩЕ	мен сен сіз біз	өзгеремін өзгересің өзгересіз өзереміз		бе?	мен сен сіз біз	өзгеремін өзгересің өзгересіз өзереміз		мен сен сіз біз	өзгермеймін өзгермейсің өзгермейсіз өзгермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	өзгересіндер өзгересіздер өзгере			ме?	сендер сіздер ол, олар	өзгересіндер өзгересіздер өзгереді		сендер сіздер ол, олар	өзгермейсіндер өзгермейсіздер өзгермейді
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	өзгеріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	өзгеріп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	өзгеріп жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр		ме?		сендер сіздер ол, олар	жүрсіндер жүрсіздер жүр		сендер сіздер ол, олар
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	өзгердім өзгердің өзгердіңіз		бе?	мен сен сіз	өзгердім өзгердің өзгердіңіз		мен сен сіз	өзгерген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	өзгердік			пе?	біз	өзгердік			біз
	сендер сіздер ол, олар	өзгердіңдер өзгердіңіздер өзгерді		ме?	сендер сіздер ол, олар	өзгердіңдер өзгердіңіздер өзгерді		сендер сіздер ол, олар		жоқсындар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Мы бежим.
2. Ты победишь?
3. Они бегут?
4. Мы не бежим.
5. Я не бежал.
6. Она победит.
7. Они бежали?
8. Он бежал.
9. Я не буду бежать.

ҚОЮ

ставить, класть

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	қоямын	ба?	мен	қоямын		мен	қоймаймын	
	сен	қоясың		сен	қоясың		сен	қоймайсың	
	сіз	қоясыз		сіз	қоясыз		сіз	қоймайсыз	
	біз	қоямыз	ма?	біз	қоямыз		біз	қоймаймыз	
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	қоясыңдар		сендер	қоясыңдар		сендер	қоймайсыңдар	
	сіздер	қоясыздар		сіздер	қоясыздар		сіздер	қоймайсыңдар	
	ол, олар	қоя		ол, олар	қояды		ол, олар	қоймайды	
ПРОШЕДШЕЕ	мен	қойдым	ба?	мен	қойдым		мен	қоймадым	
	сен	қойдың		сен	қойдың		сен	қоймадың	
	сіз	қойдыңыз		сіз	қойдыңыз		сіз	қоймадыңыз	
	біз	қойдық	па?	біз	қойдық		біз	қоймадық	
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	қойдыңдар	ма?	сендер	қойдыңдар		сендер	қоймадыңдар	
	сіздер	қойдыңыздар		сіздер	қойдыңыздар		сіздер	қоймадыңыздар	
	ол, олар	қойды		ол, олар	қойды		ол, олар	қоймады	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Мы положили.
- Они кладут?
- Я положу?
- Ты кладёшь?
- Она не поставила.
- Вы поставили?
- Я поставлю.
- Ты ставишь?
- Мы ставим.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Сен бірдеңе сатып алдың ба?

.....

2. Бұл туралы ешкім білмейді.

.....

3. Біз бүгін ешқайда бармаймыз.

.....

4. Сіз қандай музыка тыңдайсыз?

.....

5. Менің тамақ істеуім керек.

.....

6. Біз достарымызбен кейде балық аулауға барамыз.

.....

7. Айман кесте тігуді үйреніп жүр.

.....

8. Сен сурет саласың ба?

.....

9. Айдар сыртта футбол ойнап жатыр.

.....

10. Олар ертең концертте ән айтады.

.....

11. Менімен бірге аңшылыққа шығасың ба?

.....

12. Ол біреулермен келе жатыр.

.....

13. Сіз қандай кітап оқып жатырсыз?

.....

14. Біз қашан билейміз?

.....

15. Сен бәрін шақырдың ба?

.....

16. Ол бір жерде серуендеп жүр.

.....

УРОК 15

*Делая первые шаги к овладению
разговорным казахским языком,
очень полезно найти себе собеседника
среди носителей языка,
чтобы следить за прогрессом
в процессе своего обучения.*

Конструкция для выражения глагола «мочь»

В казахском языке для выражения глагола **мочь** используется глагол **алу** (брать, взять), который присоединяется к основному глаголу.

От основного глагола отбрасывается суффикс **у** и добавляется:

- если слово твёрдое суффикс **а**
- мягкое суффикс **е**
- если заканчивается на гласную **й**

⇒ Общая схема выглядит таким образом:

Основной глагол без у	+	а / е / й	+	алу
істе + й алу = істей алу – смочь сделать				

айта алу – смочь сказать

келе алу – смочь прийти

⇒ Глагол **алу** обычно используется в переходном (настоящем / будущем) времени (**аламын – я могу**):

Ол бұл жұмысты істей алады.

Он может сделать эту работу.

⇒ Глагол **алу** также используется в прошедшем времени (**алдым – я мог**):

Ол бұл жұмысты істей алды.

Он смог сделать эту работу.

⇒ Форма вопроса строится по алгоритму обычного глагола:

Бұл жұмысты мен үшін істей аласың ба?

Ты можешь сделать эту работу для меня?

Кеше досыңмен кездесе алдың ба?

Ты смог вчера встретиться с другом?

Бұл кітаптарды ертең әкеле аласың ба?

Ты сможешь завтра принести эти книги?

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ НА ПРИМЕРЕ ГЛАГОЛА

ЖАСАЙ АЛУ
СМОЧЬ СДЕЛАТЬ

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	жасай	аламын	ба?	мен	жасай	аламын	мен	жасай	алмаймын
	сен		аласың		сен		аласың	сен		алмайсың
	сіз		аласыз	ма?	сіз		аласыз	сіз		алмайсыз
	біз		аламыз		біз		аламыз	біз		алмаймыз
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жасай	аласыңдар	ба?	сендер	жасай	аласыңдар	сендер	жасай	алмайсыңдар
	сіздер		аласыздар		сіздер		аласыздар	сіздер		алмайсыздар
	ол, олар		ала	ма?	ол, олар		алады	ол, олар		алмайды
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жасай	алдым	ба?	мен	жасай	алдым	мен	жасай	жоқпын
	сен		алдың		сен		алдың	сен		жоқсың
	сіз		алдыңыз	па?	сіз		алдыңыз	сіз		жоқсыз
	біз		алдық		біз		алдық	біз		жоқпыз
	сендер	жасай	алдыңдар	ма?	сендер	жасай	алдыңдар	сендер	жасай	жоқсыңдар
	сіздер		алдыңыздар		сіздер		алдыңыздар	сіздер		жоқсыздар
	ол, олар		алды		ол, олар		алды	ол, олар		жоқ

Мен жасай аламын. – Я могу делать.

Сен жасай алдың ба? – Ты смог сделать?

Ол жасай алмайды. – Она не сможет сделать.

Ол жасай алған жоқ. – Он не смог сделать.

Олар жасай алмайды. – Они не смогут сделать.

Біз жасай алмай тұрмыз. – Мы не можем сделать.

Мен жасай аламын ба? – Я смогу сделать?

Конструкция для выражения глагола «мочь» (продолжение)

⇒ Форма отрицания образуется по следующей схеме:

Основной глагол без у	+	а / е / й	+	алмау
кел + е алмау = келе алмау – не смочь прийти				

айта алмау – не смочь сказать
 әкеле алмау – не смочь принести
 істей алмау – не смочь сделать

Мен саған бұл туралы айта алмаймын.
 Я не могу рассказать тебе об этом.

Ол кітаптарды әкеле алмайды.
 Она не сможет принести книги.

Ол бұл жұмысты мен үшін істей алмайды.
 Он не сможет сделать эту работу для меня.

⇒ Отрицательная форма прошедшего времени образуется при добавлении после основного глагола отрицательного слова **жоқ** с соответствующим окончанием лица и числа.

Основной глагол без у	+	а / е / й	+	алған жоқ...
-----------------------	---	-----------	---	--------------

Мен саған бұл туралы айта алған жоқпын.
 Я не мог рассказать тебе об этом.

Ол кітаптарды әкеле алған жоқ.
 Она не смогла принести книги.

Біз бұл жұмысты істей алған жоқпыз.
 Мы не смогли сделать эту работу.

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я могу принести тебе книги завтра. (Кітаптарды саған ертең)

.....

2. Я не могу закрыть окно. (Терезені)

.....

3. Мы не сможем закончить это до завтра. (Біз бұны ертеңге дейін)

.....

4. Я не могу с вами танцевать. (Мен сізбен)

.....

5. Вы сможете мне помочь? (Маған ...?)

.....

6. Она не может выбрать платье. (Ол көйлек)

.....

7. Ты смогла открыть дверь? (Есікті ...?)

.....

8. Он смог показать нам свою квартиру. (Ол бізге өз пәтерін)

.....

9. Мог бы ты закрыть окно, пожалуйста? (Өтініш, терезені ...?)

.....

10. Вы можете сделать это? (Бұны ...?)

.....

Повелительное наклонение

Повелительное наклонение (**бұйрық рай**) используется для того, чтобы выразить приказ или просьбу.

➔ Основная форма повелительного наклонения 2-го лица единственного числа (**ты**) образуется при отбрасывании от глагола окончания инфинитива «-у»:

көру – смотреть
көр – смотри

жазу – писать
жаз – пиши

Исключения с глаголами **оқу**, **табу**:

оқу – читать
оқы – читай

табу – находить
тап – найди

Форма первого лица единственного и множественного числа повелительного наклонения образуется по следующей схеме:

мен	основной глагол без у	+	-а / -е / -й	+	-йын / -йін / -ын / -ін
біз					-йық / -йік

Мен айтайын. – Давай я скажу.

Біз айтайық. – Давай мы скажем.

➔ Остальные формы лица и числа в казахском языке также образуются при отбрасывании от глагола окончания инфинитива «у» и прибавлении следующих окончаний:

сіз	Вы (уваж., ед. число)	-ңыз / -ңіз / -ыңыз / -іңіз
сендер	вы	-ңдар / -ңдер / -ыңдар / -іңдер
сіздер	Вы (уваж., мн. число)	-ңыздар / -ңіздер / -ыңыздар / -іңіздер
ол	он, она	-сын / -сін
олар	они	

➔ Отрицательная форма образуется при добавлении отрицательных частиц **ба / бе, па / пе, ма / ме** к основе глагола, после чего следует соответствующие окончания лица и числа.

Ол айтпасын – Пусть он не говорит.
Біз бастамайық. – Давай мы не будем начинать.

➔ Вопросительная форма повелительного наклонения есть только в 1-м и в 3-м лице единственного и множественного числа. Она образуется путем прибавления вопросительной частицы **ба / бе, па / пе, ма / ме**.

Кітапты оқысын! – Пусть он прочитает книгу!
Бүгін бізге кел! – Приходи сегодня к нам!
Мені осында қалдырасыңдар ма? – Вы оставите меня здесь?
Олар бұл жұмысты жасасын ба? – Пусть они сделают эту работу?

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ ГЛАГОЛА В ПОВЕЛИТЕЛЬНОМ НАКЛОНЕНИИ

ІСТЕУ ДЕЛАТЬ

	?		+		–	
БУДУЩЕЕ	мен	істейін бе?	мен	істейін	мен	істемеймін
	сен	істейсің бе?	сен	істейсің	сен	істемейсің
	сіз	істейсіз бе?	сіз	істейсіз	сіз	істемейсіз
	біз	істейміз бе?	біз	істейміз	біз	істемейміз
	сендер	істейсіңдер ме?	сендер	істейсіңдер	сендер	істемейсіңдер
	сіздер	істейсіздер ме?	сіздер	істейсіздер	сіздер	істемейсіздер
	ол, олар	істесін бе?	ол, олар	істейді	ол, олар	істемейді

Істе! – Делай!
Істеңіз! – Делайте!

Істеме! – Не делай!
Істемеңіз! – Не делайте!

Разговорная тема: Еда Ас

таңғы ас ішу – завтракать
түскі ас ішу – обедать
кешкі ас ішу – ужинать

мәзір
меню

шот
счёт

ет
мясо

балық
рыба

көкөніс
овощи

жеміс-жидек
фрукты

шай
чай

кофе
кофе

су
вода

сүт
молоко

шырын
сок

нан
хлеб

қант
сахар

тұз
соль

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я пью кофе с молоком. (Мен кофені ... ішемін.)

.....

2. Он не ест мясо. (Ол ... жемейді.)

.....

3. Она хорошо готовит рыбу. (Ол ... жақсы дайындайды.)

.....

4. На столе лежат фрукты. (Үстелде ... жатыр.)

.....

5. У нас нет меню. (Бізде ... жоқ.)

.....

6. Где соль? (... қайда?)

.....

7. Ты завтракал? (... іштің бе?)

.....

8. Я пью чай без сахара. (Мен ... қантсыз ішемін.)

.....

9. Она не ест сахар. (Ол ... жемейді.)

.....

10. Не могли бы Вы принести счёт? (... әкеле аласыз ба?)

.....

ҚАЛДЫРУ

оставлять

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	қалдырамын қалдырасың қалдырасыз қалдырамыз	ба?	мен сен сіз біз	қалдырамын қалдырасың қалдырасыз қалдырамыз	мен сен сіз біз	қалдырмаймын қалдырмайсың қалдырмайсыз қалдырмаймыз	мен сен сіз біз	қалдырмаймын қалдырмайсың қалдырмайсыз қалдырмаймыз
	сендер сіздер ол, олар	қалдырасыңдар қалдырасыздар қалдыра	ма?	сендер сіздер ол, олар	қалдырасыңдар қалдырасыздар қалдырады	сендер сіздер ол, олар	қалдырмайсыңдар қалдырмайсыздар қалдырмайды	сендер сіздер ол, олар	қалдырмайсыңдар қалдырмайсыздар қалдырмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	қал- ды- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	қал- ды- рып	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	қалдырдым қалдырдың қалдырдыңыз	ба?	мен сен сіз	қалдырдым қалдырдың қалдырдыңыз	мен сен сіз	қалдырдым қалдырдың қалдырдыңыз	мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	қалдырдық	па?	біз	қалдырдық	біз	қалдырдық	біз	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	қалдырдыңдар қалдырдыңыздар қалдырды	ма?	сендер сіздер ол, олар	қалдырдыңдар қалдырдыңыздар қалдырды	сендер сіздер ол, олар	қалдырдыңдар қалдырдыңыздар қалдырды	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он оставляет.
- Она не оставила.
- Они оставят?
- Мы оставили.
- Ты оставишь?
- Он не оставляет.
- Я оставляю.
- Вы оставили.
- Мы оставим.

АСЫҒУ

спешить, торопиться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	асығамын асығасың асығасыз асығамыз	ба?	мен сен сіз біз	асығамын асығасың асығасыз асығамыз		мен сен сіз біз	асықпаймын асықпайсың асықпайсыз асықпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	асығасыңдар асығасыздар асыға	ма?	сендер сіздер ол, олар	асығасыңдар асығасыздар асығады		сендер сіздер ол, олар	асықпайсыңдар асықпайсыздар асықпайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	асығып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	асығып	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	асықтым асықтың асықтыңыз	ба?	мен сен сіз	асықтым асықтың асықтыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	асықтық	па?	біз	асықтық		біз	асыққан	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	асықтыңдар асықтыңыздар асықты	ма?	сендер сіздер ол, олар	асықтыңдар асықтыңыздар асықты		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он спешил.
- Я не спешил.
- Ты будешь спешить?
- Она не будет спешить.
- Они не спешили.
- Мы спешим.
- Ты не спешишь.
- Вы не торопились.
- Я буду торопиться.

ШАРШАУ

уставать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	шаршаймын шаршайсың шаршайсыз шаршаймыз	ба?	мен сен сіз біз	шаршаймын шаршайсың шаршайсыз шаршаймыз	мен сен сіз біз	шаршамаймын шаршамайсың шаршамайсыз шаршамаймыз		
	сендер сіздер ол, олар	шаршайсыңдар шаршайсыздар шаршай	ма?	сендер сіздер ол, олар	шаршайсыңдар шаршайсыздар шаршайды	сендер сіздер ол, олар	шаршамайсыңдар шаршамайсыздар шаршамайды		
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	шар-шап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	шар-шап	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	шаршадым шаршадың шаршадыңыз	ба?	мен сен сіз	шаршадым шаршадың шаршадыңыз	мен сен сіз	шаршаған	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	шаршадық	па?	біз	шаршадық	біз		жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	шаршадыңдар шаршадыңыздар шаршады	ма?	сендер сіздер ол, олар	шаршадыңдар шаршадыңыздар шаршады	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он не устанет.
2. Я устаю.
3. Она устала?
4. Ты не устал.
5. Мы устанем?
6. Я устал.
7. Он не устаёт.
8. Она устанет.
9. Они устают?

КӨТЕРУ

поднимать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	көтеремін көтересің көтересіз көтеріміз	бе?	мен сен сіз біз	көтеремін көтересің көтересіз көтеріміз		мен сен сіз біз	көтермеймін көтермейсің көтермейсіз көтермейміз	
	сендер сіздер ол, олар	көтересіңдер көтересіздер көтере	ме?	сендер сіздер ол, олар	көтересіңдер көтересіздер көтереді		сендер сіздер ол, олар	көтермейсіңдер көтермейсіздер көтермейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	көте- ріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	көте- ріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	көтердім көтердің көтердіңіз	бе?	мен сен сіз	көтердім көтердің көтердіңіз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	көтердік	пе?	біз	көтердік		біз	жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	көтердіңдер көтердіңіздер көтерді	ме?	сендер сіздер ол, олар	көтердіңдер көтердіңіздер көтерді		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я поднимал.
2. Он поднимет.
3. Вы не поднимете.
4. Вы поднимете?
5. Она не поднимает.
6. Мы подняли.
7. Я поднимусь.
8. Ты поднял.
9. Они не поднимут.

ТАПСЫРЫС БЕРУ

заказывать

	?				+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс	беремін бересің бересіз береміз	бе?	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс	беремін бересің бересіз береміз	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс	бермеймін бермейсің бермейсіз бермейміз
	сәндер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер бере	ме?	сәндер сіздер ол, олар		бересіңдер бересіздер береді	сәндер сіздер ол, олар		бермейсіңдер бермейсіздер бермейді
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс беріп	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс беріп жатқан	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сәндер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тап- сы- рыс	бердім бердің бердіңіз	бе?	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс	бердім бердің бердіңіз	мен сен сіз біз	тап- сы- рыс берген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	біз		бердік	пе?	біз		бердік	біз		жоқпыз
	сәндер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	ме?	сәндер сіздер ол, олар		бердіңдер бердіңіздер берді	сәндер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Она заказала.
- Мы не заказывали.
- Они заказали?
- Ты закажешь?
- Я не закажу.
- Ты не заказал.
- Мы заказываем?
- Он заказывает.
- Я закажу.

ЖИНАУ

собрать

	?			+			-		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жинаймын жинайсың жинайсыз жинаймыз	ба?	мен сен сіз біз	жинаймын жинайсың жинайсыз жинаймыз		мен сен сіз біз	жинамаймын жинамайсың жинамайсыз жинамаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жинайсыңдар жинайсыздар жинай	ма?	сендер сіздер ол, олар	жинайсыңдар жинайсыздар жинайды		сендер сіздер ол, олар	жинамайсыңдар жинамайсыздар жинамайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жи- нап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз	жи- нап	жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар		жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жинадым жинадың жинадыңыз	ба?	мен сен сіз	жинадым жинадың жинадыңыз		мен сен сіз	жинадым жинадың жинадыңыз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	жинадық	па?	біз	жинадық		біз	жинадық	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жинадыңдар жинадыңыздар жинады	ма?	сендер сіздер ол, олар	жинадыңдар жинадыңыздар жинады		сендер сіздер ол, олар	жинадыңдар жинадыңыздар жинады	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты собираешь?
2. Я собрал.
3. Он не собирал.
4. Мы не будем собирать.
5. Она собирает?
6. Вы не собираете.
7. Я собираю.
8. Они собирали?
9. Мы будем собирать.

КЕШІРУ

прощать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	кешіремін кешіресің кешіресіз кешіреміз	бе?	мен сен сіз біз	кешіремін кешіресің кешіресіз кешіреміз		мен сен сіз біз	кешірмеймін кешірмейсің кешірмейсіз кешірмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	кешіресіңдер кешіресіздер кешіре	ме?	сендер сіздер ол, олар	кешіресіңдер кешіресіздер кешіреді		сендер сіздер ол, олар	кешірмейсіңдер кешірмейсіздер кешірмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	кеші- ріп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	ба?	мен сен сіз біз	кеші- ріп	тұрмын тұрсың тұрсыз тұрмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	ма?	сендер сіздер ол, олар		тұрсыңдар тұрсыздар тұр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	кешірдім кешірдің кешірдіңіз	бе?	мен сен сіз	кешірдім кешірдің кешірдіңіз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	кешірдік	пе?	біз	кешірдік		біз	кешірген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	кешірдіңдер кешірдіңіздер кешірді	ме?	сендер сіздер ол, олар	кешірдіңдер кешірдіңіздер кешірді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я простил.
2. Она не простила.
3. Мы простили?
4. Они простят?
5. Ты прощаешь?
6. Он прощает.
7. Мы не простили.
8. Они прощают.
9. Я прощу.

ҮМІТТЕНУ

надеяться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	үміттенемін үміттенесің үміттенесіз үміттенеміз	бе?	мен сен сіз біз	үміттенемін үміттенесің үміттенесіз үміттенеміз		мен сен сіз біз	үміттенбеймін үміттенбейсің үміттенбейсіз үміттенбейміз	
	сендер сіздер ол, олар	үміттенесіңдер үміттенесіздер үміттенеміз	ме?	сендер сіздер ол, олар	үміттенесіңдер үміттенесіздер үміттенеміз		сендер сіздер ол, олар	үміттенбейсіңдер үміттенбейсіздер үміттенбейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	үміт- теніп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	үміт- теніп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіңдер жүрсіздер жүр	үміттеніп жүрген	жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	үміттендім үміттендің үміттендіңіз	бе?	мен сен сіз	үміттендім үміттендің үміттендіңіз		мен сен сіз	үміттенген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	үміттендік	пе?	біз	үміттендік		біз	үміттенген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	үміттендіңдер үміттендіңіздер үміттенді	ме?	сендер сіздер ол, олар	үміттендіңдер үміттендіңіздер үміттенді		сендер сіздер ол, олар	үміттенген	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он будет надеяться?
- Мы не будем надеяться.
- Я буду надеяться.
- Ты не надеешься.
- Они надеются?
- Она надеется.
- Он не надеялся.
- Мы надеялись?
- Вы надеялись.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Анам базардан ет сатып алды.

.....

2. Ол бүгін жұмысқа келе алмайды.

.....

3. Сен маған қашан көмектесе аласың?

.....

4. Үстелді көтерме.

.....

5. Мен оны кешірген жоқпын.

.....

6. Ертең кешікпе!

.....

7. Ол балық жемейді.

.....

8. Мен сізге кеңес бере алмаймын.

.....

9. Маған сөз бер.

.....

10. Сіз асығып тұрсыз ба?

.....

11. Ол бұл затты сата алған жоқ.

.....

12. Шай ішесің бе?

.....

13. Түскі ас ішейік.

.....

14. Сен әлі үміттеніп жүрсің бе?

.....

15. Сен тамақ істей аласың ба?

.....

16. Мені кешіре аласың ба?

.....

УРОК 16

При изучении казахского языка полезно узнать больше об истории и традициях казахского народа, которые неизбежно проявляются в особенностях его языка.

Желательное наклонение

➔ Форма желательного наклонения образуется путем присоединения к основе глагола суффиксов «-ғы / -гі, -қы / -кі» + притяжательные окончания в сочетании с глаголом «кел» в значении «хотеть», «желать» в нужном времени.

Менің оқығым келеді. – Я хочу прочитать.

Менің оқығым келіп тұр. – Я хочу прочитать (сейчас, в данный момент).

Менің оқығым келді. – Я хотел прочитать.

➔ Отрицательные формы желательного наклонения образуется при помощи отрицательного суффикса «-ме», который присоединяется к корню вспомогательного глагола **келмеді, келмей отыр (тұр, жүр), келмейді:**

Менің оқығым келмейді. – Я не хочу читать.

Менің оқығым келмей тұр. – Я не хочу читать (сейчас, в данный момент).

Менің оқығым келмеді. – Я не хотел читать.

СХЕМА СПРЯЖЕНИЯ ЖЕЛАТЕЛЬНОГО НАКЛОНЕНИЯ на примере глагола

КӨРУ ВИДЕТЬ

	?				+			–		
БУДУЩЕЕ	менің	көргім			менің	көргім		менің	көргім	
	сенің	көргің			сенің	көргің		сенің	көргің	
	сіздің	көргіңіз			сіздің	көргіңіз		сіздің	көргіңіз	
	біздің	көргіміз			біздің	көргіміз		біздің	көргіміз	
НАСТОЯЩЕЕ	сендердің	көргілерің	келеді	ме?	сендердің	көргілерің	келеді	сендердің	көргілерің	келмейді
	сіздердің	көргілеріңіз			сіздердің	көргілеріңіз		сіздердің	көргілеріңіз	
	оның	көргісі			оның	көргісі		оның	көргісі	
	олардың	көргісі			олардың	көргісі		олардың	көргісі	
ПРОШЕДШЕЕ	менің	көргім			менің	көргім		менің	көргім	
	сенің	көргің			сенің	көргің		сенің	көргің	
	сіздің	көргіңіз			сіздің	көргіңіз		сіздің	көргіңіз	
	біздің	көргіміз			біздің	көргіміз		біздің	көргіміз	
	сендердің	көргілерің	келіп тұр	ма?	сендердің	көргілерің	келіп тұр	сендердің	көргілерің	келіп тұрған жоқ
	сіздердің	көргілеріңіз			сіздердің	көргілеріңіз		сіздердің	көргілеріңіз	
	оның	көргісі			оның	көргісі		оның	көргісі	
	олардың	көргісі			олардың	көргісі		олардың	көргісі	
ПРОШЕДШЕЕ	менің	көргім			менің	көргім		менің	көргім	
	сенің	көргің			сенің	көргің		сенің	көргің	
	сіздің	көргіңіз			сіздің	көргіңіз		сіздің	көргіңіз	
	біздің	көргіміз			біздің	көргіміз		біздің	көргіміз	
	сендердің	көргілерің	келді	ме?	сендердің	көргілерің	келді	сендердің	көргілерің	келген жоқ
	сіздердің	көргілеріңіз			сіздердің	көргілеріңіз		сіздердің	көргілеріңіз	
	оның	көргісі			оның	көргісі		оның	көргісі	
	олардың	көргісі			олардың	көргісі		олардың	көргісі	

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Я хочу тебя увидеть сегодня. (Сені бүгін)

.....

2. Он хочет стать врачом. (Ол дәрігер)

.....

3. Вы хотите посмотреть этот фильм? (Сендердің бұл фильмді ... ме?)

.....

4. Я не хочу с тобой играть. (Сенімен)

.....

5. Он хотел поехать к тебе. (Оның саған)

.....

6. Я хочу прочитать эту книгу. (Менің бұл кітапты)

.....

7. Она хотела купить эту машину. (Ол бұл машинаны)

.....

8. Ему хочется спать. (Оның)

.....

9. Ты хочешь открыть окно? (Терезені ... ма?)

.....

10. Я хочу тебя похвалить. (Сені)

.....

Условное наклонение

Условное наклонение (шартты рай) обозначает действие, осуществление которого возможно при определенном условии.

⇒ Форма условного наклонения образуется путём присоединения к основе глагола суффиксов **-са / -се** + личные окончания:

Мен барсам	Если я пойду
Сен барсаң	Если ты пойдёшь
Сіз барсаңыз	Если Вы пойдёте
Ол барса	Если он пойдёт
Біз барсақ	Если мы пойдём
Сендер барсаңдар	Если вы пойдёте
Сіздер барсаңыздар	Если Вы пойдёте
Олар барса	Если они пойдут

Отрицательные формы условного наклонения

⇒ Отрицательные формы условного наклонения образуются с помощью **-ма / -ме, -ба / -бе, -па / -пе** которые соединяются с основой глагола.

Мен бармасам	Если я не пойду
Сен бармасаң	Если ты не пойдёшь
Сіз бармасаңыз	Если Вы не пойдёте
Ол бармаса	Если он не пойдёт
Біз бармасақ	Если мы не пойдём
Сендер бармасаңдар	Если вы не пойдёте
Сіздер бармасаңыздар	Если Вы не пойдёте
Олар бармаса	Если они не пойдут

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. Если ты пойдёшь, я тоже пойду. (Сен ..., мен де барамын.)

.....

2. Если бы я знал, я бы пришёл. (... , келер едім.)

.....

3. Если пойдёт дождь, мы останемся дома. (Жаңбыр ..., үйде қаламыз.)

.....

4. Если они не пригласят, мы не пойдём. (Олар ..., біз бармаймыз.)

.....

5. Если ты согласишься, я подарю тебе книгу. (Сен ..., саған кітап сыйлаймын.)

.....

6. Если прочитаешь, то поймёшь . (... , түсінесің.)

.....

7. Если он скажет, я помогу. (Ол ..., мен көмектесемін.)

.....

8. Если у тебя болит голова, иди к врачу. (Басың ..., дәрігерге бар.)

.....

9. Если день будет теплым, то пойдём в парк. (Күн жылы ..., паркке барамыз.)

.....

10. Если спросят, я отвечу. (... , жауап беремін.)

.....

Разговорная тема: Внешность

Келбет

бет, түр
лицо

бас
голова

көз
глаза

құлақ
ухо

ауыз
рот

мұрын
нос

мойын
шея

тері
кожа

саусақ
палец

шаш
волосы

қол, алақан
рука, кисть, ладонь

аяқ, табан
нога, ступня

сол
правый

оң
левый

Переведите на казахский язык и запишите предложения, вставляя пропущенные слова.

1. У неё голубые глаза. (Оның ... көк.)

.....

2. Мне нравится его нос. (Оның ... ұнайды.)

.....

3. У меня болит шея. (... ауырып тұр.)

.....

4. Ты видел его лицо? (Оның ... көрдің бе?)

.....

5. У неё маленький рот. (Оның ... кішкентай.)

.....

6. Она дала ему руку. (Оған ... берді.)

.....

7. У Ерлана большие уши. (Ерланның ... үлкен.)

.....

8. У тебя большая голова. (Сенің ... үлкен.)

.....

9. У них длинные волосы. (Олардың ... ұзын.)

.....

10. Он протянул левую руку. (Ол ... ұсынды.)

.....

ЕМДЕУ

ЛЕЧИТЬ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	емдеймін емдейсің емдейсіз емдейміз	бе?	мен сен сіз біз	емдеймін емдейсің емдейсіз емдейміз		мен сен сіз біз	емдемеймін емдемейсің емдемейсіз емдемейміз	
	сендер сіздер ол, олар	емдейсіңдер емдейсіздер емдей	ме?	сендер сіздер ол, олар	емдейсіңдер емдейсіздер емдейді		сендер сіздер ол, олар	емдемейсіңдер емдемейсіздер емдемейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз		жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	ба?	мен сен сіз біз		жатырмын жатырсың жатырсыз жатырмыз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	емдеп	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	емдеп	жатырсыңдар жатырсыздар жатыр	сендер сіздер ол, олар	емдеп жатқан жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	емдедім емдедің емдедіңіз	бе?	мен сен сіз	емдедім емдедің емдедіңіз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	емдедік	пе?	біз	емдедік		біз	емдеген	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	емдедіңдер емдедіңіздер емдеді	ме?	сендер сіздер ол, олар	емдедіңдер емдедіңіздер емдеді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Он лечит.
2. Ты лечишь?
3. Они лечили.
4. Она не лечит.
5. Вы будете лечить?
6. Вы лечили?
7. Он не лечил.
8. Она лечила?
9. Я буду лечить.

ЕМДЕЛУ**лечиться**

	?			+			-			
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	емделемін емделесің емделесіз емделеміз		бе?	мен сен сіз біз	емделемін емделесің емделесіз емделеміз		мен сен сіз біз	емделмеймін емделмейсің емделмейсіз емделмейміз	
	сендер сіздер ол, олар	емделесіңдер емделесіздер емделе		ме?	сендер сіздер ол, олар	емделесіңдер емделесіздер емделеді		сендер сіздер ол, олар	емделмейсіңдер емделмейсіздер емделмейді	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	ем-деліп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	бе?	мен сен сіз біз	ем-деліп	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	емделіп жүрген	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	емделдім емделдің емделдіңіз		бе?	мен сен сіз	емделдім емделдің емделдіңіз		мен сен сіз	емделген	жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	емделдік		пе?	біз	емделдік		біз		жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	емделдіңдер емделдіңіздер емделді		ме?	сендер сіздер ол, олар	емделдіңдер емделдіңіздер емделді		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты лечишься?
2. Я вылечился.
3. Он не лечится.
4. Мы будем лечиться.
5. Она лечится?
6. Вы не лечитесь.
7. Я лечусь.
8. Они лечились?
9. Ты будешь лечиться?

АУЫРУ

болетъ

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	ауырамын	ба?	мен	ауырамын	мен	ауырмаймын		
	сен	ауырасың		сен	ауырасың		ауырмайсың		
	сіз	ауырасыз		сіз	ауырасыз		ауырмайсыз		
	біз	ауырамыз	ма?	біз	ауырамыз	сендер	ауырмаймыз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	ауырасыңдар		сендер	ауырасыңдар		ауырмайсыңдар		
	сіздер	ауырасыздар		сіздер	ауырасыздар		ауырмайсыздар		
	ол, олар	ауыра		ол, олар	ауырады		ауырмайды		
	ол, олар	ауыра	ма?	ол, олар	ауырады	оп, олар	ауырмайды		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын	мен	жоқпын		
	сен	жатырсың		сен	жатырсың		жоқсың		
	сіз	жатырсыз		сіз	жатырсыз		жоқсыз		
	біз	жатырмыз	ма?	біз	жатырмыз	сендер	жоқпыз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	жатырсыңдар		сендер	жатырсыңдар		жоқсыңдар		
	сіздер	жатырсыздар		сіздер	жатырсыздар		жоқсыздар		
	ол, олар	жатыр		ол, олар	жатыр		жоқ		
	ол, олар	жатыр	ма?	ол, олар	жатыр	оп, олар	жоқ		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	ауырдым	ба?	мен	ауырдым	мен	жоқпын		
	сен	ауырдың		сен	ауырдың		жоқсың		
	сіз	ауырдыңыз		сіз	ауырдыңыз		жоқсыз		
	біз	ауырдық	па?	біз	ауырдық	сендер	жоқпыз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	ауырдыңдар		сендер	ауырдыңдар		жоқсыңдар		
	сіздер	ауырдыңыздар		сіздер	ауырдыңыздар		жоқсыздар		
	ол, олар	ауырды		ол, олар	ауырды		жоқ		
	ол, олар	ауырды	ма?	ол, олар	ауырды	оп, олар	жоқ		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Я болею.
2. Она не болеет.
3. Ты болеешь?
4. Она болела?
5. Я не буду болеть.
6. Они болели?
7. Мы не будем болеть.
8. Он не болеет.
9. Вы болеете?

ЖОҒАЛТУ

терять

	?			+			–		
БУДУЩЕ	мен сен сіз біз	жоғалтамын жоғалтасың жоғалтасыз жоғалтамыз	ба?	мен сен сіз біз	жоғалтамын жоғалтасың жоғалтасыз жоғалтамыз		мен сен сіз біз	жоғалтпаймын жоғалтпайсың жоғалтпайсыз жоғалтпаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	жоғалтасыңдар жоғалтасыздар жоғалта	ма?	сендер сіздер ол, олар	жоғалтасыңдар жоғалтасыздар жоғалтады		сендер сіздер ол, олар	жоғалтпайсыңдар жоғалтпайсыздар жоғалтпайды	
НАСТОЯЩЕ	мен сен сіз біз	отырмын отырсың отырсыз отырмыз	ба?	мен сен сіз біз	отырмын отырсың отырсыз отырмыз		мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	отырсыңдар отырсыздар отыр	ма?	сендер сіздер ол, олар	отырсыңдар отырсыздар отыр		сендер сіздер ол, олар	жоғалтып отырған жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	
ПРОШЕДШЕ	мен сен сіз	жоғалттым жоғалттың жоғалттыңыз	ба?	мен сен сіз	жоғалттым жоғалттың жоғалттыңыз		мен сен сіз	жоқпын жоқсың жоқсыз	
	біз	жоғалттық	па?	біз	жоғалттық		біз	жоғалтқан жоқпыз	
	сендер сіздер ол, олар	жоғалттыңдар жоғалттыңыздар жоғалтты	ма?	сендер сіздер ол, олар	жоғалттыңдар жоғалттыңыздар жоғалтты		сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ	

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они потеряли.
- Он не потерял.
- Ты потерял?
- Он теряет.
- Мы потеряем.
- Я не потеряю.
- Вы не потеряете.
- Он потеряет.
- Вы потеряли?

ТЫРЫСУ

стараться

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	тырысамын тырысасың тырысасыз тырысамыз	ба?	мен сен сіз біз	тырысамын тырысасың тырысасыз тырысамыз		мен сен сіз біз	тырыспаймын тырыспайсың тырыспайсыз тырыспаймыз	
	сендер сіздер ол, олар	тырысасыңдар тырысасыздар тырыса	ма?	сендер сіздер ол, олар	тырысасыңдар тырысасыздар тырысады		сендер сіздер ол, олар	тырыспайсыңдар тырыспайсыздар тырыспайды	
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	тырысып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз	тырысып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	тырыстым тырыстың тырыстыңыз	ба?	мен сен сіз	тырыстым тырыстың тырыстыңыз		мен сен сіз		жоқпын жоқсың жоқсыз
	біз	тырыстық	па?	біз	тырыстық		біз	тырысқан	жоқпыз
	сендер сіздер ол, олар	тырыстыңдар тырыстыңыздар тырысты	ма?	сендер сіздер ол, олар	тырыстыңдар тырыстыңыздар тырысты		сендер сіздер ол, олар		жоқсыңдар жоқсыздар жоқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Он не будет стараться.
- Я стараюсь.
- Она старается?
- Ты не старался.
- Мы постараемся.
- Я старался.
- Он не старается.
- Вы постараетесь.
- Они стараются.

ЖАСЫРУ

скрывать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен сен сіз біз	жасырамын жасырасың жасырасыз жасырамыз	ба?	мен сен сіз біз	жасырамын жасырасың жасырасыз жасырамыз	мен сен сіз біз	жасырмаймын жасырмайсың жасырмайсыз жасырмаймыз	мен сен сіз біз	жасырмаймын жасырмайсың жасырмайсыз жасырмаймыз
	сендер сіздер ол, олар	жасырасыңдар жасырасыздар жасыра	ма?	сендер сіздер ол, олар	жасырасыңдар жасырасыздар жасырады	сендер сіздер ол, олар	жасырмайсыңдар жасырмайсыздар жасырмайды	сендер сіздер ол, олар	жасырмайсыңдар жасырмайсыздар жасырмайды
НАСТОЯЩЕЕ	мен сен сіз біз	жасы- рып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	ба?	мен сен сіз біз	жасы- рып	жүрмін жүрсің жүрсіз жүрміз	мен сен сіз біз	жөқпын жөқсың жөқсыз жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	ме?	сендер сіздер ол, олар		жүрсіндер жүрсіздер жүр	сендер сіздер ол, олар	жөқсыңдар жөқсыздар жөқ
ПРОШЕДШЕЕ	мен сен сіз	жасырдым жасырдың жасырдыңыз	ба?	мен сен сіз	жасырдым жасырдың жасырдыңыз	мен сен сіз	жасырған	жөқпын жөқсың жөқсыз	жөқпын жөқсың жөқсыз
	біз	жасырдық	па?	біз	жасырдық	біз		жөқпыз	жөқпыз
	сендер сіздер ол, олар	жасырдыңдар жасырдыңыздар жасырды	ма?	сендер сіздер ол, олар	жасырдыңдар жасырдыңыздар жасырды	сендер сіздер ол, олар		жөқсыңдар жөқсыздар жөқ	жөқсыңдар жөқсыздар жөқ

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

- Они скрывают?
- Я не скрываю.
- Ты скрывал?
- Она не скрывает.
- Я скрою.
- Мы скрываем.
- Он скрывает.
- Вы не скрыли.
- Ты не скроешь.

ШЕШУ

решать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	шешемін	бе?	мен	шешемін	мен	шешпеймін		
	сен	шешесің		сен	шешесің		сен		
	сіз	шешесіз		сіз	шешесіз		сіз		
	біз	шешеміз	ме?	біз	шешеміз	біз	шешпейміз		
	сендер	шешесіңдер		сендер	шешесіңдер		сендер		
	сіздер	шешесіздер		сіздер	шешесіздер		сіздер		
	ол, олар	шеше		ол, олар	шешеді		ол, олар		
НАСТОЯЩЕЕ	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын	мен	жоқпын		
	сен			сен					
	сіз			сіз					
	біз	жатырсыз	ма?	біз	жатырсыз	біз	жоқсыз		
	сендер	жатырмыз		сендер	жатырмыз		жоқпыз		
	сіздер	жатырсыңдар		сіздер	жатырсыңдар		жоқсыңдар		
	ол, олар	жатырсыздар		ол, олар	жатырсыздар		жоқсыздар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын	мен	жоқпын		
	сен	жатырсың		сен	жатырсың				
	сіз	жатырсыз		сіз	жатырсыз				
	біз	жатырмыз	ма?	біз	жатырмыз	біз	жоқсыз		
	сендер	жатырмыз		сендер	жатырмыз		жоқпыз		
	сіздер	жатырсыңдар		сіздер	жатырсыңдар		жоқсыңдар		
	ол, олар	жатырсыздар		ол, олар	жатырсыздар		жоқсыздар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	жатырмын	ба?	мен	жатырмын	мен	жоқпын		
	сен	жатырсың		сен	жатырсың				
	сіз	жатырсыз		сіз	жатырсыз				
	біз	жатырмыз	ма?	біз	жатырмыз	біз	жоқсыз		
	сендер	жатырмыз		сендер	жатырмыз		жоқпыз		
	сіздер	жатырсыңдар		сіздер	жатырсыңдар		жоқсыңдар		
	ол, олар	жатырсыздар		ол, олар	жатырсыздар		жоқсыздар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты решил?
2. Она решает?
3. Он решит?
4. Я не решил.
5. Мы не решим.
6. Он не решает.
7. Я решаю.
8. Он решит.
9. Они решили.

ҰСЫНУ

предлагать

	?			+			–		
БУДУЩЕЕ	мен	ұсынамын ұсынасың ұсынасыз ұсынамыз	бе?	мен	ұсынамын ұсынасың ұсынасыз ұсынамыз		мен	ұсынбаймын ұсынбайсың ұсынбайсыз ұсынбаймыз	
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
НАСТОЯЩЕЕ	сендер	ұсынасыңдар ұсынасыздар ұсына	ме?	сендер	ұсынасыңдар ұсынасыздар ұсынады		сендер	ұсынбайсыңдар ұсынбайсыздар ұсынбайды	
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
ПРОШЕДШЕЕ	мен	ұсындым ұсындың ұсындыңыз	бе?	мен	ұсындым ұсындың ұсындыңыз		мен	ұсынған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сен			сен			сен		
	сіз			сіз			сіз		
	біз			біз			біз		
ПРОШЕДШЕЕ	сендер	ұсындыңдар ұсындыңыздар ұсынды	ме?	сендер	ұсындыңдар ұсындыңыздар ұсынды		сендер	ұсынған	жоқпын жоқсың жоқсыз жоқпыз жоқсыңдар жоқсыздар жоқ
	сіздер			сіздер			сіздер		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		
	ол, олар			ол, олар			ол, олар		

Переведите с русского на казахский и запишите следующие предложения:

1. Ты предложил?
2. Он предложит.
3. Они не предлагали.
4. Она предложит?
5. Вы предлагаете?
6. Мы предложили.
7. Он не предлагает.
8. Я предлагаю.
9. Они не будут предлагать.

Переведите на русский язык и запишите следующие фразы:

1. Менің саған көмектескім келді.

.....

2. Ол мұғалім болғысы келеді.

.....

3. Сен тырысқан жоқсың.

.....

4. Сен бізден не жасырып тұрсың?

.....

5. Айманның көзі үлкен және әдемі.

.....

6. Сізге емделу керек.

.....

7. – Сен бүгін театрға барасың ба? – Жоқ, мен ауырып жатырмын.

.....

8. Оның шашы қара және ұзын.

.....

9. Ол сол қолын ұсынды.

.....

10. Сен айтсаң, мен де айтамын.

.....

11. Киноға барғың келеді ме?

.....

12. Менің су ішкім келіп тұр.

.....

13. Қалың киінбесең, ауырасың.

.....

14. Менің тамақ істегім келмейді.

.....

15. Сіз айтпасаңыз, ол білмейді.

.....

16. Сен тырыса аласың ба?

.....

ИТОГОВЫЕ УПРАЖНЕНИЯ

Запишите по-казахски свои ответы на следующие вопросы:

1. Атыңыз кім?

2. Қайда тұрасыз?

3. Қайда оқисыз?

4. Әкеңіз қайда жұмыс істейді?

5. Отбасында нешеуісіздер?

6. Достарыңыз көп пе?

7. Немен айналысқанды ұнатасыз?

8. Демалыс күні театрға барасыз ба?

9. Гитара шертесіз бе?

10. Қыдырғанды ұнатасыз ба?

11. Қандай музыка тыңдағанды ұнатасыз?

.....

12. Билей аласыз ба?

.....

13. Қайда саяхаттағыңыз келеді?

.....

14. Бүгін не істейсіз?

.....

15. Тамақ істегенді ұнатасыз ба?

.....

16. Қазақ тілін не үшін үйреніп жүрсіз?

.....

17. Қазақстанда болдыңыз ба?

.....

18. Қазақша сөйлей аласыз ба?

.....

19. Ағылшын тілін білесіз бе?

.....

20. Қазақ тілі ағылшын тілінен қиын ба?

.....

Содержание

Алфавит	8
Рекомендации по работе с тренажёром	10

УРОК 1 11

Алгоритм глагола в казахском языке	12
Вопросительные и временные слова	16
Разговорная тема: Этикет	18
Алгоритм глагола:	
АЙТУ – СКАЗАТЬ, ГОВОРИТЬ	20
БІЛУ – ЗНАТЬ	21
ТҰР – СТОЯТЬ	22
ОТЫР – СИДЕТЬ	23
ЖАТЫР – ЛЕЖАТЬ	24
ЖҰР – ХОДИТЬ, ИДТИ	25
БАРУ – ИДТИ	26
КЕЛУ – ПРИХОДИТЬ, ПРИЕЗЖАТЬ	27
Упражнения	28

УРОК 2 29

Местоимения	30
Направления	32
Разговорная тема: Дом	34
Алгоритм глагола:	
ТҰРУ – ЖИТЬ, ПРОЖИВАТЬ	36
ІСТЕУ – ДЕЛАТЬ	37
КӨРУ – ВИДЕТЬ	38
ЕСТУ – СЛЫШАТЬ	39
ТЫҢДАУ – СЛУШАТЬ	40
СҰРАУ – СПРАШИВАТЬ, ПРОСИТЬ	41
КЕТУ – УХОДИТЬ, УЕЗЖАТЬ, ИДТИ	42
ҚАЛУ – ОСТАВАТЬСЯ	43
Упражнения	44

УРОК 3 45

Притяжательные местоимения	46
Указательные местоимения	48
Определительные конструкции	50
Разговорная тема: Семья	52
Алгоритм глагола:	
ОҚУ – ЧИТАТЬ, УЧИТЬСЯ	54
ЖАЗУ – ПИСАТЬ	55
АЛУ – БРАТЬ	56
БЕРУ – ДАВАТЬ	57
КІРУ – ЗАХОДИТЬ	58
ШЫҒУ – ВЫХОДИТЬ	59
ОЙЛАУ – ДУМАТЬ	60
ТАНЫСУ – ЗНАКОМИТЬСЯ	61
Упражнения	62

УРОК 4 63

Глагол «быть» в настоящем времени	64
Глагол «быть» в прошедшем времени	66
Глагол «быть» в будущем времени	68
Разговорная тема: Профессия	70
Алгоритм глагола:	
ІШУ – ПИТЬ	72
ЖЕУ – ЕСТЬ	73
ҰЙЫҚТАУ – СПАТЬ	74
ЖУЫНУ – МЫТЬСЯ	75
АШУ – ОТКРЫВАТЬ	76
ЖАБУ – ЗАКРЫВАТЬ	77
КҮТУ – ЖДАТЬ	78
ҚУАНУ – РАДОВАТЬСЯ	79
Упражнения	80

УРОК 5 81

Имя существительное. Множественное число имён существительных	82
Падежи	84
Вопросительная частица ма, ме, ба, бе, па, пе	88
Неопределённый артикль бір . Порядок прибавления окончаний	90
Разговорная тема: Одежда	92
Алгоритм глагола:	
КИЮ – НАДЕВАТЬ	94
КИНУ – ОДЕВАТЬСЯ	95
ҚАРАУ – СМОТРЕТЬ	96
КЕЗДЕСУ – ВИДЕТЬСЯ, ВСТРЕЧАТЬСЯ	97
ҚАЙТАЛАУ – ПОВТОРЯТЬ	98
ТАҢДАУ – ВЫБИРАТЬ	99
КӨМЕКТЕСУ – ПОМОГАТЬ	100
ҰСТАУ – ДЕРЖАТЬ	101
Упражнения	102

УРОК 6 103

Составные глаголы	104
Союзы	106
Разговорная тема: Место учёбы, работы	108
Алгоритм глагола:	
ЖАҚСЫ КӨРУ – ЛЮБИТЬ	110
АЛҒЫС АЙТУ – БЛАГОДАРИТЬ, ПОБЛАГОДАРИТЬ	111
КЕҢЕС БЕРУ – ДАВАТЬ СОВЕТ, СОВЕТОВАТЬ	112
СӨЗ БЕРУ – ДАВАТЬ СЛОВО, ОБЕЩАТЬ	113
ЖҰМЫС ІСТЕУ – РАБОТАТЬ	114
ТАМАҚ ІСТЕУ – ГОТОВИТЬ	115
САБАҚ БЕРУ – ПРЕПОДАВАТЬ	116
ЖАУАП БЕРУ – ОТВЕЧАТЬ	117
Упражнения	118

УРОК 7 119

Имя прилагательное	120
Степени сравнения прилагательных	122
Разговорная тема: Цвета	126
Алгоритм глагола:	
СӨЙЛЕУ – ГОВОРИТЬ	128
СӨЙЛЕСУ – РАЗГОВАРИВАТЬ	129
ТҮСІНДІРУ – ОБЪЯСНЯТЬ	130
ТҮСІНУ – ПОНИМАТЬ	131
КӨРСЕТУ – ПОКАЗЫВАТЬ	132
АУДАРУ – ПЕРЕВОДИТЬ (НА ДРУГОЙ ЯЗЫК), ПОВОРАЧИВАТЬ	133
ҰМЫТУ – ЗАБЫВАТЬ	134
СЕНУ – ВЕРИТЬ	135
Упражнения	136

УРОК 8	137
Послелог	138
Послелог с кім? и не?	140
Послелог с бұл	142
Разговорная тема: Путешествия	144
Алгоритм глагола:	
ӘКЕЛУ – ПРИНОСИТЬ	146
ЖІБЕРУ – ОТПРАВЛЯТЬ, ПОСЫЛАТЬ, ОТПУСКАТЬ	147
ДЕМАЛУ – ОТДЫХАТЬ	148
ҰНАТУ – НРАВИТЬСЯ	149
ҰШУ – ЛЕТАТЬ	150
САЯХАТТАУ – ПУТЕШЕСТВОВАТЬ	151
БАСТАУ – НАЧИНАТЬ	152
АЯҚТАУ – ЗАКАНЧИВАТЬ	153
Упражнения	154
УРОК 9	155
Числительные	156
Порядковые числительные	158
Время: Который час?	160
Дни недели	162
Разговорная тема: Покупки	164
Алгоритм глагола:	
САТУ – ПРОДАВАТЬ	166
САТЫП АЛУ – ПОКУПАТЬ	167
ТАБЫС ТАБУ – ЗАРАБАТЫВАТЬ	168
ЖҰМСАУ – ТРАТИТЬ	169
САНАУ – СЧИТАТЬ	170
ТӨЛЕУ – ПЛАТИТЬ	171
ІЗДЕУ – ИСКАТЬ	172
ТАБУ – НАХОДИТЬ	173
Упражнения	174
УРОК 10	175
Месяцы года	176
Времена года	178
Дата	180
Стороны света	182
Разговорная тема: Погода	184
Алгоритм глагола:	
ЖЕҢУ – ПОБЕЖДАТЬ, ВЫИГРЫВАТЬ	186
ЖЕҢІЛУ – ПРОИГРЫВАТЬ	187
ШАҚЫРУ – ПРИГЛАШАТЬ	188
ҚАРСЫ АЛУ – ВСТРЕЧАТЬ	189
ЖАЛҒАСТЫРУ – ПРОДОЛЖАТЬ	190
КЕЛІСУ – СОГЛАШАТЬСЯ	191
ҚОЛДАНУ – ПОЛЬЗОВАТЬСЯ	192
БАҚЫЛАУ – НАБЛЮДАТЬ	193
Упражнения	194

УРОК 11 195

Наречия.....	196
Наречия времени. Наречия меры и степени	198
Разговорная тема: Природные явления	200
Алгоритм глагола:	
ҮЙРЕНУ – НАУЧИТЬСЯ (ЧЕМУ-ЛИБО)	202
ҮЙРЕТУ – ОБУЧАТЬ, НАУЧИТЬ	203
ОЙЛАП ТАБУ – ПРИДУМАТЬ	204
ОРЫНДАУ – ВЫПОЛНЯТЬ	205
ЖОСПАРЛАУ – ПЛАНИРОВАТЬ	206
КЕШІГУ – ОПАЗДЫВАТЬ	207
ТІЛЕУ – ЖЕЛАТЬ	208
ҚҰТТЫҚТАУ – ПОЗДРАВЛЯТЬ	209
Упражнения.....	210

УРОК 12 211

Наречия места	212
Распространённые обороты	214
Разговорная тема: Природа	216
Алгоритм глагола:	
СЫЙЛАУ – ДАРИТЬ, УВАЖАТЬ	218
АҚЫЛДАСУ – СОВЕТОВАТЬСЯ	219
ҚАТЫСУ – УЧАСТВОВАТЬ	220
ДАЙЫНДАЛУ – ГОТОВИТЬСЯ	221
КҮЛУ – СМЕЯТЬСЯ	222
ЖЫЛАУ – ПЛАКАТЬ	223
ҚАТЕЛЕСУ – ОШИБАТЬСЯ	224
САҒЫНУ – СКУЧАТЬ	225
Упражнения	226

УРОК 13 227

Местоимение Өз	228
Слова керек и қажет	230
Разговорная тема: Город	232
Алгоритм глагола:	
ӨЗГЕРУ – МЕНЯТЬСЯ	234
АУЫСТЫРУ – МЕНЯТЬ, ЗАМЕНЯТЬ	235
СЕРУЕНДЕУ – ГУЛЯТЬ	236
КӨШУ – ПЕРЕЕЗЖАТЬ	237
ПАЙДАЛАНУ – ПОЛЬЗОВАТЬСЯ	238
БҰРЫЛУ – ПОВОРАЧИВАТЬСЯ	239
ДАМЫТУ – РАЗВИВАТЬ	240
МАҚТАУ – ХВАЛИТЬ	241
Упражнения	242

УРОК 14	243
Обобщающие слова-параметры. Отрицающие слова-параметры	244
Слова-параметры с частичным и неопределённым значением	246
Разговорная тема: Увлечения	248
Алгоритм глагола:	
ЖҮЗУ – ПЛАВАТЬ	250
ШОМЫЛУ – КУПАТЬСЯ	251
БИЛЕУ – ТАНЦЕВАТЬ	252
ОЙНАУ – ИГРАТЬ	253
СУРЕТ САЛУ – РИСОВАТЬ	254
ӘН АЙТУ – ПЕТЬ	255
ЖҮГІРУ – БЕЖАТЬ	256
ҚОЮ – СТАВИТЬ, КЛАСТЬ	257
Упражнения	258
УРОК 15	259
Конструкция для выражения глагола «мочь»	260
Схема спряжения глагола «мочь сделать»	261
Конструкция для выражения глагола «мочь» (продолжение)	262
Повелительное наклонение	264
Разговорная тема: Еда	266
Алгоритм глагола:	
ҚАЛДЫРУ – ОСТАВЛЯТЬ	268
АСЫҒУ – СПЕШИТЬ, ТОРОПИТЬСЯ	269
ШАРШАУ – УСТАВАТЬ	270
КӨТЕРУ – ПОДНИМАТЬ	271
ТАПСЫРЫС БЕРУ – ЗАКАЗЫВАТЬ	272
ЖИНАУ – СОБИРАТЬ	273
КЕШІРУ – ПРОЩАТЬ	274
ҮМІТТЕНУ – НАДЕЯТЬСЯ	275
Упражнения	276
УРОК 16	277
Желательное наклонение	278
Условное наклонение	280
Разговорная тема: Внешность	282
Алгоритм глагола:	
ЕМДЕУ – ЛЕЧИТЬ	284
ЕМДЕЛУ – ЛЕЧИТЬСЯ	285
АУЫРУ – БОЛЕТЬ	286
ЖОҒАЛТУ – ТЕРЯТЬ	287
ТЫРЫСУ – СТАРАТЬСЯ	288
ЖАСЫРУ – СКРЫВАТЬ	289
ШЕШУ – РЕШАТЬ	290
ҰСЫНУ – ПРЕДЛАГАТЬ	291
Упражнения	292
Итоговые упражнения	293

Учебное издание

Дмитрий Петров **казахский** **ЯЗЫК**

БАЗОВЫЙ ТРЕНИНГ

Главный редактор
Виталий Огиевский

Художественный редактор
Ольга Вацевская

Редактор
Марияш Дармен

Оператор компьютерной вёрстки
Инна Гулевич

Корректор Оксана Лоскутова

Подписано в печать
Формат 70x100/16
Тираж 1000 экз. Заказ №

ТОО «Институт Дмитрия Петрова»
<https://poliglot16.com>
<https://www.facebook.com/etrovpolyglot>
<https://t.me/ppolyglot>

Отпечатано в полном соответствии с качеством
электронного оригинал-макета
В ТОО «Полиграфкомбинат»
050002, г. Алматы, ул. Макатаева, 41

Уже издано:

